

Bog

„... I dođe k njemu Bog
i razbaca njegove
knjige, i pitaše ga: „A kada ćeš ti,
sinko, živjeti?
Zar ti je u tome život?“
– Šutjet ću, Bože moj, reče on.
– Samo mi reci
kako ti je uspjelo pokrenuti takvu
svemirsku njihalicu –
ovaj naš planet,
desetke i milijarde drugih. Kako živiš
bez planetarnih kriza i štrajkova,
odakle ti dostaje energije –
da tako efikasno, neprekinuto rade
svi zvjezdani mehanizmi,
i najvažnije, moj Bože,
kako te nisu uspjeli ošamutiti
ljudi i anđeli kultom tvoje ličnosti?

Bog bijaše pravi marksist i odgovori njemu:

– „Ja sam uvijek sumnjao, sinko moj.“

Ivan Drač

„Evo sad je vrijeme milosno,
evo sad je vrijeme spasa!“ (2 Kor 6,2)

Križni put – slika našeg životnog hoda

Dominantna pobožnost u korizmenom vremenu jest pobožnost križnoga puta. Međutim, kad malo promislimo, križni put zapravo je slika našeg životnog hoda. Ako bih preformulirao imena postaje, nazvao bih ih ovako...

1. postaja OSUDA

Čovjek se rado postavlja u ulogu sudca. Često umjesto da „prosudujemo” mi „osudujemo”. Osuda se redovito događa kada sagledamo samo jednu stranu priče. Ona je uvijek površna i narušava međuljudske odnose. Zato nam Isus preporučuje: *Ne sudite i nećete biti suđeni. Ne osuđujte i nećete biti osuđeni. Praštajte i oprostit će vam se.* (Lk 6, 37)

2. postaja PATNJA

Nijedan čovjek ne želi patiti, ali svaki čovjek može dragovoljno prihvatiti patnju. Križ je simbol patnje. Podnositi bolnu žrtvu za nekoga tko je slab ili za nekoga koga volimo daje patnji smisao.

3. postaja PAD IZNENAĐENJA

Kada netko prvi puta pogriješi, to biva iznenađenje i za onog koji griješi i za one koji promatraju. Ups! Dogodilo se... To je znak slabosti. „I on je čovjek!” Svijest da nismo savršeni često nam teško pada. Toliko se borimo da to sakrijemo, da kad postane javno tada taj pad duplo više boli.

4. postaja SUSRET

Postoje mnogi susreti u našim životima. Radosni i tužni, ugodni i neugodni. Ali onaj susret kada se potpuno ranjiv ogledaš u očima voljene osobe, taj susret zauvijek pamtiš!

5. postaja POMOC

„Sve mogu sam.” „Bolje da mi on ne pomaže.” Rečenice koje često čujemo ili izgovaramo. Kao da pomoć znači slabost. Više volimo nekome pomoći, nego da nama netko mora pomoći. Iza ovog čina krije se zahvalnost ili razočaranje.

6. postaja SUOSJEĆANJE

Suosjećati s nekim znači osjetiti njenu ili njegovu bol. Znači razumjeti kako se osoba osjeća. Znači i spremnost na aktivno sudjelovanje u nečijem životu. Kada imaš strpljenja za ljude jer razumiješ njihove osjećaje.

7. postaja PAD OSUDE

Kada drugi puta pogriješiš, tada već kreću osude. Tada nema iznenađenja. Opet si to učinio. Opet si sagriješio. Tada si ono što radiš – grešnik, sablazan.

8. postaja SAŽALJENJE

„Jadan on/ona”, kažu oni koji sa strane gledaju tvoju muku i ne prilaze ti pomoći. Kada prosjaku daš pedeset dinara iz samilosti, ali nećeš učiniti ništa više. Sasvim je dovoljno za iskazivanje osjećaja sažaljenja.

9. postaja PAD BEZNAĐA

Treći put?! Od ovoga zaista nema ništa. On je izgubljeni slučaj. Njemu nema pomoći. Koliko puta smo to čuli ili izgovorili?

10. postaja SRAMOTA

Kada te netko javno svuče do gola, tada te osramoti. Oduzima ti dostojanstvo. Oduzima ti ono najosnovnije što imaš – odjeću, i razotkriva tvoju intimu koju čuvaš samo za odabranu osobu. Nekada je dovoljno da netko oda tvoju tajnu, i eto ti javne sramote.

11. postaja BESPOMOĆNOST

Poznaješ li onaj osjećaj kada si nemoćan? Kada si prikovani za krevet, kada si u invalidskim kolicima? Kada ne možeš pomoći svome djetetu da se izliječi od droge? Kada ti je otac alkoholičar? Kada što god da uradiš, ne možeš pomoć jer osoba se ne želi promijeniti. Kada si razapeta između muža i djece ili između posvađane rodbine?

12. postaja SMRT

Kakav je osjećaj kad posljednji put gledaš u oči voljenoj osobi? Poznaješ li ga? Srce ti se para jer se rastajete i tvoj život se potpuno mijenja. Što si stariji, češće ćeš imati ovo iskustvo.

13. postaja OČAJ

Očaj je osjećaj koje zamagljuje ili potpuno zamračuje smisao postojanja. Ne vidiš izlaz iz problema. Koliko je majki i očeva sahranilo svoju djecu? Kada više ništa na ovom svijetu nema smisla.

14. postaja TUGA

Kada si sve dobro učinio i sve dao od sebe, ali to nitko ne vrednuje. Nitko ne opaža. Kada nevin trpiš posljedice tuđih pogrešaka. Kada ne upišeš željenu školu, kada padneš na ispitu, kada te ostavi bračni drug...

Fali još samo jedna postaja.

15. postaja SVRHA. E tu postaju je samo Bog napisao. Ona se zove Uskrsnuće u vječni život. Za tu postaju isplati se pretrpjeti i onih četmaest.

Želim vam da svakodnevne postaje životnoga križnoga puta prođete koračajući s Kristom jer samo tada svaka patnja i žrtva dobiva svoj smisao i postaje svjetlo poslije tamne noći!

Urednik

KORIZMA

je vrijeme milosti

Svaka korizma znakovito započinje na Čistu srijedu obredom pepeljenja. U tom jednom obredu sadržana je simbolika čitavog vremena na početku kojega se nalazimo. On nas svojim značenjem usmjerava da korizmu proživimo na pravi način.

PEPELJENJE

Pepeo je još od starozavjetnog vremena simbol pokore i obraćenja. Posuti se pepelom značilo je priznavanje grijeha, ali i kajanje. Označavalo je početak promjene. I kršćani su se u prvim vremenima posipali pepelom kada su se željeli pokajati za teške grijeha. Dakle, pepeo je oduvijek izraz pokore i želje za promjenom.

Pepeljenje na Čistu srijedu praćeno je riječima: „Spomeni se čovječe da si prah i da ćeš se u prah pretvoriti”. Ova kratka rečenica podsjeća čovjeka na njegovu ništavnost pred Stvoriteljem. Bog je čovjeka stvorio od zemlje, tako je započelo njegovo postojanje, koje se završava čovjekovim vraćanjem u zemlju. Ipak, ljudski život nije toliko ništavan, kao što se u prvi mah čini. Bog ga je napravio od praha zemaljskog, ali mu je u nosnice udahnuo dah života, učinio je čovjeka sebi sličnim. A ni čovjekov kraj ne mora biti povratak u prah zemaljski jer je Isus svojim križem ljudima osigurao vječnost. Tako bi obred pepeljenja za nas trebao značiti želju za promjenom i početak hoda za Isusom i njegovim križem koji će nas izbaviti iz ništavnosti i usmjeriti k vječnosti.

Tradicionalizam i običaji ponukaju mnoštvo da svake godine pristupe obredu pepeljenja. A on je mnogo više od tradicije i običaja. On je naš „Da” Božjem pozivu na

obraćenje. Drugi izraz koji se koristi u obredu pepeljenja je: „Obrati se i vjeruj Evanđelju!” Isus nas na to poziva, a pepeo na našoj glavi treba biti znak da se odazivamo ovome pozivu.

KAKO ISKORISTITI KORIZMU

Pepeo na glavi početak je korizme, jednog ozbiljnog i teškog, ali plodonosnog vremena. Već svi znamo da je to vrijeme posta i odricanja, da je to vrijeme u kojem nema veselja, u kojem se razmatra Kristova muka. Zbog svega toga korizma nam teško pada i jedva čekamo da se završi. No, nije ovo vrijeme osmišljeno da bi se ljudi bez razloga patili. Sva naša odricanja i postovi moraju imati duhovnu podlogu koja će nas približiti Kristu, kroz koju ćemo shvatiti da smisao života nije skriven u ovozemaljskom, nego u vječnosti, te da nam ga jedino Bog može otkriti. Zato korizma prvenstveno treba biti ispunjena molitvom. Post bez molitve je dijeta, odricanje različitih

Obred pepeljenja za nas bi trebao značiti želju za promjenom i početak hoda za Isusom i njegovim križem koji će nas izbaviti iz ništavnosti i usmjeriti k vječnosti.

zadovoljstva obično mučenje sebe, koje povećava stres i nervozu kojih i onako imamo previše. Odricanje praćeno molitvom sredstvo je koje nas približava Bogu, koje nam pomaže da proniknemo u veličinu Kristove žrtve koja nas izbavlja od ništavnosti i otvara vrata raja.

Sada, na početku korizme trebamo se zapitati smatramo li sebe grješnicima kojima treba posipanje pepelom, kojima treba obraćenje i promjena života prema Evanđelju, ili smo dovoljno pravedni da možemo nastaviti živjeti kao i do sada. Jesmo li se prevarili kao farizeji, pa mislimo kako je dovoljno ispuniti formu, pokazati se pred narodom, a srce nam je i dalje daleko od Boga? Tražimo li smisao u ovozemaljskom, robujemo li prolaznom, pa stavljamo sebe u opasnost da doista završimo kao prah, odbacujući Božju ponudu vječnosti? Jesmo li, možda zaboravili koliko smo maleni pred Stvoriteljem, te da ne možemo sami sebe spasiti?

Korizma treba za nas biti milosno vrijeme, ono koje nas vodi bliže Kristu. Iskoristimo je stoga na pravi način jer bez Boga čovjek je samo prah, a Bog mu je dao da živi i u vječnosti.

Žensko redovništvo u Subotičkoj biskupiji

UVOD

Proslavljajući blagdan Prikazanja Gospodinova, Crkva se u molitvenoj hvali sjedinjuje s osobama posvećenog života, stavljajući u fokus taj jedinstveni oblik svjedočenja Radosne vijesti. Uopćeni govor o djelovanju ženskog redovništva na prostorima Subotičke biskupije uvelike je nezahvalan zbog veoma bogate povijesti naše biskupije. Zajednice, kao i pojedinci, imaju svoje izrazite posebnosti kojima ostavljaju duboke tragove u povijesti. Sukladno tome, redovničke zajednice svojim su karizmama i raznovrsnim apostolatima obogatile našu biskupijsku povijest, stoga je o njima teško progovoriti na par stranica.

O REDOVNIŠTVU U CRKVI

Redovništvo je jedan od ugaonih kamena Crkve, od svojih početaka prepoznat kao veliki adut evangelizacije i autentičnog nasljedovanja Krista. Razni oblici redovništva današnjice prisutni su zato što postoji mnogo načina na koje se može činiti *Imitatio Christi* – nasljedovati Krista. Raznovrsni su i iz razloga što Crkva mudro potiče različite puteve kojima se vrše mnoge službe za Božji narod: neke koje se usredotočuju na kontemplaciju i žrtvu, neke koje kombiniraju svetopisamske uloge Marije i Marte kroz kontemplaciju u akciji. Upravo je to 2014. istaknula Kongregacija za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog poslanja u pismu biskupskim konferencijama, prigodom Godine posvećenog života: „...posvećeni život se stavlja u samo srce Crkve kao odlučujući čimbenik njezina poslanja, budući da izražava najdublju narav kršćanskog poziva i težnju cijele Crkve-Zaručnice prema sjedinjenju s jedinim Zaručnikom”.

Naša izvorišta i početci zauvijek oblikuju našu povijest, a naša povijest razvija se od našeg izvorišta. Za redovničke zajednice, to izvorište bili su njihovi utemeljitelji koji su svakoj zajednici utisnuli posebni duh – karizmu, podarili im svojevrsni *raison d'être* (razlog bivanja) kako bi na jedinstven način odgovorile na potrebe Crkve. Potreba za Kristom je jednaka, način je različit. Dekret o prilagođenoj obnovi redovničkog života II. vatikanskog sabora *Perfectae Caritatis* naglašava nužnost autentičnog nasljedovanja karizme koju su svakoj redovničkoj zajednici podarili njihovi utemeljitelji.

O ŽENSKOM REDOVNIŠTVU U SUBOTIČKOJ BISKUPIJI

Od godine uspostave Subotičke biskupije 1968. godine, na njenom teritoriju su sljedeće ženske redovničke zajednice:

- Družba sestara Naše Gospe
- Družba sestara Naše Gospe Bačke
- Kćeri milosrđa TSR sv. Franje
- Dominikanke
- Milosrdnice sv. Vinka Paulskog
- Milosrdne sestre sv. Križa
- Marijine sestre od Čudotvorne medaljice
- Služavke malog Isusa
- Uršulinke
- Kćeri Božje ljubavi
- Školske sestre franjevke
- Salvatorijanke.

Osim ovih, na prostoru Subotičke biskupije djelovale su i grkokatoličke redovnice, mahom vezane za život grkokatolika (među Rusinima i Ukrajincima) okupljene oko tadašnje Križevačke, a danas Krsturske eparhije.

Zbog specifične i mlade povijesti naše biskupije, govor o povijesti ženskog redovništva iziskuje posezanje za podacima prije njene službene uspostave jer su do 1968. neke zajednice iščezle, a druge imale po jednu aktivnu zajednicu, dok su u prethodnim razdobljima imale mnogo-vrsnije i bogatije djelovanje. Redovničke zajednice gotovo u pravilu bivaju pozivane od strane crkvenih, ali i svjetovnih institucija na širenje djelovanja u raznim segmentima vjerskog i društvenog života na određenom teritoriju.

Do kraja II. svjetskog rata, redovnice naše biskupije djelovale su u veoma razgranatim poljima apostolata i življenja karizmi: vodeći brojne škole i odgojno-obrazovne institucije, pomažući i liječeći u zdravstvenim ustanovama,

Sestre milosrdnice u Vrbasu, 1969.

njegujući starije i bolesne u umirovljeničkim domovima, itd. Nakon II. svjetskog rata, redovnicama su oduzeti samostani, službe, škole, sirotišta te druge ustanove koje su do tada činile okosnicu karizme svakog reda. Mnoge su tada bile prisiljene pronaći nove načine djelovanja, te počinju voditi župna domaćinstva, skrbiti se o katehezi, crkvenoj glazbi, uređenju crkava i sl. To je ujedno bilo i najteže razdoblje djelovanja ženskih redovničkih zajednica, zbog onemogućenog življenja karizmi koje su im njihovi utemeljitelji udahnuili.

ODGOJNO-OBRAZOVNO DJELOVANJE

Mnoge redovničke zajednice posvećene su odgoju i obrazovanju djece i mladeži. U našoj biskupiji na tom su polju bile osobito bile zaslužne Sestre Naše Gospe i Kćeri milosrđa.

Sestre Naše Gospe, njen hrvatski i mađarski ogranak, naše su autentične, bačke redovničke družbe, čija je posebna karizma odgajanje i poučavanje ženske mladeži. Svoj prvi samostan na prostorima sadašnje Subotičke biskupije otvaraju u Bečeju 1868., a usporedo sa samostanima otvarale su se djevojačke škole u Subotici, Somboru, Kanjiži, Bačkom Petrovom Selu, Odžacima itd. Koliko je ova kongregacija bila jedinstvena, govori nam i činjenica kako su u njoj jednako djelovale sestre hrvatskog, mađarskog i njemačkog jezičnog miljea. Vrijedno je spomenuti i primjer sestarske škole u Filipovu (Bačkom Gračacu) koja je skrbila za obrazovanje i odgoj preko 540 djece. Nakon II. svj. rata, vlasti oduzimaju sestrama posjede, samostane, škole i službe, te im se onemogućava autentično življenje svoje karizme. Sestre se tada okreću drugim tipovima apostolata, poput župne kateheze, crkvene glazbe, liturgijske umjetnosti itd.

Sestre Kćeri milosrđa već 1923. počele su djelovati u Subotici u *Kolevci* – zavodu za napuštenu djecu. Zbog izrazito dobrog odjeka djelovanja sestara u Bačkoj, 1930. svečano je blagoslovljen novi samostan – Zavod sv. Terezije od Djeteta Isusa, gdje se sestre i danas nalaze. Ondje je otvoren katolički dječji vrtić i konvikt za siromašnu djecu. Godine 1941. je otvoren i Dom sv. Ante u Zagrebačkoj ulici u Subotici, koji se nakon kratkog vremena zatvorio zbog ratnih prilika. Baš kao i sestrama Naše Gospe, dolaskom komunizma, sestrama Kćeri milosrđa onemogućava se življenje karizme u odgoju, pa se okreću djelovanju u župnom pastoralu. Osim u Subotici, sestre su djelovale i u subotičkom predgrađu – Aleksandrovu, zatim u Đurđinu, Vajskoj, Somboru i Novom Sadu. S. Eleonora Merković

Redovnice Subotičke biskupije na grobu Alekse Kokića, 1964.

dala je osobit doprinos obrazovanju mladog svećeničkog pomlatka, školujući generacije sjemeništara u gimnaziji *Paulinum*. Kćeri milosrđa svoju izvornu karizmu počinju ponovno oživljavati otvaranjem vrtića u Subotici 2001., a poslije i drugog vrtića u gradskoj četvrti Aleksandrovo.

Sestre dominikanke živjele su u svojim počecima bačkog djelovanja u krajnjem siromaštvu, uzdržavajući se raznim poslovima, ali i čuvanjem te poučavanjem djece, često im pomažući u svladavanju školskih predmeta poput matematike i fizike.

ZDRAVSTVENA SKRB

Najveći broj ženskih redovničkih zajednica na prostoru Subotičke biskupije djelovao je u zdravstvenim ustanovama. Uglavnom su radile kao medicinsko osoblje i njegovateljice bolesnika, a neke i kao asistentice pri zahtjevnim operacijama.

Velik je broj zajednica nekoć bio u Novom Sadu, gdje su brojne mlade sestre pohađale studij medicine. Naime, sestrama je na području SR Hrvatske bilo zabranjeno nositi redovničko odijelo na učilištima, dok im je na području SAP Vojvodine to bilo moguće. U novosadskoj bolnici i privatnim sanatorijima su kroz povijest djelovale milosrdne sestre sv. Križa, školske sestre franjevke, kćeri milosrđa, ali i grkokatoličke sestre vasilijanke te službenice Bezgrješne.

Redovnice su bile aktivno uključene i u rad bolnica u Subotici te Somboru. Milosrdne sestre sv. Križa preuzimaju službe u subotičkoj gradskoj bolnici već 1926., a u somborskoj 1930. U subotičkoj bolnici u međuratnom razdoblju djelovale su i sestre salvatorijanke mađarske provincije. Bolnica u Somboru poznaje još jednu kongregaciju sestara koje su ostavile traga u požrtvovnoj službi bolesnika, a to su Marijine sestre od Čudotvorne medaljice koje u Sombor dolaze 1920. Osim u bolnici, vršile su službe u privatnim sanatorijima, ali i osobno njegujući bolesnike po kućama.

Godine 1955., na poziv mjesnih vlasti, u Vrbas dolaze sestre milosrdnice kako bi radile u institutu za liječenje tuberkuloze. Iako im je u institutu dodijeljen stan i privatna kapelica, sestrama je zabranjen govor o vjeri. One, međutim, iako zatvorenih usta, otvorena srca propovijedaju svoju vjeru i poslanje djelima. Danonoćno

Kćeri milosrđa u Novom Sadu, 1974.

njegujući bolesnike, ispunjavale su karizmu i poslanje svojih utemeljitelja. Za četiri godine, pozivaju ih na rad u bolnici, a 1963. otvaraju vlastiti samostan s kućnom kapelom.

KULTURNO I UMJETNIČKO DJELOVANJE

Sestre Naše Gospe, kako hrvatske tako i mađarske družbe, svoje talente pokazale su na mnoge načine. Jedan od njih je i zapažena briga za izradu liturgijskog ruha, pri čemu su osobit trag ostavile sestre iz Subotice, Martonoša i Kanjiže koje su izradile brojne liturgijske paramente. Također, poznate su i na polju crkvene glazbe. Manifestaciju *Zlatna harfa* pokrenule su redovničke snage 1987. u okupljanju dječjih crkvenih zborova, a osnivačica i dugogodišnja organizatorica bila je s. Mirjam Pandžić. Uz glazbu vežemo i komorni ansambl *Collegium Musicum Catholicum* čiji je osnutak potaknula s. Bernardica Đukić 1994., ali i zvonki glas s. Karmele Kovačević koji je godinama uljepšavao bogoslužja u katedralnoj crkvi.

Sestre Kćeri milosrđa dale su svoj neizmjerni doprinos očuvanju narodne svijesti među bunjevačkim Hrvatima. Danas su prepoznate u Subotici po njegovanju običaja ophoda Kraljica na Duhove, Dužijance i Prela, pa i izradi bunjevačkih narodnih nošnji, pri čemu su osobito zaslužne s. Silvana Milan i s. Eleonora Merković.

DJELOVANJE U ŽUPNOM PASTORALU

Sestre milosrdnice počinju djelovati u Bačkom Monoštoru 1970. i preuzimaju župnu katehezu i vođenje domaćinstva, kao i pjevanje te uređenje crkve. Specifičnost ove zajednice bilo je bavljenje s mnoštvom romske djece – nasljeđujući primjer svog utemeljitelja sv. Vinka, svesrdno radeći na inkluzivnosti Roma u većinskoj hrvatskoj sredini, pri čemu su sestre imale izvanredan uspjeh. Sličan uspjeh, postigle su i sestre Kćeri milosrđa za vrijeme djelovanja u Vajskoj.

Nedugo po dolasku u Suboticu 1947., sestre domikanke otvaraju i drugu zajednicu u Tavankutu. Tamo sestre djeluju više od 40 godina, požrtvovno se baveći katehizacijom djece i okupljanjem mladeži. Mnogi ih se i danas s radošću sjećaju, svojih *bilih duvni*.

U župnom pastoralu su osobito ostale upamćene redovnice uršulinke u Somboru, kao i Kćeri Božje ljubavi u Bajmaku.

Služavke malog Isusa u Bačkoj Palanci, 1975.

KARITATIVNA I UMIROVLJENIČKA SKRB

Već ranije spomenute Marijine sestre od Čudotvorne medaljice, ostavile su veliki trag u svom prvom mjestu djelovanja – Apatinu, kroz njegu i skrb za bolesnike. Skoro 60 godina Marijine sestre požrtvovno su radile s najstarijim mještanima i vodile veliki umirovljenički dom.

Osim njih, u Futogu i Bačkoj Palanci, po predanom radu s umirovljenicima su ostale upamćene i sestre Služavke malog Isusa. U njihovom samostanu u Bačkoj Palanci, mnoge su starice našle utjehu i mir u svoje posljednje dane. Taj samostan bio je centar župnog i gradskog caritasa, gdje su nebrojeni siromasi bili nahanjeni i odjeveni, a kroz neko vrijeme je iz samostana vršena i patronažna služba.

ZAKLJUČAK

Poprilično je zahtjevno, pa i nemoguće predstaviti cjelokupni rad ženskih redovničkih zajednica Subotičke biskupije u nekoliko stranica. Nadam se kako smo u ovim kratkim crtama imali prilike uvidjeti veličinu i bogatstvo djelovanja ženskih redovničkih zajednica, a nadam se i prepoznali veliku potrebu molitve i žrtve za pomladak ženskog redovništva u našoj mjesnoj Crkvi. Povijest nas uči kako su sva razdoblja bila obilježena određenim usponima i padovima, rađanjem i nestajanjem – jer to je i život. Neka ovaj moj skromni doprinos bude i mali duhovni poticaj za veće vrednovanje, a uz Božju Providnost – radošno oživljavanje ženskog redovništva u našoj Subotičkoj biskupiji.

Svijećnica i Dan posvećenog života u Subotici

Blagdan Prikazanja Gospodinova i Dan posvećenog života u Subotici euharistijski je proslavljen 2. veljače u franjevačkoj crkvi sv. Mihovila. Svetu misu predslavio je mons. Slavko Večerin, subotički biskup, a s njime je u suslavlju bio fra Zdenko Gruber, subotički gvardijan te drugi svećenici grada Subotice.

U uvodu obreda blagoslova svijeća, biskup je rekao: „Svjetlo svijeće koje ‘hrani’ rastopljeni vosak, ponajprije je simbol Isusa Krista, koji se za nas iz ljubavi žrtvuje. Zapaljene su svijeće i znak pripravnosti za Gospodina koji dolazi. Zapaljena svijeća označava Isusovu nazočnost: na oltaru, kod navještaja Evanđelja, pred tabernakulom, kod sakramentalnog slavlja ili prilikom raznih blagoslova. Svijeća prati i krštenikov život. Neka nam svijeće budu znak Isusa koji nas uvijek prati, osvjetljava nam životni put i vodi nas u vječno blaženstvo”.

U homiliji je biskup protumačio evanđeoski temelj blagdana Prikazanja Gospodinova. „Teološki gledano, dubok je i ljudski potresan događaj Prikazanja, premda se na prvi pogled ne događa ništa neobično. Ponavlja se stari običaj židovskoga naroda: svakog prvorodence prikazuju Boga za potpunu službu, a onda ga simbolički otkupljuju za ovaj život. Čitav Isusov život bit će poslanje ljudima da se tako izvrši sveopća Božja volja da se svi ljudi spasu. Isusov život bit će život za druge u Bogu. On je u pravom i istinskom smislu riječi čovjek za druge”, kazao je mons. Večerin. Rekavši da u traženju poruke ovog blagdana i događaja za nas trebamo krenuti od čina prikazanja, biskup je nastavio: „Naš život ima smisla samo ako ga prikazemo Bogu. Postoji u našem životu nerazuman strah: ako nešto damo Bogu, kao da je to onda za nas izgubljeno. Mnogi roditelji, boje se dati svoga sina ili kćer za svećenika odnosno časnu sestru jer se boje da će ih tako izgubiti. Šteta što ne pitaju koju majku svećenika ili redovnice kako se osjećaju. Nisu ih izgubile, već dapače – dobile”, kazao je biskup.

„Danas se Crkva spominje svih onih koji su svoje živote predali i prikazuju ih Bogu kroz zavjete čistoće, siromaštva i poslušnosti – redovnici i redovnice. Danas smo pozvani moliti za njih, da budu vjerodostojni svjedoci koji će privući i osvojiti mnoge duše za Boga. Moliti da Gospodin umnoži redovnička zvanja u našoj biskupiji i cijeloj Crkvi”, zaključio je propovjednik.

Misnim slavljem na Svijećnicu, u kojoj su brojno sudjelovale redovnice iz subotičkih zajednica, započela je devetnica Lurdske Gospi. Svakoga dana u 17.30 sati u franjevačkoj crkvi služena je misa na hrvatskom jeziku s marijanskim razmatranjem, a misu na blagdan Gospe Lurdske predslavio je vlč. dr. Marinko Stantić, župnik subotičke župe Marija Majka Crkve. U isto vrijeme u subotičkoj katedrali tekla je duhovna obnova na čast Prečistom Srcu Marijinom, suzaštitniku Subotičke biskupije, na mađarskom jeziku. /Zv./

Uređivanje Kalvarije u Žedniku

Žedničku je Kalvariju 2006. godine obnovila Dragica Ledenski, a postaje oslikala Lozika Lilioma, domaća slikarica. Zub vremena učinio je svoje, pa bi bilo dobro ono što je obnovljeno ponovno osvježiti. Započelo se ove zime.

Počela je Korizma, a s njom i pobožnosti križnoga puta u našoj crkvi i nedjeljom na Kalvariji (na groblju).

Da bi sve bilo uredno za pobožnosti na groblju, samoinicijativno su se pobrinuli otac Branislav i sin Alen Zvekanov, te su okresali grane na čempresima koje su zaklanjale postaje, te pokupili dobar dio smeća iz krošnji. Ideju su podržali i Nikola Šarčević, Tomislav i Pavle Dožai te su svojim radom olakšali i ubrzali posao. Hvala im! /Ljubica Vukov/

Biskupi u posjetu Radio-televiziji Vojvodine

Subotički biskup mons. Slavko Večerin i zrenjaninski biskup mons. Ladislav Nemet obišli su 9. veljače, na poziv generalnog ravnatelja RTV-a Miodraga Koprivice, novu zgradu ove medijske kuće.

Obišli su televizijski studio površine oko 600 četvornih metara koji od veljače radi punim kapacitetima,

televizijski studio koji tek treba biti opremljen, radijske studijske režije, kao i oba deska. „Ova zgrada nije samo lijepa, već je, uz novu tehnologiju, spremna za 21. stoljeće. Suradnju s RTV počeli smo 2008. godine, a mislim da će ona, na temelju ovoga što sam vidio, biti još bolja”, izjavio je tijekom obilaska biskup Nemet. „Radio-televiziji Vojvodine želim zahvaliti na izuzetnom prijenosu mog biskupskog ređenja. Ovdje imate inspiraciju za dobar i plodonosan posao. Želim vas u tome podržati i poželjeti da vas dragi Bog prati u vašemu radu i životima”, kazao je mons. Večerin. Izrazio je i nadu da će se, nakon sastanaka s rukovodstvom i urednicima programa na mađarskom i hrvatskom jeziku te bunjevačkom govoru izroditi nove teme za vjerske programe. Koprivica je izrazio zadovoljstvo zbog dolaska biskupa i ukazao na spremnost i otvorenost u nastavku unaprjeđivanja programa za pripadnike različitih vjeroispovijesti, pa i katoličke.

Nova zgrada RTV na mjestu stare, srušene 3. svibnja 1999. tijekom NATO bombardiranja, započela se graditi koncem 2017. godine. Nedavno je završena i u tijeku je njezino opremanje. Unatoč bogatom vjerskom programu, posebne emisije za vjernike katolike na hrvatskom jeziku na RTV-u nema. Život mjesne Crkve prati se u informativnom programu. /M. T./

Nove orgulje u Somboru

U crkvi sv. Križa u Somboru na Božić protekle godine prvi put čuo se zvuk novih orgulja. Želju kantora Mihajla Parčetića da crkva dobije bolje orgulje podržao je vlč. Luka Poljak, župni vikar.

Kupljene su orgulje **Davidu Bertrana**, orguljaša i zborovođe u Baču i Vajskoj. „Ponudene su po cijeni od 4.500 eura, no župa to nije mogla platiti. Vjernici su sami našli donatore, pojedince i tvrtke, i za tri tjedna prikupljeno je 3.500 eura. Nekoliko dana prije Božića vjernici su se nanovo sami organizirali i otišli do Bača po orgulje. Nisam još doživio tako lijepu gestu, napose u vremenima koja su teška, u sredini u kojoj se nije uvijek lako izboriti s teškoćama. To je bila akcija sviju nas, od naših najmlađih ministranata, vjernika, Pastoralnog vijeća, orguljaša, mene kao svećenika, vjernika drugih župa. Ovo je poruka zajedništva i mogu samo reći: veliko hvala svima”, kaže župni vikar. /Zv./

Darovi vjernika iz Zmajeve covid bolesnicima u Vrbasu

Pred božićne blagdane, 23. prosinca protekle godine, vjernici župe sv. Mihovila u Zmajevo sa župnikom vlč. Tiborom Zsúnyijem posjetili su Opću bolnicu u Vrbasu.

U tamošnjem covid odjelu zaposleni liječe pacijente oboljele od koronavirusa. Skromnu donaciju potrepština za bolesnike, koju su sakupili tijekom adventske akcije, zmajevski vjernici uručili su glavnoj sestri covid odjela, a uposleni su ih počastili i zahvalili na donaciji. /Flavijan Tolvaj/

Počela kampanja Inicijative „40 dana za život” u Novom Sadu

Korizmena kampanja Inicijative „40 dana za život” započela je u Novom Sadu 17. veljače.

Organizatori i sudionici kampanje održali su početni skup u utorak, 16. veljače, u dvorani studentskoga centra *Bonaventurianum* unutar franjevačke kuće. Molitvena akcija započela je danom početka korizme miroljubivim bdijenjem ispred Klinike za porodiljstvo. /Zv./

Korizmeno molitveno bdijenje u Subotici

Molitveno bdijenje u organizaciji Udruge „Želim živjeti” i Inicijative „40 dana za život – Subotica” održavat će se u kapeli Radio Marije Srbije u terminu od 19 do 20 sati.

Bdijenje je započelo na Čistu srijedu, 17. veljače, a završit će se 28. ožujka, na Cvjetnicu. Subotom i nedjeljom će se održavati u Franjevačkoj crkvi u 8 sati, prije svete mise. Pozivamo sudionike bdijenja da poštuju propisane zaštitne mjere. /V. G./

„Vjeroučitelje u školama angažirati na neodređeno vrijeme”

Unija sindikata prosvjetnih radnika Srbije 25. siječnja uputila je otvoreno pismo ministru prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja Branku Ružiću u kojem poziva na rješavanje radnoga statusa nastavnika školskoga vjeronauka.

U pismu se kaže: „Mi smo se u srbijanskom obrazovanju o mnogo koga i o mnogo što ogriješili. Ministri se mijenjaju, po pravilu: ‘Tko ne bude dobar, dobit će Ministarstvo prosvjete!’ Započinju reforme bez kraja i konca, a prosvjetni radnici se sve žešće guraju na marginu društva. Nade da će se nešto promijeniti, sve je manje.

Borba za to kome smo nanijeli najviše štete, ipak ima svog ‘pobjednika’. Teško da smo se ogriješili o nekoga više, nego o vjeroučitelje. Još od davne školske 2001/2002. godine, kada je (najprije kao fakultativni) vraćen predmet Vjerska nastava, mi ove ljude maltretiramo. Čitavih 20 godina oni rade na određeno vrijeme, usprkos tomu što je školske 2003/2004. godine predmet postao obavezan izborni! (...) Malo-malo pa neki ministar odluči predmet ukinuti, drugi se pravi da ne postoji, a jedan, prethodni, je na Hilandaru, srpskom patrijarhu, blaženopočivajućem Irineju, obećao da će riješiti radno-pravni status vjeroučitelja čim se ukine zabrana zapošljavanja u javnome sektoru. (...) Znamo

da je od siječnja 2021. ukinuta spomenuta zabrana, mada, ruku na srce, ni prije nje učitelji vjere nisu mogli riješiti svoj status.

Prateći ovaj problem, shvatili smo da je interesiranje za rješenje iznenađujuće malo i da se dva desetljeća traže samo dobri (ili loši) izgovori. Ako je predmet uveden i do sada opstao u našim školama, apeliramo na (ministra) Branka Ružića da pokrene proces primanja vjeroučitelja na neodređeno vrijeme. Neka bar nešto dobro ova godina donese ljudima koji su u velikoj neizvjesnosti živjeli, isuviše dugo trpjeli, bili očajni jer ne mogu zbrinuti svoje obitelji, podignuti kredite i živjeti koliko-toliko zaštićeno od svakakvih ucjena”, kaže se u pismu.

Ono je pitanje iznimno značajno i za vjeroučitelje katoličkog vjeronauka u Srbiji, budući da je, prema neslužbenim podacima, samo oko jedna petina njih angažirana na 90-100 % od punog fonda školskih sati, dok svi ostali rade s daleko manjim udjelom norme i to u dvije ili više škola.

Pratit ćemo, u godini kada se obilježava dva desetljeća vraćanja vjerske nastave u školski sustav, donose li se u ovome smislu pozitivna rješenja koja se, dakako, tiču svih tradicionalnih crkava i vjerskih zajednica. /M. T./

Darovi vjernika Bačke za potrebe Caritasa Sisačke biskupije

Vjernici katolici u Subotičkoj biskupiji novčane priloge za potrebe stanovnika potresima pogođenih krajeva Hrvatske prikupljali su od 10. do 24. siječnja.

Subotički biskup **Slavko Večerin** uputio je 28. siječnja svećenicima, redovništvu i vjernicima biskupije zahvalu za prikupljenu materijalnu pomoć za potrebe stanovnika potresom pogođenih krajeva u Hrvatskoj, koja se sakupljala u crkvama u Bačkoj. „Svojim okružnim pismom od 30. prosinca uputio sam vam poziv da u nedjelju 10. siječnja molitvom i novčanim prilogom pri-teknete u pomoć teško stradalima u nedavnom potresu

u Petrinji, Glini, Sisku i okolici. Navedenog dana posve-đčili ste svojom molitvom duhovnu blizinu ljudima u velikoj nevolji, a velikodušnost novčanim prilogom, koji ste iz svojih skromnih mogućnosti za njih odvojili. Tako ste omogućili da Caritasu Sisačke biskupije dostavimo novčani iznos od 4.712.680 dinara. Od srca zahvaljujem svećenicima koji su organizirali molitvu i prikupljanje materijalnih dobara, a posebno zahvaljujem svima vama koji ste vlastitu dobrotu pretvorili u djelo, a plemenitost združili s ljubavlju mnogih ljudi velika srca. 'A Bog nade napunio vas svakom radošću' (Rim 15,13) i obiljem mira u srcu, te vas pratio svojim blagoslovom u svim vašim nastojanjima, da uzmognete i dalje činiti dobro braći u nevolji i biti dionici Božjih dobara”, kaže se u okružnici subotičkoga biskupa.

Za Radio-televiziju Vojvodine tajnik Biskupskog ordinarijata, **preč. Mirko Štefković**, izjavio je da su ta sredstva uplaćena Caritasu Sisačke biskupije. /Zv./

Bračni jubileji u župi Marija Majka Crkve

Na Valentinovo, 14. veljače, u župi Marija Majka Crkve u Subotici tijekom mise proslavljen je Svjetski dan braka. Trinaest bračnih parova zahvalilo je Bogu na ustrajnoj ljubavi. Misu je predvodio vlč. dr. Marinko Stantić, župnik.

Bračni jubilarci čitali su liturgijska čitanja, a nakon evanđelja župnik je predstavio: **Katu i Ivana Kujundžić** (50 godina braka), **Mariju i Ivana Kujundžić** (45), **Anku i Stipana Brajkov** (40), **Margu i Paju Skenderović** (40), **Spasenku i Đerđa Marton** (40), **Zoricu i Srđana Svirčev** (20), **Đurđicu i Kalmana Crnković** (20), **Ivanu i Marina Kujundžić** (20), **Silviju i Miroslava Zelić** (15), **Marinu i Marinka Kujundžić** (15), **Kristinu i Nenada Tulumović** (10), **Draganu i Ivana Repčen** (10), te **Marinu i Darka Vukmanov Šimokov** (5).

U homiliji je vlč. Stantić rekao da je Božja zamisao bila da kroz bračnu zajednicu nastoji da ovaj svijet opstaje i nastavi živjeti. *Upravo je vas Gospodin odabrao da sudjelujete u procesu stvaranja ovoga svijeta i budete nositelji ovoga društva, ovoga doba. Gospodin je htio da se udate ili oženite baš*

za tu osobu s kojom zahvaljujete. To je ona Božja zamisao, kojom je vašu slobodu blagoslovio i složio se s vašom slobodnom voljom: da ono što ste na oltaru obećali jedno drugome, da je to osoba s kojom želite na zemlji provesti vrijeme koje vam je Gospodin povjerio. Upravo je bračni drug onaj koji radi na vašoj osobnoj svetosti, koja vas vodi u Raj ili miče iz Raja, kazao je Stantić. /Dario Marton/

Proslava Lurdske Gospe u Temerinu

Blagdan Lurdske Gospe u spomen-crkvi u vikariji Župe sv. Rozalije u Temerinu proslavljen je 11. veljače.

Po tradiciji koju je ustanovio pokojni župnik László Szungyi, hodočasnička misa na hrvatskom jeziku počela je u 14.30 sati. U njoj su sudjelovali

malobrojni temerinski Hrvati, te hodočasnici iz okolice. Predslavio ju je vlč. **dr. Tibor Szöllősi**, domaći župnik. Svečanu koncelebriranu misu na mađarskom jeziku s procesijom, koja je počela u 17 sati, predvodio je vlč. **Róbert Pastyik**, katedralni župnik u Zrenjaninu. /M. T./

Dvogodišnje djelovanje Međubiskupijskih sudova u Novom Sadu

Međubiskupijski sudovi u Novom Sadu institucija su pravnoga sustava Crkve na području četiri katoličkih biskupija u Srbiji (osim Srijemske), odobrena od strane Svete Stolice u srpnju 2018., koja djeluje u sjedištu Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda.

U listopadu te godine u njoj su položili prisegu i počeli djelovati stručnjaci u oblasti kanonskoga prava. Nakon više od dvije godine tu su i prva iskustva koje iznosi **vlč. dr. Ivica Ivanković Radak**, sudski vikar Međubiskupijskog suda prvoga stupnja.

„Crkva ima svoju nadnaravnu dimenziju jer ju je utemeljio Isus Krist. Utemeljena je na apostolima, čiji su nasljednici naši biskupi. Crkvu, ipak, činimo mi vjernici, primajući sakrament krštenja, što sa sobom povlači i ljudsku dimenziju. I nadnaravni i ljudski element trebaju biti postavljeni na pravo mjesto. Crkva nikada nije bila i neće biti samo udruga više osoba. Nikada ne smijemo izgubiti iz vida Isusa Krista. No, baš zato što je čine ljudi, potrebno je postaviti pravila za odnose među njima. Pravni sustav spada u vidljivu, ljudsku dimenziju Crkve”, objašnjava dr. Ivanković Radak. „Međubiskupijski sudovi mjerodavni su istraživati i rješavati sve sudske parnice u prvom i drugom stupnju, koje nisu pravom izričito izuzete, tj. parnice o ništavosti ženidbe, rastave ženidbenih drugova i druge sporove, pa i kaznene parnice. Crkveni sudovi na razini cijele Katoličke crkve gotovo u cijelosti bave se ženidbenim parnicama”, kaže on.

Osnivanje Međubiskupijskih sudova u Novom Sadu povezano je s reformom kanonskog postupka proglašenja ništavosti ženidbe koju je papa Franjo donio 2015. „U pravnom sustavu Katoličke Crkve, postoje tri stupnja. Prvi stupanj uvijek je na području biskupije, za drugi

stranka može birati hoće li to biti na lokalnoj razini (za to služi naš Međubiskupijski sud drugoga stupnja u Novom Sadu) ili će odmah podnijeti priziv na Sud Rimske Rote u Rimu, dok je treći stupanj uvijek Rimska Rota”, dodaje on. Na oba stupnja Međubiskupijskih sudova u Novom Sadu djeluje 18 djelatnika, svećenika. Na svakom stupnju ima po pet sudaca, potom branitelj veze i promicatelj pravde u jednoj osobi za svaki stupanj, te sve skupa šest bilježnika. Kao vanjski suradnici na sudu djeluju psihijatar i neuropsihijatar, a također i dvije psihologinje. Parnice se obavljaju na hrvatskom i na mađarskom jeziku.

„Postupak proglašenja ženidbe nevaljanom, u pravome smislu pravi je sudski postupak. Imamo tužbu na početku, uspostavlja se sudsko vijeće od trojice sudaca, istražni i dokazni dio postupka, te na kraju presudu. Potrebno je poštivati i pravo stranaka na obranu, odnosno na priziv. Nema razlike u odnosu na neki postupak na građanskom sudu, no različite su materije o kojima se sudi. Bitno je utvrditi istinu, stoga malo slobodnije rečeno, sudjelovanje odvjetnika u smislu da se ‘manipulacijom dokaza’ ili ‘izigravanjem procesnih radnji’ dođe do željene presude ili zastare, ne odgovara svetosti i naravi sakramenta, odnosno protivno je istini. Odvjetnici moraju imati završen studij kanonskog prava, a u velikoj mjeri mogu pomoći strankama dajući im potrebne informacije”, kaže on. Statistika upućuje na to, ne samo kod nas, nego u Crkvi, da su vrlo često razlozi temeljem kojih se ženidba proglašava nevaljanom psihičke ili psihološke prirode. „Pozivam stranke da se prvo jave svome župniku, koji će pomoći u razlučivanju postoje li elementi za pokretanje postupka te u prikupljanju potrebne dokumentacije”, kaže sudski vikar. /Zv./

Predkorizmena duhovna obnova svećenika Bačke

Kler Subotičke biskupije, predvođen novim pastirom mons. Slavkom Večerinom, okupio se 16. veljače u Karmelu u Somboru na predkorizmenu duhovnu obnovu.

Višegodišnja je to tradicija koja ima za cilj svećenike i đakone pripremiti za milosno vrijeme korizme, ali dati i doprinos u promicanju kauze slugu Božjega o. Gerarda Tome Stantića. Susret je započeo zazivom Duha Svetoga, nakon kojeg su se svećenici podijelili u dvije jezične skupine, kako bi poslušali duhovno predavanje na temu Godine svetog Josipa. Predavanje na hrvatskom jeziku

održao je o. Zlatko Žuvela OCD, ekonom somborskoga Karmela, a na mađarskom jeziku vlč. Miklós Világos, župnik Župe svete Margarete Ugarske u Bečeju.

Nakon predavanja, uslijedilo je euharistijsko klanjanje, tijekom kojeg su svećenici imali prigodu za svetu ispovijed. U podne je započelo svečano dvojezično misno slavlje koje je predvodio biskup subotički u koncelecijaciji sa svećenicima. U svojoj propovijedi, biskup Slavko promišljao je o važnosti kreposti poniznosti i poslušnosti za svećenički život, oslanjajući se na uzor svetoga Josipa i Božju Riječ. /Vinko Cvijin/

Natječaj za XVI. HosanaFest 2021.

U nedjelju, 19. 9. 2021. u Subotici će se, ako okolnosti dopuste, održati šesnaesti po redu Festival hrvatskih duhovnih pjesama – HosanaFest. Slogan ovogodišnjega HosanaFesta je „Ne boj se” (Mt 1,18).

U tu svrhu Organizacijski odbor HosanaFest-a raspisuje

NATJEČAJ

za prijem novih skladbi koji će biti otvoren od 1. veljače i traje do 1. travnja 2021.

Uvjeti natječaja:

- skladbe tematski moraju imati kršćanski karakter;
- skladbe ne smiju biti već objavljene niti javno izvedene;
- trajanje skladbe ne smije prijeći četiri minute;
- uredno potpisani autori glazbe, teksta i obrade;
- autor i glavni izvođač pjesme ne smije biti mlađi od 16 godina;
- u vokalno-instrumentalnom sastavu ne smije biti više od 15 osoba.

Prijava na natječaj dostavlja se na CD-u ili putem elektroničke pošte, a obvezno mora sadržavati:

- ogleđnu demo snimku pjesme (snimka ne mora biti studijska, ali glazbeno-produkcijski treba biti što sličnija izvedbenoj verziji). Pjesma može biti poslana i u mp3

formatu s minimalnom rezolucijom od 192 kbps;

- tekst pjesme (preporučuje se u Word formatu);
- kraći životopis izvođača sa svim potrebnim podacima (adresa, telefon, e-pošta, web i sl.), te navesti zajednicu u kojoj se djeluje;
- potvrda svećenika.

Prijave koje ne budu ispunjavale gore navedene uvjete, kao i skladbe upitne originalnosti neće uopće biti razmatrane od strane Stručnog povjerenstva.

Napomena: Autori slanjem skladbe na natječaj jamče za njezinu originalnost te daju svoju suglasnost za izdavanje skladbe na festivalskom CD-u, DVD-u, kao i radijskom i televizijskom emitiranju bez traženja nadoknade. Naknadno utvrđivanje neoriginalnosti skladbe povlači za sobom sankcije određene pravilnikom HosanaFesta.

Prijavljene skladbe ne mogu se povući, niti će biti vraćene.

Rezultati natječaja bit će autorima javljeni do 20. 4. 2021. Izvođači čije se skladbe uvrste u program Festivala, trebaju studijsku snimku dotične skladbe te njenu matricu dostaviti u roku do 60 (šezdeset) dana po javljanju rezultata.

Redoslijed nastupa na HosanaFestu određuje Organizacijski odbor.

Radove slati ili dostaviti na:

„HosanaFest 2021.”; Starine Novaka 58
24000 Subotica; Vojvodina – Srbija
Tel. +381(0)64/4616-394
ili na e-poštu: hosanafest@yahoo.com

Svijećnica u Srijemskoj Mitrovici

U Župi sv. Dimitrija, đakona i mučenika, 2. veljače proslavljen je blagdan Prikazanja Gospodinova – Svijećnica. Euharistijska slavlja predslavio je mons. Eduard Španović, župnik.

U prigodnoj homiliji mons. Španović podsjetio je na vrijednost ovoga blagdana. „Slaveći blagdan Prikazanja Gospodinova u Hramu ili Svijećnicu, želimo se podsjetiti na trenutak kada su Josip i Marija donijeli Isusa u Hram, kako propisuje Zakon, te kako bi izvršili sve ono što je propisano. Ovdje također slušamo riječi starca Šimuna. On blagoslivlja Gospodina jer je dočeka ono što cijeli život željno iščekuje – susret sa Spasiteljem. Evo i nas u hramu. Tražimo blagoslov. Tražimo od Gospodina da obasja naš život. Plemenita i hvale vrijedna je ta želja. Danas smo blagoslovili sviće i ponijet ćemo ih svojim kućama. Neka nam upravo te sviće budu podsjetnik da smo Gospodinovog svjetla potrebni, a po Njegovu blagoslovu pozvani biti svjetlo u ovom svijetu”, poručio je propovjednik. /Ivica Zrno/

Međunarodno istraživanje o odnosu svećenika spram covid-krize

Istraživanje „Dobrobit svećenika u vrijeme covida-19: biti u odnosu sa sobom, s drugima i s Bogom. Formativno-odgojni pristup”, u kojem je, kao dio međunarodnog tima stručnjaka, sudjelovao i prof. dr. Josip Bošnjaković s Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu, provedeno je u studenom i prosincu 2020. Bošnjaković je prve rezultate predstavio na Teološko-pastoralnom tjednu koji je održan u Zagrebu 26. i 27. siječnja.

„U istraživanju je do sada sudjelovalo oko 1.100 svećenika, među kojima 312 s hrvatskog govornog područja: 212 iz Hrvatske, 54 iz BiH, 17 iz Srbije, 16 iz Italije i ostalih 12”, kazao je izlagatelj. Rezultati istraživanja, kada su u pitanju svećenici iz Hrvatske, BiH i Srbije, pokazuju da se oko 70 % njih ne slaže s odlukom o zatvaranju crkava za redovita liturgijska slavlja u vrijeme pandemije. Sakramentalna služba s ljudima u vrijeme zatvorenih crkava nedostajala je 78,5 % svećenika. Oko 80 % svećenika odvojilo je više nego uobičajeno vremena za molitvu. Oko 70 % svećenika istaknulo je da su zahvaljujući stečenom iskustvu naučili nove načine organiziranja svećeničkog života koji bi im u budućnosti mogli pomoći pri sličnim situacijama.

„Istraživale su se poteškoće s kojima su se na pastoralnom području susreli svećenici, potom kako su vidjeli vlastito blagostanje-dobrobit te koliko su u isto vrijeme suosjećajni kako prema drugima tako i prema samima

sebi, svjesni kako je svećenik po svojoj službi usmjeren na druge ljude”, kaže se, među ostalim, u sažetku ovoga istraživanja. /Prema: ika.hr/

Čestitka i liturgijsko slavlje beogradskoga nadbiskupa o Danu državnosti Srbije

Mons. Stanislav Hočevar, nadbiskup i metropolit beogradski, nositeljima državnih vlasti u Republici Srbiji uputio je čestitku za praznik Dana državnosti Republike Srbije, koji je proslavljen 15. i 16. veljače.

„Uvažavajući epidemiološko stanje i nemogućnost službenog organiziranja liturgijskog slavlja i prijema za državni praznik Republike Srbije 15. i 16. veljače 2021. godine, ovim putem u ime svih članova Beogradske nadbiskupije svim nositeljima vlasti i političke odgovornosti u Republici Srbiji i svim građanima iskreno čestitam Danu državnosti Republike Srbije te zahvaljujem upravo vama odgovornima za vaše služenje i odgovornost koju nosite i imate za cjelokupnu Republiku Srbiju i sve njezine stanovnike”, kaže se u čestitki. Mons. Hočevar liturgijsko slavlje za cjelokupnu državnu zajednicu Republike Srbije predvodio je u utorak, 16. veljače, u katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije u Beogradu. /Prema: kc.org.rs/

Nedjelja Božje riječi u zrenjaninskoj katedrali

„Sveto pismo ne može biti samo baština nekih, Biblija je knjiga naroda Gospodnjeg. Riječ Božja ujedinjuje vjernike i čini ih jednim narodom”, rekao je zrenjaninski biskup mons. Ladislav Német SVD u svojoj homiliji u zrenjaninskoj katedrali 24. siječnja, na Nedjelju Božje riječi.

„U apostolskom pismu Papa ukazuje na Drugi vatikanski sabor, koji je dao poticaj ponovnom otkrivanju Svetoga pisma dogmatskom konstitucijom *Dei Verbum*. Važna prekretnica u ovom procesu bila je Opća skupština Sinode biskupa, koju je 2008. godine sazvaio papa Benedikt XVI., a koja je ‘tumačila Riječ Božju u životu i poslanju Crkve’”. Postsinodalna pobudnica *Verbum Domini*, plod te iste Sinode, prema riječima pape Franje „prije je potrebna pouka za naše zajednice, budući da produbljuje preobražajnu snagu Božje riječi, osobito u bogoslužju u kojem dolazi do izražaja njezin izrazito sakramentalni značaj”, naglasio je biskup. Rekao je da je novi spomendan ciljano postavljen u razdoblje početka liturgijskoga perioda „nedjelja kroz godinu” i da objedinjuje drugu polovinu mjeseca siječnja i osminu za jedinstvo kršćana, kada se uz biblijske tekstove mogu produbiti odnosi sa židovskim vjernicima i moliti se za jedinstvo kršćana zajedno s pripadnicima drugih kršćanskih crkava. /Prema: catholic-zr.org.rs/

Dominikanci započinju proslavu 800 godina djelovanja na hrvatskim prostorima

Dominikanska obitelj obilježit će 2021. godine dva važna jubileja – 800. obljetnicu rođenja za nebo svoga utemeljitelja sv. Dominika i 800 godina od dolaska dominikanaca na hrvatske prostore.

Jubilarnu godinu hrvatska dominikanska obitelj započela je na blagdan sv. Tome Akvinskog, 28. siječnja, najpoznatijeg sveca i uzora iz reda dominikanaca koji je u sebi spojio ideal dominikanskoga života molitve i navještaja. Provincijal Hrvatske dominikanske provincije fr. Slavko Slišković je gostujući u emisiji „Aktualno” HKR-a istaknuo da su prvi hrvatski dominikanski koraci učinjeni u Dalmaciji, ali su se vrlo brzo raširili cijelim prostorom Hrvatske. Prvi samostan, a koji neprekidno od 1225. djeluje i danas, je onaj u Dubrovniku, a najmlađi je samostan u Zagrebu, koji djeluje od 2001. „Dali smo prve hrvatske blaženike, bl. Augustina Kažotića i bl. Ozanu Kotorsku i prvi tekst pisan latinicom na hrvatskom. Prvo hrvatsko sveučilište utemeljili su dominikanci, a tu je i neprestana molitva, duhovni rad, promicanje pobožnosti krunice te trajna briga za spasenje duša” – istaknuo je provincijal fr. Slišković. /IKA/

Papa uveo nove spomendane u Opći rimski kalendar

Papa Franjo odobrio je 2. veljače dekrete Kongregacije za bogoštovlje i sakramentalnu disciplinu kojima su u Opći rimski kalendar uvedena četiri nova liturgijska spomendana.

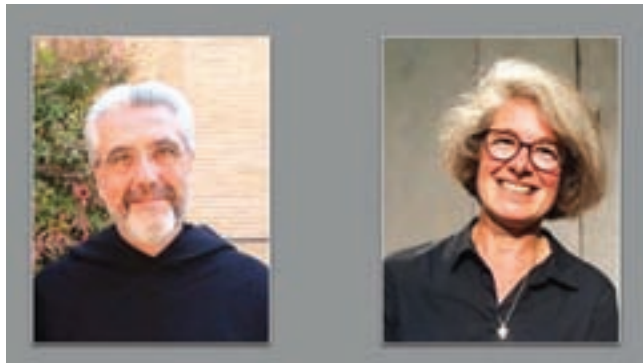
Kao obvezni se uvodi spomendan svetih Marte, Marije i Lazara, dvije sestre i brata u čijem je domu u Betaniji boravio Isus. Spomendan će se slaviti 29. srpnja, a svi liturgijski kalendari i knjige morat će biti nadopunjeni molitvama i prikladnim tekstovima u spomen troje svetaca. Papa Franjo također je u Opći rimski kalendar uveo i tri neobvezna spomendana posvećenima naučiteljima Crkve – svetom Grguru iz Nareka čiji se spomendan slavi 27. veljače, svetom Ivanu Avilskom čiji je spomendan određen za 10. svibnja i svetoj Hildegardi iz Bingena, čiji se spomendan slavi 17. rujna. /IKA/

Imenovana prva podtajnica Biskupske sinode

Papa Franjo imenovao je 6. veljače podtajnike u Generalnom tajništvu Biskupske sinode – francusku

teologinju Nathalie Becquart i španjolskoga augustinca Luisa Marina de San Martina.

Samim imenovanjem s. Becquart automatski dobiva i pravo glasa na sinodi, potvrdio je za Vatican News generalni tajnik Biskupske sinode kardinal Mario Grech. Od godine 2019. Becquart bila je savjetnica u Generalnom

tajništvu Biskupske sinode, a kao podtajnica sada pripada samom vodstvu te kurijalne ustanove. S. Nathalie Becquart članica je redovničke zajednice ustanovljene 1963. „Institut La Xaviere” – misionarke Krista Isusa, ignacijevske duhovnosti. U Parizu je studirala teologiju, filozofiju i sociologiju. Na Sveučilištu u Bostonu bavila se sinodalnošću Crkve, 1995. stupa u Družbu misionarki Krista Isusa, a 2005. polaže doživotne zavjete. Luis Marín de San Martín rođen je 1961. u Madridu, doživotne zavjete u Družbi sv. Augustina polaže 1985., 1988. zaređen je za svećenika, doktorirao je teologiju u Madridu. Predsjednik je Instituta za duhovnost Augustinianae. /IKA/

Papa ustanovio Svjetski dan djedova i baka i starijih osoba

Papa Franjo objavio je u nedjelju 31. siječnja u Vatikanu Svjetski dan posvećen bakama i djedovima i starijim osobama, koji će se slaviti svake godine četvrte nedjelje u srpnju.

Novi svjetski dan, ove godine 25. srpnja, vremenski je blizu blagdanu sv. Joakima i Ane, Isusova djeda i bake (26. srpnja). „Bake i djedovi su često zaboravljeni, a mi zaboravljamo to bogatstvo čuvanja korijenâ i prenošenja. Zato sam odlučio ustanoviti Svjetski dan baka i djedova i starijih osoba, koji će se slaviti svake godine u Crkvi na četvrtu nedjelju u srpnju, uoči spomena svetih Joakima i Ane, Isusovog djeda i bake. Važno je da se bake i djedovi susreću s unucima i da se unuci susreću s djedovima i bakama jer – kako kaže prorok Joel – bake i djedovi će sanjati pred svojim unucima, imat će snove, a mladi, uzimajući snagu od svojih djedova i baka ići će dalje kroz život, prorokujući” – istaknuo je papa Franjo. /IKA/

Dan škole i proštenje kapele *Paulinuma*

Na dan sv. Pavla apostola, po kome Biskupijska klasična gimnazija i sjemenište/kolegij „Paulinum” nosi ime, 25. siječnja, proslavljen je Dan škole i proštenje sjemenišne kapele. Nažalost, ove godine zbog poznatih epidemioloških razloga, ovaj svečani dan proslavljen je samo u skromnim okvirima. Svečanu sv. misu predvodio je ravnatelj **mons. József Miocs**, a sumisnici su bili

duhovnik sjemeništa **mons. Marko Forgić** i prefekt-odgojitelj **vlč. László Tojzan**. Homiliju na hrvatskom jeziku držao je duhovnik, a na mađarskom jeziku prefekt sjemeništa. Propovjednici su u svojim govorima istaknuli hrabrost osobe sv. Pavla i učenike potaknuli da slijede primjer svog zaštitnika, da budu odlučni, marljivi i izdržljivi na svojim životnim putevima, osobito oni koji se pripremaju za crkvene službe. Na kraju sv. mise upriličen je kratki program koji se sastojao od recitacija, pjevanja i izvođenja instrumentalnih točaka. Dan *Paulinuma* uveličali su predsjednik Skupštine AP Vojvodine **István Pásztor**, pokrajinski tajnik za obrazovanje **Zsolt Szakallas**, predsjednik Skupštine Grada Subotice **dr. Bálint Pásztor**, dogradonačelnik **Imre Kern** i dekan Učiteljskog fakulteta u Subotici **dr. Josip Ivanović**. Svečanost je završena skromnim koktelom i susretom sudionika, među kojima je bio i subotički biskup **mons. Slavko Večerin**.

Godišnje klanjanje u sjemenišnoj kapeli

Prema odredbi Kongregacije za bogoštovlje propisano je da po cijelome svijetu u svakoj biskupiji bude svaki dan klanjanje u jednoj župnoj crkvi, kapeli ili

bogomolji. Smisao klanjanja je da se vjernici u sabranosti mole Kristu, koji se nalazi u Euharistiji, koja daje snagu i život Crkvi.

U subotičkoj biskupiji također je ustaljeno svakodnevno klanjanje u jednoj župnoj crkvi ili kapeli. Prema rasporedu naše biskupije, u sjemenišnoj kapeli *Paulinuma* klanjanje je uvijek 31. siječnja. Toga dana paulinci obavljaju pobožnosti i tako se klanjaju Presvetom Oltarskom Sakramentu. S obzirom na to da je ove godine 31. siječnja pao na nedjelju, tako smo malo drugačije i svečanije obavili klanjanje unutar naše zajednice. Počeli smo sv. misom, a tijekom dana obavili pobožnosti verbalno i vizualno.

Pred korizmom

Korijen riječi korizma povezuje se s latinskom riječi *quadragesima*. U hrvatskoj kršćanskoj terminologiji riječ korizma označuje razdoblje od četrdeset dana, od Pepelnice do Uskrsa. Prvi put je spominje Euzebij Cezarejski, koji je živio u 3. i 4. stoljeću. Korizma je vrijeme koje prethodi i priprema vjernike za slavlje Vazma ili Uskrsa. To je vrijeme slušanja Božje riječi i obraćenja, priprave i spomena krštenja, pomirenje s Bogom te braćom i sestrama. Vrijeme koje se intenzivnije provodi protiv zla, zatim u smislu kršćanske pokore u obliku molitve, posta i u dobrim djelima. Osim odricanja u hrani i piću, od vjernika se očekuje da se tijekom korizme odreknu svih oblika zabave i poroka te da se okrenu Bogu i da provedu vrijeme u molitvi i povučenosti. Molitvom je cilj izliječiti duh i stvoriti novu šansu za bolji duhovni život, izbjegavajući zla djela, mržnju i grijeh. Naša zajednica u *Paulinumu* proživljava ovo sveto vrijeme korizme tako da obavlja tjedno pobožnost križnog puta, zatim klanjanje Presvetom Oltarskom Sakramentu u kapelici i u osobnoj molitvi i razmatranju. /**Ivan Halić**/

Sveti Josip u ranoj kršćanskoj tradiciji

Rani crkveni pisci nisu sv. Josipu posvećivali posebnu pozornost, ali su se ipak u pojedinim spisima doticali Josipa, uvijek u odnosu prema otajstvu utjelovljenja. Tema ranih crkvenih pisaca bila je osoba Isusa Krista jer je i glavna poruka apostolskog propovijedanja bila Isus Krist koji se utjelovio, umro i uskrsnuo za spasenje svijeta. Ipak se tu našlo i mjesta sv. Josipu. Josip se uvijek mora promatrati u odnosu s Isusom i Marijom. On nije neovisna poslanja, poput proroka, već je povezan s otajstvom Isusova dolaska na ovaj svijet.

Ranokršćanski pisci morali su kroz svjetlo evanđelja promatrati Josipov lik. Zato oni kada pišu o Josipu moraju govoriti o Isusovu rodoslovlju, pitanju Marijine udaje i djevičanstva i Josipove uloge u tome, razlogu njegove tjeskobe, bijega u Egipat, događaja u Hramu. Pored evanđeoskih odlomaka, i apokrifni spisi su imali utjecaja na promatranje Josipa.

Prvi crkveni pisac koji izričito spominje Josipa jest Justin. On je rođen u Palestini, u mjestu Flavia Neapolis (današnji Nablus) u poganskoj obitelji. Bio je filozof koji je doživio obraćenje i postao kršćaninom. Podnio je mučeništvo u Rimu oko 165. godine, a štuje se kao svetac i spomendan mu je 1. lipnja. U Justinovom spisu *Razgovor s Trifunom* nalazimo prvi izvanbiblijski spomen sv. Josipa. Na četiri mjesta u svom spisu Justin spominje sv. Josipa, a na jednome od tih mjesta stoji: „Na Jordan, dakle, dođe Isus koga se smatralo sinom drvodjelje Josipa. Bijaše nelijepa izgleda, kao što su pisma navijestila, i sam se držao kao drvodjelja”. I ostalim mjestima kod spomena sv. Josipa u svome spisu Justin se referira na evanđeoske odlomke.

Kršćanski pisci će tek od 4. i 5. stoljeća početi sustavne pisati, iako ne previše često o Josipu. Pisci poput Ivana Zlatoustog, Ćirila Aleksandrijskog, Augustina i Petra Krizologa prvi promišljaju o Josipu, ali ostaju u okviru dvaju tema: brak sv. Josipa i Marije i Josipovo djevičanstvo i duhovna povezanost s Marijom.

Već u 2. stoljeću pojedine krivovjerne skupine unutar

kršćanstva počele su negirati pravu bračnu zajednicu Josipa i Marije. Najveći problem tumačenja bio je taj što je to djevičanska ženidba, tvrda i neizvršena. Željelo se iz odnosa Josipa i Marije isključiti svaki spolni čin, no nije se previše razmišljalo o razlikama između kršćanskog i židovskog poimanja zaruka. Tek je sv. Ambrozije uočio da su zaruke kod Židova bile prava ženidba, što je kasnije dodatno protumačio Augustin.

O pitanju Josipova djevičanstva prvi progovara sv. Jeronim. On Josipovo djevičanstvo promatra kroz Mariju i njezino djevičanstvo, te je tako Josip djevac „da tako iz djevičanske ženidbe bude rođen djevičanski sin”. Slično nastavljaju Ambrozije i Augustin.

Ove ranokršćanske misli tek su „mrvice” o svetom Josipu. Tek će se kasniji kršćanski pisci više baviti sv. Josipom i pokušati prikazati njegovu ulogu u povijesti spasenja. Možda o ovim temama ne razumijemo mnogo. Zato je možda bolje zaključiti sa svetim Tomom Akvinskim: „...s poštovanjem prema prvom savršenstvu braka, brak između Djevice Majke Božje i sv. Josipa bio je pravi, jer je uključivao pristanak na bračnu zajednicu; ali nije uključivao spolni odnos, nego samo stanje koje je Bog takvim htio...”.

Zazivi iz Litanija sv. Josipu

Sveti Josipe, moli za nas!
 Slavni porode Davidov, moli za nas!
 Svjetlosti patrijarha, moli za nas!
 Zaručnice Bogorodice, moli za nas!
 Stidljivi čuvaru Djevice, moli za nas!
 Hranitelju Sina Božjega, moli za nas!
 Brižni Branitelju Kristov, moli za nas!
 Glavaru slavne obitelji, moli za nas!
 Josipe pravedni, moli za nas!
 Josipe prečisti, moli za nas!
 Josipe premudri, moli za nas!
 Josipe jaki, moli za nas!
 Josipe poslušni, moli za nas!
 Josipe vjerni, moli za nas!
 Ogledalo strpljivosti, moli za nas!
 Ljubitelju siromaštva, moli za nas!
 Uzore radnika, moli za nas!
 Uresu domaćega života, moli za nas!
 Čuvaru djevice, moli za nas!
 Potporo obitelji, moli za nas!
 Utjeho bijednih, moli za nas!
 Ufanje bolesnih, moli za nas!
 Zaštitniče umirućih, moli za nas!
 Strahu zlih duhova, moli za nas!
 Pokrovitelju svete Crkve, moli za nas!

Izložba kipara Petra Hranuellijsa u Beogradu

Izložba skulptura „Umotan u kamen” hrvatskog kipara Petra Hranuellijsa svečano je otvorena 14. siječnja u beogradskoj Galeriji 73 u organizaciji Hrvatskog kulturnog centra Beograd iz Beograda te uz pomoć Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Galerije 73.

Postav su činile 23 skulpture nastale u razdoblju od 2017. do danas i predstavljaju osvrt na nekoliko ciklusa, tema i motiva kojima se Hranuelli bavio prethodnih godina. Skulpture su realizirane u kamenu, za koji je autor vezan svojim bračkim podrijetlom. Njegove skulpture oblika apstrahiranih iz figurativnog prikazuju najčešće žene (Venere) i ljudske likove općenito, redovito u dijalogu s tradicijom od prahistorije preko antike do suvremenog doba.

Financijska potpora i za Hrvate u Srbiji

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske donio je odluku o dodjeli financijske potpore temeljem provedenog 2. Javnog poziva za prijavu posebnih potreba i projekata od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2020. godinu.

Pozivom su raspodijeljena sredstva u ukupnom iznosu od 950 000 kuna. Financijsku potporu dobilo je i deset hrvatskih institucija i udruga iz Srbije te četiri ugrožena pojedinca u ukupnom iznosu od 132 000 kuna.

Javni poziv provodi se s ciljem promicanja veza i jačanja suradnje Hrvatske s Hrvatima izvan matične domovine te očuvanja i jačanja nacionalnog identiteta, zaštite prava i interesa hrvatskih zajednica, očuvanja hrvatskog jezika, kulturnog stvaralaštva i baštine te poticanja hrvatskog kulturnog zajedništva, kao i pomoći ugroženim pojedincima – pripadnicima hrvatskog naroda izvan Hrvatske.

Nova internetska stranica HKC-a „Bunjevačko kolo” iz Subotice

Hrvatski kulturni centar „Bunjevačko kolo” iz Subotice ima novu internetsku stranicu čija je domena www.hkcbunjevackokolo.rs. Stranica je počela s radom 18. siječnja, na 51. rođendan te udruge.

Na stranici su predstavljeni svi odjeli (Folklorni, Dramski, Likovni, Književno-teatarski kružok, Ženska

pjevačka skupina Prelje, Orkestar) i manifestacije koje Centar organizira (Veliko prelo, Dužijanca malenih, Prelo sićanja, Festival tradicijskog pjevanja) kao i kraća povijest osnutka udruge. Tu je i rubrika Arhiva kao i poveznice na profile HKC-a na društvenim mrežama i njihov Youtube kanal.

Virtualna zimska škola folklora

Ovogodišnja Zimska škola hrvatskog folklora, u organizaciji Hrvatske matice iseljenika, održana je u dva navrata – 30. i 31. siječnja i 6. i 7. veljače putem ZOOM platforme.

Prednost online Škole bila je u tome da su svi, bez obzira na tri grupe: ples, tambure i tradicijska glazbala, mogli pratiti sva predavanja i sudjelovati na svim radionicama.

Ove godine podučavali su se plesovi, nošnje, pjesme i glazbala hrvatskoga dinarskog područja. Zabilježen je i rekordni broj polaznika koji su bili iz 16 zemalja svijeta. Iz Srbije su sudjelovali: Senka Horvat i Zdenko Ivanković iz HKC-a „Bunjevačko kolo” iz Subotice; Ivica Dulić i Antonija Rudić iz HKPD-a „Matija Gubec” iz Tavankuta; Ana Hodak iz HKD-a „Šid” i Marko Kujundžić iz HGU „Festival bunjevački pisama” iz Subotice.

U Surčinu održan Božićni koncert tamburaša

U rimokatoličkoj crkvi Presvetog Trojstva u Surčinu 31. siječnja 2021. godine, održan je Božićni koncert malih tamburaša. Koncert je trebao biti održan na blagdan sveta Tri kralja, ali je zbog bolesti učitelja tambure odgođen za mjesec dana.

Župljanima Surčina predstavili su se tamburaši, članovi tamburaške sekcije Hrvatske čitaonice Fischer zajedno s njihovim učiteljem tambure Milošem Prodanovićem. Izvedbom nekoliko božićnih kompozicija,

pokazali su svoje vještine, volju i spremnost da tamburaška skladba zaživi i u Surčinu s obzirom na to da ona nije bila prisutna u povijesti ovoga srijemskog mjesta.

Novi prinosi iz društvenih i humanističkih znanosti

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata izdao je jedanaesti broj njihova *Godišnjaka za znanstvena istraživanja*.

Na 464 stranice objavljeno je 11 znanstvenih i stručnih radnji, sve prvoobjave, te jedan vrijedan rukopis, koji je dio arhivske građe na čijem istraživanju Zavod radi. I ovaj broj časopisa slijedi dosadašnju uređivačku shemu tematizirajući neki aspekt društvenog života Hrvata u Vojvodini, bilo u povijesti bilo u sadašnjosti. Sadržaj *Godišnjaka* podijeljen je u pet tematskih cjelina, u kojima autori radova donose nove prinose iz društvenih i humanističkih znanosti, značajnih za sve subetničke skupine Hrvata u Vojvodini.

Umjetnici iz Srbije za stradale u potresu u Hrvatskoj

U humanitarnoj akciji „Umjetnici iz Srbije za Glinu, Petrinju i Sisak – slikari i fotografi za stanovništvo pogođeno potresom u Hrvatskoj” prikupljeno je oko 7 000 eura za stradale, a primopredaja pomoći upriličena je 2. veljače u Veleposlanstvu Hrvatske u Beogradu kojoj je nazočio i čelnik srpske zajednice u Hrvatskoj **Milorad Pupovac**, objavila je Hina. Prikupljeni novac od ove akcije bit će uplaćen na službeni račun Stožera za saniranje posljedica potresa u Hrvatskoj.

Akciju, u kojoj je na prodaju ponuđeno 39 umjetničkih djela i fotografija, organizirali su mjesečnik *Diplomacy&Commerce* nakladnika i vlasnika medijske tvrtke *Color Media Communications* **Roberta Čobana**, Hrvatski poslovni klub, novinarka **Duška Jovanić** i

hrvatski veleposlanik **Hidajet Bišćević**, s idejom da okupe brojne umjetnike i fotografe koji su donirali svoja djela, čijom je prodajom prikupljen novac za pomoć.

Genealogija Skenderovića Općinara

„Tragom starih matičnih knjiga u Subotici: Povijest jedne male grane velike porodice Skenderović” naslov je knjige Ivana Skenderovića, koja je izašla u nakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

U knjizi se opisuje povijest porodice Skenderovića Općinara od najranijeg spomena u povijesnim izvorima početkom 18. stoljeća sve do danas. Kako navodi recenzent knjige, povjesničar **Robert Skenderović**, knjiga predstavlja iznimno uspješni pokušaj rekonstrukcije vlastite obiteljske genealogije. Vrijedna je za članove porodice Skenderovića Općinara, ali i za bunjevačke Hrvate, pa i za širu čitateljsku publiku koju zanima povijest bunjevačkih Hrvata i Bačke.

Položeni vijenci na grob Josifa Runjanina

Spomendan smrti Josifa Runjanina, kompozitora hrvatske himne, tradicionalno od svoga osnutka organizira HKPD „Jelačić” iz Petrovaradina.

Ipak, ove godine, u kojoj se obilježavaju 130. obljetnica otkako je „Lijepa naša” postala himna Hrvatske te 200. obljetnica Runjaninova rođenja, osim predstavnika i članova „Jelačića” njegov su grob na Uspenskom groblju

u Novom Sadu obišli i položili vijence 2. veljače i predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić**, predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov**, predsjednik Srpskog nacionalnog vijeća i saborski zastupnik u Hrvatskoj **Milorad Pupovac** i hrvatski veleposlanik u Beogradu **Hidajet Bišćević**.

Nedjelja, 7. 3. 2021. TREĆA KORIZMENA NEDJELJA

ČITANJA: Izl 20,1-17; Ps 19,8-11; 1Kor 1,22-25; Iv 2,13-25

U prvom čitanju pred nas se stavlja Božji zakon sažet u 10 zapovijedi. Mnogi danas nažalost misle kako ih zapovijedi Gospodnje ograničavaju, zarobljavaju, oni ne mogu biti slobodni, no upravo su zapovijedi te koje nas čine slobodnima jer nas sprječavaju činiti grijeh koji od nas pravi zarobljenike vlastite oholosti. Kada se prihvate svim srcem, zapovijedi Gospodnje nisu teške. One nas vode u život vječni. Vršimo ih s ljubavlju.

U evanđelju Gospodin Isus ustaje protiv onih koji se u njegovoj kući ponašaju kao da su na tržnici – bilo je tu svega i svačega, prodaja životinja, mjenjačnica, žamor, vika. Kad smo u crkvi nastojmo se ponašati dostojno mjesta na kojemu se nalazimo. Njeguimo tišinu molitvenog razgovora s Gospodinom. Isus potom naviješta Muku, Smrt i Uskrsnuće – nakon tri dana ustat će iz groba nakon što hram njegovog tijela bude razvaljen na križu.

Nedjelja, 14. 3. 2021. ČETVRTA KORIZMENA NEDJELJA

ČITANJA: 2Ljet 36,14-16.19-23; Ps 137,1-8; Ef 2,4-10; Iv 3,14-21

U razgovoru s Nikodemom Isus se pozvao na događaj iz SZ kad su Izraelci ozdravljali od ujeda ljutica tako što su gledali u mjedenu zmiju postavljenu na stup. Isus tumači da tako i on, Sin Božji, ima biti uzdignut. Ali kad on bude uzdignut sve će privući k sebi. Isus uzdignut na križ naše je spasenje. Dragovoljno se dao razapeti kako bismo svi imali spasenje. I kao što je Izraelcima zmija postavljena na stup bila znak ozdravljenja, tako je i križ svima nama spas od raznih ujeda grijeha koji nas stalno napada. Ako uvijek budemo imali pogled usmjeren prema križu, prema Kristu Raspetome i naša borba protiv grijeha bit će lakša. Moći ćemo biti vjerni Istini i biti na strani dobra. Zagledani u Križ možemo činiti dobra i pravedna djela. Ako ostanemo zagledani u Križ, po kojemu smo spašeni, izbjeći ćemo nagomilavanje nevjere i Božju srdžbu poradi toga o čemu nam govori prvo čitanje. Milošću Isusova otkupljenja na križu smo spašeni.

Nedjelja, 21. 3. 2021. PETA KORIZMENA NEDJELJA

ČITANJA: Jr 31,31-34; Ps 51,3-12.12-15; Heb 5,7-9; Iv 12,20-33

Krist je trpeći sluga koji je dao samoga sebe kao otkupninu za mnoge. On potiče svoje učenike, svakoga od nas, da svakoga dana uzimamo svoj križ i slijedimo ga na putu potpune ljubavi prema Bogu Ocu i ljudskom rodu. To je logika pšeničnog zrna koje umire da donese život. Isus je „pšenično zrno koje je došlo od Boga, božansko pšenično zrno, koje pada na zemlju, koje se daje lomiti, raspuknuti u smrti” i upravo posredstvom toga otvara se i može tako dati plod sveudilj po svijetu. Tumačeći današnje evanđelje u svjetlu četrnaeste postaje križnog puta, Benedikt XVI. govori kako se u trenutku skidanja s križa počinju ostvarivati riječi: *Ako pšenično zrno, pavši na zemlju, ne umre, ostaje samo; ako li umre, donosi obilat rod.* Isus je zrno koje umire. Iz umrloga pšeničnog zrna započinje umnažanje kruha koje traje sve do konca svijeta: on je kruh života, sposoban u preobilnoj mjeri utažiti glad čitava čovječanstva i podariti mu životvornu hranu: vječnu Božju Riječ, koja je postala tijelom i kruhom, za nas, po križu i uskrsnuću. Zahvalimo danas Gospodinu što je pristao u svakoj svetoj misi biti zrno umrlo za spas naših duša.

Nedjelja, 28. 3. 2021. CVJETNICA

ČITANJA: U procesiji: Mk 11,1-10 (ili: Iv 12,12-16); U misi: Iz 50,4-7; Ps 22,8-9.17-20.23-24; Fil 2,6-11; Mk 14,1 – 15,47

Cvjetna je nedjelja poput velikih vrata koja nas uvode u sveti tjedan. Isus uzlazi u Jeruzalem kako bi se ispunila Pisma, te biva osuđen na smrt i uzdignut na križ da zauvijek vlada s tog preslavnog prijestolja po kojemu smo spašeni. Na ulasku u Jeruzalem prati ga mnoštvo hodočasnika koji mu kliču kraljevskim poklikom – Hosana. „Ovo svečano klicanje koje su prenijeli sva četvorica evanđelista, usklik je blagoslova, himna ushita: izražava jednodušno uvjerenje da je u Isusu Bog pohodio svoj narod i da je željeni Mesija konačno došao” (Benedikt XVI.). Kao što je izraelski narod nekoć pred Gospodina prostirao odjeću i palmine grane, tako i mi moramo pred njega prostrti cijeli naš život. Moramo se ponizno predati Gospodinu i pred njim biti u stavu klanjanja i zahvalnosti.

Izveštaj o Muci Kristovoj pripravlja nas za Veliki tjedan. Izlijevajmo pomast svojom molitvom na Isusove Rane u narednim danima.

Euharistijska služba, IV. dio

Rad *naših* ruku, plod sa *naših* njiva?

U prethodna dva priloga dotaknuli smo se vjerničkoga prinosa kroz davanje milodara na početku euharistijske službe. Za to vrijeme na oltar se donose darovi koji će postati Tijelo i Krv Kristova. *Opća uredba Rimskog misala* predviđa da se to događa na sljedeći način:

„Najprije se pripravi oltar ili Gospodnji stol, koji je središte čitave euharistijske liturgije, tako da se na nj stave tjelesnik, ubrus, misal i kalež, ako se on ne pripravlja na stolicu. Zatim se donesu prinosi. Hvalevrijedno je da kruh i vino donose vjernici te da ih svećenik ili đakon na prikladnu mjestu prihvate i donesu k oltaru. *Premda vjernici više ne darivaju kao nekoć od svojega kruh i vino određene za liturgiju*, ipak obred njihova donošenja zadržava snagu i duhovno značenje” (br. 73).

Navedeni citat *Opće uredbe* spominje vjerničko davanje koje nije više kao nekada, kada su ljudi donosili vlastiti kruh (brašno) i vino za svetu misu. Šteta što je iščezla jedna rječita gesta prinosa konkretnih ljudi, članova župne zajednice. S tim u vezi, zašto to ne spomenuti ovdje?, pomalo me rastuži činjenica da hostije koje koristimo na misama uvozimo izvana, najčešće iz Poljske. Mi, koji živimo na plodnoj ravnici, okruženi žitom, uvozimo kruh! Šteta! Praktičnost i komotnost prevagnula je nad simboličnošću i teologijom. Sjećam se vremena kada su se na župama pekle i rezale hostije. I sam sâm to s radošću radio i bio ponosan što se na toj misi prinosi kruh kojega sam pripremio i ispekao. Naravno, nisu to bile savršene hostije kao ove kupovne industrijske (!?), ali se mogla osjećati težina onih riječi dok svećenik prinosi kruh izgovarajući – „...od tvoje darežljivosti primismo kruh što ti ga prinosimo; ovaj plod zemlje i rada ruku čovječjih...”.

Čini se da je vjernički puk senzibilniji po tom pitanju; u misama zahvalnicama i dužijancama prinosi se (domaći) kruh umiješan od žita s naših njiva. Vjernici donose slike i krune izrađene od slame naših njiva, izrađenih po rukama naših ljudi i sve to prinosi kao zahvalu Bogu, kao uzdarje, pred oltar. I onda pri istoj toj misi svećenik nakon toga prinosi kruh iz neke strane države, koji postaje Tijelo Kristovo! Isto važi iz za vino. A sve popraćeno dragom nam darovnom pjesmom: „Darove ove stavljamo pred tebe. Rad *naših* ruku, plod sa *naših* njiva...”. Ne mogu se naviknuti na to.

Suvišno je govoriti da se tako gubi i dimenzija dara i darovanosti. Na sv. Marka blagoslivljamo naša polja, žito, i molimo za povoljno vrijeme da nam ta ista polja daruju hranu i život, a onda na oltaru istog tog dana prinesemo „darove” nekih stranih polja i tuđih ruku! Razumljivo je da maslinovo ulje, koje je materija nekih svetih sakramenata, moramo uvoziti jer nismo podneblje gdje rastu masline (mada se za valjanost sakramenta traži biljno ulje, ne isključivo maslinovo). Ali barem nam kruha još ne manjka da ga moramo „švercat” preko granice.

S obzirom na to da se samo u našoj Subotičkoj biskupiji godišnje podijeli više stotina tisuća pričesti, zar ne bismo mi mogli „proizvoditi” hostije od našeg brašna? Evo i stalnog zaposlenja za nekoliko ljudi! Smatram da se na materiji za svete sakramente, ono što bi nam trebalo biti najsvetije, ne bi smjelo šparati niti tek tako olako prekrižiti rječitu simboliku dajući prednost pragmatičnosti i komoditetu (ili možda liturgijsko-teološkoj nebrizi?).

Možda nije za usporedbu, ali s koliko ponosa naši obični ljudi znaju reći – e to je cvijeće iz moje bašče, ili ovo je naše domaće vino, rakija ili naša domaća kobasica, kruh, sir... Možda je francuski sir bolji, a kutjevačka graševina pitkija, ali kad primaš nešto domaće iz ruku „zemljaka”, to nadilazi svaki brend. Čudi stoga da se u liturgiji, koja je sva satkana od simbola, s lakoćom odričemo istih i to baš u onim stvarnostima koje čine vrhunac liturgije – euharistija! A tek kada bismo se dotaknuli drugih važnih znakova u liturgiji, npr. parafinske svijeće, umjetne (neprirodne) tkanine za liturgijsko ruho, knjige koje se raspadaju, plastično cvijeće... Govoru ne bi bilo kraja. Pitanje je kome mi i što svjedočimo? Kako biti vjerodostojan kada se služimo nevjerodostojnim sredstvima? Čini se tako da mnoga inzistiranja u crkvenom životu više znaju naličiti na „cijedenje komarca, a gutanje deve” (usp. Mt 23,24).

No, ovih par redaka promišljanja neće odmah promijeniti aktualnu stvarnost, ali barem neka posluže da ne izgubimo kompas u razlikovanju bitnog od manje bitnog. Crkva, koja je čuvarica svetih znakova – simbola, utkanih u sveto bogoslužje, želi nas po tim vidljivim i rječitim znakovima približiti nevidljivoj stvarnosti, Trojedinom Bogu. Osiromašeni ili zanemareni znakovi u liturgiji prije će dovesti do nesklada i proturječja – diskrepancije, nego do praga stvarnosti u koju trebaju uvesti.

Za kraj, da ne bude sve u preozbiljnom tonu, evo jedna šala kao sažetak svega rečenog: „Pitali malog Lulu što on i njegovi vole jesti kod kuće. Veli on: ‘salame, paštete, mesne nareške... A kad nemamo novca da to kupimo, ne preostaje nam ništa nego da jedemo naše kobasice, šunke, kulene...’”.

Ivanovo evanđelje (I. dio)

Ivan svoje evanđelje počinje mističnim opisom nutarnjeg života sv. Trojstva (1,1-2). To je ono što se događalo prije stvaranja svijeta.

Kada otvorimo sinoptička evanđelja, pred našim očima pojavljuju se scene Isusova rođenja (Mt i Lk), ili već javne aktivnosti Nazarećanina (Mk). Odvijaju se uzastopni događaji oko Isusa: njegovo djetinjstvo, krštenje, naučavanja, čuda, patnja, smrt i uskrsnuće.

Ivan apostol ono „oko Isusa” ostavlja za kasnije. On čitatelju najprije želi pokazati ono što se događa „u Isusu”. Proces je ovakav: a) Duh Sveti vodi njegove misli riječima obuhvatiti nutarnji svijet Boga. Naravno, to je nešto skromno, čak i u njegovoj veličini: „Riječ bijaše kod Boga...”; b) Ta zajednica „u početku” otvara se prema vani. Ne prema Suncu, Zemlji i zvijezdama. Ne prema objektima kozmosa, već prema subjektu sveukupne stvarnosti, prema čovjeku; c) Prazajednica Boga otvara se u Isusu: „I Riječ je tijelom postala, i nastanila se među nama” (Iv 1,14). Dok sinoptičari govore o Josipu i o Mariji, o Zahariji i Elizabeti, o Krstitelju, općenito o tom svijetu u malom Izraelu (Jeruzalem, Betlehem, Nazaret itd.), dotle Ivan govori o tome što se dogodilo u srcu Isusa Nazarećanina. Njega ne interesira prvotno makrokozmos, nego mikrokozmos onog čina koji se zove otvaranje sv. Trojstva prema vani: „I Riječ je tijelom postala...”.

Ivan želi reći da nije Izrael važan, niti toliko opisane okolnosti, nego ono što se dogodilo u onom malom djetetu, koje je rođeno u Betlehemu. Ovaj apostol „analizira” srce tog novog čovjeka. Ona Riječ, koja bijaše u početku, koja bijaše kod Boga, koja sama bijaše Bog – ta Riječ utjelovila se u Nazarećaninu. Boga nije moguće staviti pod mikroskop, on izmiče bilo kojoj ljudskoj aktivnosti – izuzev vjere i morala – ali Ivan je napisao po nadahnuću ono što se dogodilo u Isusu, a ne oko Isusa.

Trojstvo se otvara tako što u Nazarećaninu Bog i čovjek postaju jedno: „Ja i Otac smo jedno” (Iv 10,30). Ovo je Novo stvaranje: prije 2000 godina, u Betlehemu rađa se novi čovjek: Bogočovjek. Trojstvo je uzelo u

svoju zajednicu stvorenje – Adama – jednog skromnog Židova, koji se zove Isus Nazarećanin. Po ovome se može vidjeti da je ispravno nazvati Ivanovo evanđelje „duhovnim”.

Radujemo se različitim betlehemima u crkvama, u privatnim kućama, ali oni prikazuju ono „oko” Isusa. Po Ivanu se ne bi mogao izrezbariti „tirolski” betlehem jer nije moguće po vanjskim objektima prikazati ono što se dogodilo u Isusu. Njegovo je srce najveći dar ovome svijetu jer su u njegovoj dubini Bog i čovjek jedno. Poslije ovog uvoda i četvrti evanđelist prelazi na okolnosti Isusova života, ali ovo je najvažnije u njegovom tekstu: Riječ – ona u početku – postaje čovjekom i to traje vječno: „Jer ja sam s vama – svakoga dana – do svršetka svijeta” (Mt 28,20).

Ovdje se aktualizira dar sv. Trojstva prema svakoj osobi. Bogočovjek je objava Oca. Ali njegov je cilj napraviti još jedan korak. A to je da to novo stvorenje bude jedno sa svakim, koji ga dobrovoljno prima. Trojstvo želi duhovno jedinstvo sa svakim: zato je Isus Krist ostavio sebe u Euharistiji. Na svakoj beskrvnoj žrtvi vjernik se sjedinjuje s Riječi, koja je postala tijelom. Ivan u svom uvodu sugerira da se mijenja i naš mikrokozmos. Mijenja se naše srce – jer jedinstvo s Bogočovjekom svakoga diže na božanski nivo: u mislima, u djelima.

Četvrto evanđelje pokušava iznutra osvijetliti naše egzistencijalno stanje: mi smo u mističnom jedinstvu s Bogom preko onog malog djeteta, koji će izrasti u martira, i ono u svome srcu – da je čovjek jedan s Bogom – pokazati na križu u svojoj krvi. Ivan apostol otvara prozore naše nutrine, kako bismo shvatili bit života: jedinstvo našega srca s Riječi, koja je Bog u čovjeku.

„Svima, koji ga primiše dade vlast da postanu djeca Božja” (Iv 1,12) – ovo je rezultat Euharistije. Vlast je sakrament, ali isto tako i naša dobra djela. Ljubav izvire iz onog jedinstva koje je ostvareno u nama: Isus, Bogočovjek i moja osoba u čvrstom jedinstvu. Riječ – ona u početku kod Boga – sada je u katoliku, a s njom smo izvor blagoslova za svakoga.

Obraćanje i vjerovanje

Udane korizme često slušamo poziv: „Obratite se i vjerujte!” Pepeo posut po našim glavama na početku korizme podsjeća nas na našu prolaznost i kratkoću vremena koje nam ostaje da učinimo važne i značajne preokrete u svom životu. Dogodi se da u vjerničkom životu pobrkamo pojmove koji nam se u ovo vrijeme korizme stavljaju na razmišljanje, a još više te pojmove pobrkamo u praksi kršćanskog života. Obratiti se i vjerovati Evanđelju poziv je koji Isus upućuje na početku svog javnog djelovanja. Ljudi kršteni vodom Jordana po Ivanu Krstitelju pozvani su priznati svoje grijehe i pokajati se, a Isus pozva na dublje i više: obraćenje i vjeru.

Priznati grijeh tek je pola puta do obraćenja

Mnogi se vjernici u korizmi običavaju ispovijedati i priznati svoje grijehe te primiti sakramentalno odrješenje i Božje oprostjenje u sakramentu pomirenja. Lijep je to i hvalevrijedan vjernički čin. Priznanje grijeha u sakramentu pomirenja čisti naš pogled i daje nam uvid u razornu moć zla u našem životu. U ispovjedi priznajemo grijehe, kajemo se i odlučujemo ne grijehiti više. Ipak, Isus ne poziva samo na to, nego na obraćenje. Samo priznanje grijeha i kajanje za njih nije obraćenje. No, obraćenje ne možemo i ne smijemo shvatiti samo kao želju ne činiti zlo. Iako smo se i do sada trudili činiti dobro ipak nas iznenađuju posljedice koje nisu nimalo dobre. Uz priznanje grijeha valjalo bi, možda, ispitati dosadašnju praksu. Da možda nismo, unatoč tome što smo željeli i nastojali dobro, ipak negdje krivo procijenili ili loše razumjeli, ili pak loše djelovali, pa se od svih naših dobrih želja i nastojanja pokazao loš rezultat. Obraćanje vodi prema dubokom ispitivanju shvaćanja naše osobne vrijednosti, vrijednosti drugih ljudi i stvorenja, vrijednosti svijeta i zemlje na kojoj živimo.

Vjerovati Bogu poput Noe

Važnu svetopisamsku poruku o razlici između kajanja i obraćenja nalazimo u liku i svjedočanstvu praoca Noe (Post 6,5;7,10). U ovom starozavjetnom izvješću možemo vidjeti da je obraćenje daleko dublje od samog priznanja grijeha i kajanja za njih. Praotac Noa u situaciji grešnoga svijeta u kojem se događao i njegov život izabrao je živjeti po Božjoj riječi. Izabrao je, za razliku od njegovih suvremenika, gledati na stvarnost drugačije, djelovati drugačije, vjerovati drugačije, živjeti drugačije. Noa je imao hrabrosti iskoračiti iz uobičajenog oblika

promatranja ljudi oko sebe i uzeti Božju riječ kao nadahnuće i program svog života i djelovanja. On je odlučio činiti onako kako mu je Gospodin govorio, vidjeti ono što je Bog gledao. Noa je shvatio Božji naum ne kao sud svijetu, nego kao namjeru spasiti još ono malo dobra što je preostalo. Noa je primijetio da je Božji pogled zastao upravo na njemu kao dobrom i pravednom čovjeku, premda je on sam znao svoje slabosti i osobne grijehe kao i slabosti i grijehe članova svoje obitelji. Takvo njegovo shvaćanje i promatranje bilo je izvor njegova spasenja od potopnih voda i izvor blagoslova za sva pokoljenja nakon njega. Zbog vjere da ga Bog smatra pravednim, zbog povjerenja da Bog u njemu vidi odraz vlastite dobrote koju je u svijet ugradio, Noa je mogao sagraditi korabljicu i svojim djelovanjem otvoriti vrata drugačije budućnosti svijeta. Njegovo djelovanje imalo je utjecaja ne samo na ljude, nego i na životinje i čitavu zemlju. Njegovo djelovanje bilo je početak novog svijeta.

Održavati i čuvati dobrotu u svijetu

I ljudi Noinog doba željeli su dobro sebi i svojim obiteljima. I njima su dobri ciljevi bili pred očima. Koristili su sva sredstva kako bi omogućili što viši standard sebi i svojoj djeci. No, posljedice njihova djelovanja bile su razorne kako za njih same, tako i za cijeli stvoreni svijet. Na temelju povjerenja u Božju riječ, na temelju vjere, da Bog jedini zna što je za njega osobno i za čitav svijet dobro i spasonosno, Noa je sagradio korabljicu i postao začetnikom novog života. Noa je s Bogom činio sve da sačuva ona dobra što su još ostala u svijetu kojeg je Bog stvorio. Drugačiji život koji je započeo Noa nije se temeljio na njegovoj osobnoj procjeni vlastitog stanja, niti na osobnoj procjeni stanja grešnosti svijeta u kojem je živio. Njegov drugačiji život nije se temeljio niti na tumačenjima i shvaćanjima drugih ljudi o tome što je to dobro i spasonosno, nego na temelju Božje riječi koju je bez sumnje uzeo za pravilo svog života i ponašanja.

Priznanjem i prepoznavanjem grešne situacije u kojoj se nalaze drugi oko nas ili smo se i mi nalazili prije priznanja grijeha i kajanja za njih pa dobili oprostjenje, ne činimo ništa, ako ne počnemo drugačije živjeti. Priznanjem grijeha svojih i tuđih bili bismo slični Noi koji bi sebe prepoznao kao dobrog čovjeka u usporedbi s onima s kojima je živio, slegnuo ramenima i rekao kako on tu ne može učiniti ništa. Noin primjer govori kako unatoč situaciji grešnosti, kako osobne tako i društvene, ipak možemo isplivati, uzdići se i početi živjeti drugačije.

Priznanjem i prepoznavanjem grešne situacije u kojoj se nalaze drugi oko nas ili smo se i mi nalazili prije priznanja grijeha i kajanja za njih pa dobili oprostjenje, ne činimo ništa, ako ne počnemo drugačije živjeti.

Razgovor s vlč. dr. Oszkárom Csizmárom, župnikom župa Uzvišenja sv. Križa i Sv. Petra u Subotici

Čovjek vrijedi i kada pati i umire

Foto: subotica.info

Oszkár Csizmár rođen je u Telečki 6. listopada 1975. godine. Nakon završene Biskupijske klasične gimnazije „Paulinum“, teologiju je studirao u Budimpešti, na Bogoslovnom fakultetu katoličkog sveučilišta „Pázmány Péter“ od 1994. do 1999. Zareden je za svećenika Subotičke biskupije 8. listopada 1999. Nakon toga odlazi u Rim, gdje se stručno usavršavao na području starokršćanske latinske i grčke povijesti i literature. Doktorsku disertaciju na temu „Sveti Jeronim: Protiv biskupa Ivana Jeruzalemskog. Analiza teksta i komentar“ obranio je na Patrističkom institutu „Augustinianum“ u lipnju 2004. Od 2004. do 2007. bio je župni vikar u Župi Marije Majke Crkve u Subotici, a 2007. godine biva postavljen za upravitelja župe, a kasnije i župnika župa Uzvišenja sv. Križa i sv. Petra u Subotici. Docent je na području crkvene povijesti na Teološkom fakultetu Sveučilišta „Gál Ferenc“ u Segedinu. Stručno se bavi znanstvenim radom iz oblasti patristike. S vlč. Oszkárom razgovarali smo prigodom Svjetskoga dana bolesnika.

Zvonik: S još dvanaestoricom svećenika Subotičke biskupije bili ste zaraženi virusom COVID-19, a oporavak je uključivao bolničko liječenje. Molimo Vas da čitateljima *Zvonika* prenesete Vaša razmišljanja iz tog perioda i bolesničko iskustvo.

Oszkár Csizmár: Najprije sam boravio u sobi sam, gotovo na samrti, a nakon što su mi snizili temperaturu, premješten sam u sobu gdje nas je bilo dvojica, a naposljetku trojica. One koji su ozđavljali smjenjivali su pacijenti potrebni kisika iz boce i lijekova putem infuzije, injekcija i tableta. Bili su to dobri ljudi koje je upala pluća prikovala za bolnički krevet. Jedan od bolesnika bio je uplašen pa sam ga tješio da će sigurno ozđaviti jer prima manje kisika nego ja i bubrezi mu funkcioniraju. I ostali su bolesnici bili strpljivi i puni poštovanja. Komunikacija telefonom svima je ublažila odijeljenost od obitelji. Svi s kojima sam ležao u sobi bili su komunikativni i dobroćudni, osim jednoga koji

je pokazao svoju nezahvalnost i drskost u komunikaciji i odnosu, osobito prema medicinskim sestrama i liječnicima, u tolikoj mjeri da sam jednom prigodom morao stati u obranu medicinske sestre, koreći bahatog i nezahvalnog čovjeka. Kako sam gledao na bolesnike? Bilo mi drago njihovo društvo i kako mi bivalo bolje molio sam i za njihovo ozđavljenje.

Zvonik: Kako ste gledali na zdravstvene radnike?

Oszkár Csizmár: Zdravstveni radnici su naši najveći heroji. Oni nisu obični radnici jer imaju poseban dar i zvanje od Boga da svojom službom i znanjem učine sve za ozđavljenje bolesnika. Mnogi su radili i po 14 sati, a bilo je dana kada su u službi bili 24 sata. Na prijemu su pre zaposlene sestre i liječnice trpjele prigovore i psokve nestrpljivih bolesnika, pogotovu onih koji su dolazili na kontrole. Dojmila me je nadnaravna strpljivost i ljubaznost kojom su trpjeli pritisak – s jedne strane novodolazećih bolesnika, a s druge onih koji su nestrpljivo čekali rezultate. U bolnicu sam primljen u kritičnom stanju,

pluća su mi gotovo otkazala, neprekidno sam se gušio i suho kašljao, bubrezi i jetra su otkazali. Medicinsko osoblje me je odmah priključilo na bocu s kisikom. Dobio sam infuziju s lijekovima, injekcijama su mi snizili temperaturu i redovito kontrolirali kisik u krvi te detaljno ispitivali tegobe.

Bio sam na samrti i uplašen da ću iznenada umrijeti, a osjećao sam se nesprenim za to. Liječnice su bile profesionalne, požrtvovne, ljubazne, dajući mi osim lijekova i psihičku i duhovnu snagu i potporu da se iznutra borim protiv bolesti. Isto tako, medicinsko osoblje je bilo veoma odano, puno ljubavi, požrtvornosti, pozornosti, dobrote i to ne samo jedan dan već svaki dan. Hrana u bolnici bila je izvrsna i poslužena s velikom dobrotom. Kruh uvijek svjež. Liječnice, sestre i medicinske tehničare doživio sam kao Božje anđele koji su učinili sve što je u njihovoj moći da ublaže bol i pomognu na svaki način ozdravljenje. Dok sam živ, molit ću se za njih da ih Bog čuva i blagoslovi, a i da im dade čovjeka koji će zastupati njihove interese, kako bi dobili veću plaću i kako bismo imali više liječnica i medicinskih tehničara u službi jer su ovi preopterećeni i premoreni. Sve vjernike potičem da se mole za njih.

Zvonik: Kako ste gledali na svoju bolest – što ste od nje naučili?

Oszkár Csizmár: Prije no što sam se zarazio koronavirusom, prehladio sam se i doživio neki vid stresa, što je veoma oslabilo pluća i cijeli imuni sustav. Nisam mislio da ću dobiti upalu pluća i da će tijek bolesti biti toliko težak jer su svi oko mene istu bolest lako preboljeli, bez ili uz malo simptoma. Nisam se odmah javio u ambulantu, nego sam se zatvorio u karantenu, misleći da ću brzo ozdraviti. Međutim, stanje se pogoršavalo te sam se poslije tjedan dana visoke temperature počeo gušiti. Nazvao sam liječnicu koja je nekad službovala u mojem selu i ona je rekla da su to simptomi bilateralne upale pluća od covida i da je razina kisika u krvi pala, što uvjetuje opterećenje srca. Pozvao sam hitnu pomoć jer nisam mogao više hodati, te sam poslije obavljenih pregleda u covid ambulanti dobio uputnicu za bolnicu. Osjećao sam se toliko loše da sam mislio da ću umrijeti, te sam prije odlaska sastavio oporuku i pobrinuo se za ono što sam mogao. U bolesti sam, zbog visoke temperature, imao vizije i košmare. Bio sam jako uplašen i uhvatila me panika da ću umrijeti nespren. Zbog teškog stanja histerično sam se obraćao liječnici, a ona je pak bila jako dobra, umirila me i dala nadu da će sve biti u redu. I ostale sestre, koje su davale injekcije i lijekove, ulijevale su nadu i stvorile ozračje mira i ljubavi.

Kada sam osjetio blizinu smrti i vidio vrata podzemlja, nije bila strašna sama činjenica smrti i odjeljivanja od tijela, nego ispit savjesti koji pokazuje da niste spremni i da mnoge obveze niste ispunili, a mogli ste, da ste propustili dobro i da niste nadoknadili sve propuste, grijehe i manjkavosti. Kada ste na samrti, sve vidite drukčije: za mnoge stvari za koje ste mislili da su bitne,

jasno vidite da su apsolutno nevažne, a mnoge stvari za koje ste mislili da su manje važne, jasno se ukazuju kao najvažnije, koje ste morali učiniti, a niste ili ne u dovoljnoj mjeri. Iako sam se prije ulaska u bolnicu ispovjedio, dok sam bio u tom teškom stanju prisjetio sam se i stvari koje sam zaboravio reći, pa su čak i sitnice i mali propusti izgledali ogromni i teški, koji pritišću, a mi na to ne možemo utjecati. Kako veli sv. Alfons Liguori, na samrti je kasno za popravak života jer tada već počinje obračun sa savješću. Kako se bližimo smrti, Božja svjetlost jasno pokazuje rezultate života onakve kakvi jesu i nadzire se sud koji kažnjava zlo i nagrađuje dobro. Kako je stanje počelo bivati bolje, tražio sam i dobio kronicu. Nju sam molio za liječnike i medicinsko osoblje, za ozdravljenje, za ostale pacijente i za sve prijatelje i vjernike. U bolnici se nisam osjećao ostavljenim jer me zvao biskup, bodrio me, ulijevao nadu i molio se za mene. Također, i braća svećenici molili su i prikazivali mise, od Novog Sada do Subotice. Vjernici moje župe i svi slušatelji Radio Marije prinosili su prošnje Bogu za moje ozdravljenje. Osjetio sam ljubav i zagovor sviju: biskupa, svećenika i vjernika. I ta ljubav sada, poslije ozdravljenja, obavezuje više nego ikad.

Zvonik: Svjetski dan bolesnika možda nije prikladno „obilježavati” u situaciji u kojoj smo, a možda je to, s druge strane, odlična prilika da se sjetimo koliko naše braće i sestara ima „samo jednu želju”. Često se za zdravlje molimo, nadajući se da ćemo bolest nekako prevariti, no molimo li se za prihvaćanje realnosti i teškoća koje dolaze uz bolesti, u kojoj se gotovo svi nađemo?

Oszkár Csizmár: Bog je čovjeka stvorio za besmrtnost i da bude dionikom njegove sreće i blaženstva. Ta je zamisao Božja uklesana u srce svakog čovjeka. Strah od nestajanja i smrti zato je prirodan jer se ljudska narav buni protiv uništenja svoje egzistencije. Normalno je i prihvatljivo da se čovjek moli za svoje ozdravljenje te za ozdravljenje bolesnih, pa čak i smrtno bolesnih ili umirućih, jer pravo ozdravljenje je spasenje duše i uskrснуće od mrtvih u posljednji dan. Razumijem na što ciljate, a to je prihvaćanje smrti i biti spreman na sud poslije smrti. Na to se možemo spremati samo ako prihvatimo vjerom Isusa Krista i ako primimo sakramente ispovijedi, pričesti i bolesničkog pomazanja ili zadnje pomasti u slučaju umirućih. Sakrament bolesničkog pomazanja nas čisti od ostataka grijeha, daje snagu da spasonosno podnesemo bolest, ublažuje i samu smrt, te čini da patnje budu na očišćenje duše i stjecanje zasluga za Raj.

U slučaju smrtnih bolesti kod svakoga, osim svetaca, nastupa prirodni strah i panika, a onda kod nekih slijedi pobuna protiv umiranja, sužavanje kretanja, vremena i prostora. Poslije toga dolazi, osobito kada se moli, pomirenje sa situacijom, prihvaćanje smrti i patnje, te duhom čovjek već boravi na pragu onoga svijeta. Kristova Crkva uvijek je imala pred očima cijeloga

čovjeka, i dušu i tijelo, pa su zato za dušu sakramenti i molitve, a za tijelo bolnice i lijekovi. Čovjek vrijedi iako pati, a i onda kada umire jer ako je duša očišćena, onda postaje dionikom Kristove patnje i njegove smrti, da bi baštiniio božanski život i postigao besmrtnost i blaženo uskrsnuće u posljednji dan.

Zvonik: Kakva iskustva imate kao djelatelj bolesničkoga pomazanja, toga manje prakticiranoga sakramenta? Što je potrebno učiniti da se on u našim zajednicama „popularizira“?

Oszkár Csizmár: Primanje sakramenata pitanje je vjere. Ljudi prvo trebaju otkriti što naučava Krist i što dobivaju ako se mole i po evanđelju žive, i onda će tražiti i sakramente. Nepoznavanje dogmi katoličke vjere, nepoznavanje evanđelja, nenošenje djece na župni vjeronauk rađa krštene pogane bez vjere, bez molitve i bez sakramenata. Naši vjernici koji idu u crkvu i te kako traže svećenika kada padnu u krevet, moraju na tešku operaciju u bolnicu ili predosjećaju kraj svojeg života i bez očite bolesti. Smatram da marketinzi i način svjetovnih metoda propagande nisu prikladni za promidžbu svetih tajni. Iz evanđelja je jasno da je na prvom mjestu vjera i nauk Isusa Krista, koji čini vjernike prikladnim za primanje svetih otajstava, tj. sakramenata, koji je konkretno dioništvo u milosti, koji spašava, čisti, posvećuje, prosvjetljuje i ozdravlja.

Zvonik: Crkveni oci su Vaša uža znanstvena specijalnost. Približite nam ove likove iz povijesti Crkve: koliko ih je, u koje su vrijeme djelovali i po čemu ih Crkva izdvaja od ostalih svojih članova, te kako i koje njihovo djelovanje prepoznajemo u sadašnjoj teološkoj znanosti i eklezijalnoj praksi koja iz nje proistječe?

Oszkár Csizmár: Na ovo je pitanje u ovom članku teško odgovoriti jer je mnogo svetih otaca od apostola do devetog stoljeća, što predstavlja ogromnu literaturu, čitavu biblioteku. Dovoljno je reći da su, po definiciji svetog Tridentskog sabora, izvor objave Sveto pismo i Tradicija. Sveto pismo sastoji se od Staroga i Novoga zavjeta sa svim kanoniziranim knjigama Crkve. Tradicija je usmena predaja apostola s naukom, ustrojem, organizacijom i sakramentima Crkve, apostolskom sukcesijom, te svim spisima svetih otaca. Ono u čemu se predaja Crkve i spisi svetih otaca suglasno slažu jest izvor objave i prave interpretacije Svetog pisma, Crkve, dogmi i sakramenata. Dakle, sveti oci neminovno su dio Tradicije, bez koje se Sveto pismo ne da na katolički način tumačiti, ni spoznati prave tajne kršćanske vjere i dogme Isusa Krista. Bez svetih otaca i Tradicije Crkva postaje protestantska, bez korijena i bez povijesti, izložena promjenama i manipulaciji neprijatelja Isusa Krista.

Zvonik: Koji Vam je crkveni otac napose drag i zašto?

Oszkár Csizmár: Svi su mi dragi, ali na poseban način sam studirao svetog Jeronima, svetog Agustina,

Didima Slijepog i pustinijske oce. Studiranje svetih otaca otkrivanje je identiteta Crkve, da se molimo, mislimo, vjerujemo i živimo kako spoznajemo da su oni činili jer oni su jamac i mjerilo kontinuiteta, dok su raskol ili odudaranje od njih znaci odstupanja od nepromjenljive i vječne istine i nauka Isusa Krista.

Zvonik: Kako se vjernik, koji ne poznaje dovoljno povijest Crkve, treba odnositi kada, napose na društvenim mrežama, a također u senzacionalizmu obojenim svjetovnim medijima, zapaža nesuglasice između „tradicionalnoga“ i „progresivnoga“ u Crkvi?

Oszkár Csizmár: Sveti Pio X. rekao je da su modernisti krivovjerci, te da su zbirka svih dosadašnjih hereza, što je on u znamenitoj enciklici *Syllabus* i nabrojao. Po svojoj naravi, Sveta Rimska Crkva je tradicionalna jer se drži kontinuiteta, a ako se toga odrekne prestaje biti jedna, sveta, katolička i apostolska. Progresisti su, zapravo, preruseni modernisti, koji prihvaćaju sve što je Crkva do njihovog trijumfa osudila i odbacila. Oni, zapravo, predstavljaju kao napredak, progres, sve ono što je u suprotnosti onome što je Crkva po nauku, ustroju, vjeri, disciplini i kontinuiranoj predaji uvijek bila. Progresisti mrze Tradiciju i jedino nju progone, sankcioniraju i strogo zahtijevaju da se ona ukine, dok su isti oni otvoreni prema poganskim ritualima, moralnom relativizmu, laksizmu, profanom ponašanju, desakralizaciji kršćanstva, žrtvovanju krivim bogovima, animizmu, kabalistici, masonskim znakovima, sotonizmu, transcendentalnoj meditaciji, new ageu,

Zdravstveni radnici su naši najveći heroji. Oni nisu obični radnici jer imaju poseban dar i zvanje od Boga da svojom službom i znanjem učine sve za ozdravljenje bolesnika. Dok sam živ, molit ću se za njih da ih Bog čuva i blagoslovi, a i da im dade čovjeka koji će zastupati njihove interese, kako bi dobili veću plaću i kako bismo imali više liječnika i medicinskih tehničara u službi.

ekumenskoj fuziji svih religija, svjetovnoj glazbi i plesu u liturgiji, te procesijama indijskih i ostalih poganskih božanstava u Katoličkoj Crkvi. Progresisti predstavljaju islam i kršćanstvo kao produkt istih osnivača i tekstove smatraju dijelom istih svetih pisaca, s licemjernim preskakanjem sedam stoljeća odstojanja i negiranjem razlika u suštini. Progresisti su rak u tijelu Crkve, koja iznutra razara jedinstvo Crkve te postupnim protestantiziranjem od nje čini apostatsku instituciju, multireligijsku, bez dogmi i zakona, koja postaje humanitarna organizacija, pozvana da sabere sve religije, te se posveti samo ovozemnim, imanentnim problemima, s masonskim ciljevima sveopćeg bratstva i jedinstva, apsolutnom tiranijom relativizma, gdje svatko vjeruje što želi i radi što želi. Ta progresistička anti-crkva, kao opozicija iskonskom katoličanstvu, odbacuje božansko

posinjenje po krštenju, sve ljude podjednako smatra sinovima Božjim i sve religije smatra podjednako vrijednima i sposobnima pružiti spasenje svojim pripadnicima. U toj perspektivi Isus Krist više nije isključivi spasitelj čovječanstva, niti je potrebna vjera i krštenje za spasenje, već Isus postaje samo humano stvorenje, koje bi došlo uliti osjećaj međunarodnog bratstva i jedinstva, te da na način drevne gnostičke sekte probudi iskru božanske svijesti koja postoji u svakom čovjeku. Ta progresivna struja u Crkvi desetljećima radi na razvođenju katoličkih dogmi, i to diktaturom relativizma i uvođenjem magičnih riječi napretka, dijaloga, razlučivanja, evolucije nauka, inkluzivnog pastoralnog opoziciji prema zakonu i vječnim dogmama Crkve. Progresivci se prepoznaju u mržnji prema svim formama Katoličke i Apostolske Tradicije (tu spada liturgija, iskonska disciplina, sakramenti i njihova svetost, propisi i zakoni, nauk, jezik, načini življenja, ustrojstvo, obredi, običaji, glazba, umjetnost, arhitektura, simboli) i u otvorenosti prema profaniziranju liturgije i jednakom prihvaćanju svih religija, pa i samog ateizma. Oni licemjerno promoviraju abortus, eutanaziju i masovno istrjebljenje čovječanstva zbog tobožnje ugroženosti Zemlje. Njihovo masonsko načelo religijskog diktatorskog relativizma uništava isključivu spasenjsku vrijednost kalvarijske žrtve, smrti i uskrsnuća Isusa Krista. Prvi kršćani su zbog svoje isključive vjernosti jedinome Bogu Ocu i Sinu i Duhu Svetom odlazili u smrt, dok nastup progresista, za koje je katolički nauk shvaćen na nominalistični način, bez suštinskog sadržaja – samo evolutivna jezična stvarnost koja se treba prilagoditi danom vremenu i političkom diktatu vladajuće klase masonsko bankarske sekte – napada u srce kršćansku poruku: *Bog je tako ljubio svijet da je dao Sina svoga Jedinorođenca da tko god vjeruje u njega ima život vječni. I nitko ne pozna Oca doli Sin i onaj kome Sin hoće objaviti. I tko uzvjeruje i pokrsti se, spasit će se* (prema Iv, 3).

Zvonik: Kako danas žive župe Uzvišenja sv. Križa i Sv. Petra?

Oszkár Csizsár: Kao i svugdje u Subotičkoj biskupiji, konstatiramo masovni odljev vjernika na Zapad u nadi bolje zarade i egzistencije. Mnogi su otišli tako da su sve prodali, napose vjernici iz centra Subotice, mnogi su pak otišli u nadi da će se vratiti te su sačuvali kuću, uglavnom na periferiji grada. Po nekim statistikama, s teritorija naše župe momentalno boravi ili radi u inozemstvu oko 6.700 osoba. Kući su djeca i starci. Posebni problem predstavlja raspad obitelji i zanemarivanje krsnih obećanja, pogotovo slanja djece na župni vjeronauk i nedjeljnu svetu misu. Možemo konstatirati da se broj aktivnih vjernika smanjio, bilo zbog odlaska, napose srednje klase, bilo zbog odumiranja starijih vjernika, od kojih je tijekom posljednjeg desetljeća preminulo oko 250 osoba na ukupno preminulih 1.500 župljana.

CJEPIVO

– za i protiv?!

SARS-CoV-2 (prethodno: 2019-nCoV ili koronavirus 2019) zarazni je virus koji uzrokuje novu bolest dišnih putova – COVID-19. Virus je također uzrok pandemije koronavirusa 2019./20., koju je 11. ožujka 2020. proglasila Svjetska zdravstvena organizacija (WHO-SZO) kao globalnu pandemiju zbog koronavirusa ili COVID-19. Zahvaljujući dostupnim medijima, kako onim pisanim, tako i elektroničkim, a napose općoj dostupnosti informacija svake vrste putem društvenih mreža, imali smo i imamo prilike čuti, čitati i gledati najrazličitija mišljenja o ovoj pandemiji. Mogli smo pratiti i kako, i u kojoj mjeri se virus širio u svijetu i kod nas jer smo bezbroj puta informirani o broju testiranih, zaraženih (novozaraženih), o broju pacijenata na respiratoru, zatim o broju izliječenih te o broju umrlih od bolesti COVID-19 ili od posljedica toga virusa odnosno bolesti. Također smo mogli pratiti

upute SZO i našega „Kriznog štaba” o mjerama zaštite od širenja virusa (maske, pranje ruku, distanca, zabrana okupljanja više od..., zabrana rada kafića i restorana, teretana, sportskih treninga... i tako sve do izvanredne situacije i policijskog sata – lockdown). Na različite načine poticani smo da budemo „dobri”: Ostanite kod kuće, Budimo odgovorni... Te informacije su se vremenom mijenjale. U jednom periodu se naglašavao više jedan vid zaštite, u drugom drugi. Isto tako smo uočili da su „krizni štabovi” pojedinih zemalja svijeta donosili različite, a neki čak vrlo različite mjere zaštite. I sve je na kraju dovelo do zaključka da je jedini način da se zaustavi širenje virusa i da prestane pandemija imunizacija 70 % stanovništva planeta. To je, pak, moguće postići cijepljenjem jer lijeka za tu novu bolest nema, premda su pacijentima davani mnogi i različiti lijekovi i suplementi i premda se još uvijek u statistikama mnogih zemalja navodi i „broj izliječenih” (u Srbiji se taj podatak više ne navodi).

Užurbano se radilo na stvaranju cjepiva. I tako smo dobili ne jednu nego do sada devet poznatih cjepiva. Najčešće spominjana cjepiva koja su već u uporabi su: Oxford-AstraZeneca, Moderna-NIAID, Pfizer-BioNTech, Sinopharm i Sputnik V. Pokušao sam pronaći na internetu deklaracije o sastavu pojedinih cjepiva, ali nisam uspio, osim što je navedeno uz pojedino cjepivo

kolika je učinkovitost (od 70,4 do 95 %); koliko je doza potrebno primiti (uglavnom po dvije) i kojom tehnologijom je nastala (viralni vektor, RNK, neaktivni virus). Međutim, za Crkvu je najproblematičniji upravo sastav cjepiva, o čemu će biti riječi u nastavku ovog članka.

Jedni je jedva dočekali, a drugi je ne žele primiti

I tako, dok su oni uplašeni i koji vjeruju „struci” pohrlili da prime

cjepivo, kako bi sebe i druge zaštitili od koronavirusa i bolesti COVID-19, dotle postoje i oni koji se cjepiva plaše, koji ga ne žele primiti, koji vjeruju onim „drugim” informacijama, a neki i „teorijama zavjere”. Što je ispravno? Do odgovora na to pitanje trebaju doći i oni koji smatraju da cjepivo treba primiti kao i oni koji smatraju da ga ne trebaju primiti. Pitanje je samo je li moguće doći do ispravnih odgovora „za” i „protiv”. Osim te početne dileme, postoji u Srbiji još jedna: koje cjepivo primiti? Koje je bolje, učinkovitije, s manje neželjenih posljedica... Sigurno je teško doći do pravih odgovora jer je nemoguće nakon samo par mjeseci testiranja i uporabe cjepiva dati pouzdan odgovor na to pitanje, a još je teže savjetovati koje je cjepivo najbolje primiti. Kada je na „tržištu” ponestalo cjepiva nestalo je i mogućnosti izbora te su mnogi rekli: „Daj što daš”, a u nekim zemljama su nastale čak i žestoke rasprave o tome tko ima prednost u primanju cjepiva.

(u sljedećem broju: Crkva je rekla svoje)

Poređenje vakcina protiv Kovida-19

Kompanija	Tip	Doziranje	Delotvornost	Skladištenje
Fajzer-BioNTek	RNA	x2	90%	-70C
Moderna	RNA (deo genetičkog koda virusa)	x2	95%	-20C do 6 meseci
Oksford-AstraZeneka	Viralni vektor	x2	Jak imunološki odgovor	Regularna temperatura frižidera
Gamaleja (Sputnik V)	Virusni vektor (genetski modifikovan virus)	x2	92%	Regularna temperatura frižidera

** preklinična Faza 3 ispitivanja, još nije analizirana

**rezultati druge faze, analizirani i objavljeni

Izvori: Kompanije i Svetska zdravstvena organizacija

008

Maske – znak opreza ili nedostatak vjere?

Velečasni, zanima me je li nošenje maske u Crkvi znak opreza ili pak mogući nedostatak vjere jer vlada određena zbunjenost oko toga što je istina, a što nije? Hvala vam! M. A.

BRNJICA I „BRNJIČARI“

Ne tako davno na vlastitom Facebook profilu imao sam „sukob“ oko nošenja maski, no nisam htio pretjerano reagirati kada drugi sugovornik zauzme stav gordosti i drskosti. Tada rasprava prestaje ili jednostavno ne započinje. Komad tkanine oko usta i nosa za nas nije ni znak vjere ni znak nevjere, nego je znak trenutne situacije. Nekada su se pokrivala i glave i usta pa vidimo kako sve to dolazi i prolazi.

Većina nas koja se možda pita ili vodi polemiku su „laici“ po pitanju medicine. Sigurno da maska nije velika zaštita, ali može biti dovoljna i ponekad presudna pa makar ona iznosila 1 %. Barem ta logika nama kršćanima nije strana, kada imamo pastira koji ostavlja devedeset i devet ovaca poradi jedne (usp. Lk 15,1-32).

Ako ništa drugo, onda masku stavite ne kao simbol „brnjice“ koju nose životinje već kao znak pažnje i ljubavi prema ljudima, da im pokažemo da brinemo o drugima. Ne zaboravimo da smo kao Crkva neke znakove preuzeli iz poganstva jer smo u njima prepoznali smisao i dali im dublje značenje.

IPAK, ŠTITI!

Maska štiti u određenoj mjeri. Kada pogledamo argumente protiv maske kao zaštite vidimo nerazumijevanje određenih kategorija, jer uspoređivanje virusa s plinovima nije isto, kao i nerazlikovanje gripe od viroze – aludiram kako se pojavljuju određeni primjeri različitih maski od stvari, koji su „manje opasniji“ od koronavirusa, a koji su „ozbiljniji“ nego ova jednostavna maska protiv korone. Zato među nama vjernicima treba vladati razboritost. Prava vjera i znanje su dva plućna krila!

Nama je biti domaćinima u ovome svijetu, da drugima ugodimo i da druge čuvamo. U konačnici, tako vršimo zapovijed ljubavi prema Bogu i čovjeku.

„LJUDSKE MASKE“

Najveći problem su „ljudske maske“, licemjerje, gordost, kvasac farizejski. Kao što mene reverenda ne čini svećenikom, nego ono što je ispod nje, tako ni maska mene ne čini ni kršćaninom ni „anti-koronašem“. Nisam svećenik zbog reverende ili kolara, nego su oni znakovi moga svećeništva i moj podsjetnik tko sam i što sam.

A ispod nje se možda krije i licemjer i farizej. Možda je ona maska iza koje se krijem, a isto tako je sa svim našim „maskama“ u životu. Takvu masku ne smijemo nositi, mnogo je štetna.

Pazimo da ne padnemo u napast te budemo kao oni koji će govoriti o „trovanju“ iz zraka s cigarom u ustima, li pak s velikim zagađivačima kao što su tvornice, automobili, paljenije otpada, njiva...

Nemojmo govoriti da nas truju, a nekontrolirano jedemo sve i svašta i pijemo sve i svašta.

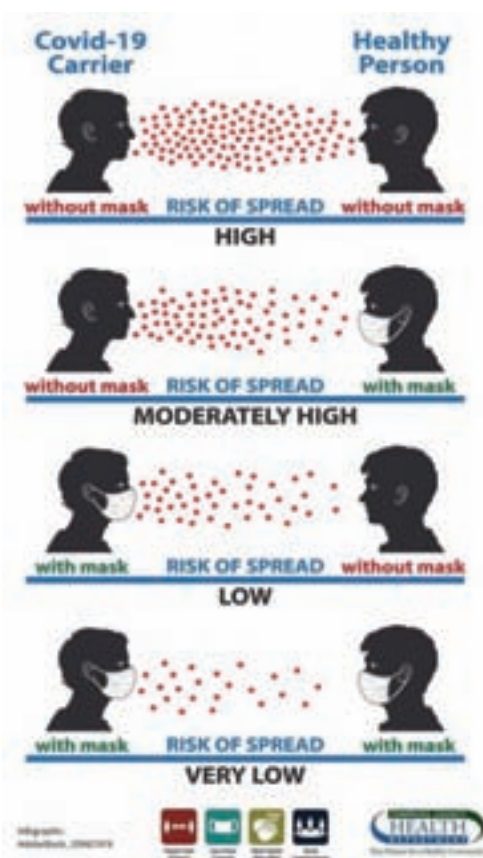
A IPAK SAM SE ZARAZIO!

Ovaj sam tekst napisao uz dosta napora zbog bolova u očima i leđima kao posljedice zaraze od virusa COVID-19. Može mi se prigovoriti, a neki i jesu, eto ti se čuvaš pa si ipak nastradao. Istina! Kažem im bolje da sam nastradao ja, znajući da sam se pazio, nego da je netko drugi zbog mene nastradao jer nisam pazio.

Srce bi mi bilo nemirno i savjest bi me osuđivala da sam iz svojeg nemara ili nevjere zarazio druge i doveo druge u opasnost, napose moje vjerne stare, bake i djedove. Zbog toga u miru duše trpim ove bolove. A ova dva tjedna gledam kao na duhovnu obnovu u kojoj mi je Bog dao priliku moliti se, smiriti, sabrati, promisliti... Koliko to nekima može biti prokletstvo toliko ovo nekima može biti blagoslov.

Zazirimo od svakog agresivnog stava. Takav stav znak je nevjere i neznanja, a takvi ljudi su mnogo opasniji. Sve je ovo prolazno, a svijet i Crkva preživjeli su gore stvari od ovih. Nosimo u srcu one riječi: U tebe se uzdam, Gospodine!

Poštovani, vaša pitanja možete poslati na e-poštu: stipicnebojsa@gmail.com, kao i na Facebook profil Nebojša Stipić

Sloboda

Iz iskustva znamo kako je sloboda osnovni preduvjet za ljubav. Drugu osobu ljubiti mogu samo ako ju slobodno izaberem. Ljubav se ne može nametnuti, niti zapovjediti – da ljubim onu drugu osobu ne može me nitko prisiliti. Ljubiti te mogu samo slobodno, ako to želim i hoću. Svi naši međuljudski odnosi temelje se na slobodi: prijateljstva, brak itd. Hoću li ti dopustiti da mi se približiš, hoću li ti dozvoliti da uđeš u moju intimu, hoću li početi s tobom komunicirati bez maski i zaštitnih mehanizama, hoću li imati u tebe povjerenje, hoću li ti dopustiti da me upoznaš ili ću te odbiti, zatvarati se pred tobom, prekidati komunikaciju i susrete s tobom... ovisi o meni, o mojoj slobodnoj volji, o mom slobodnom izboru. Sloboda je između osoba, između tebe i mene. Slobodan sam te primiti ili odbiti. Bit slobode nije u tome da mogu izabrati u trgovini između nekoliko vrsta pasti za zube ili praška za perilicu. Nije ni u tome da mogu izabrati na televiziji između nekoliko programa. Sloboda se tiče naših međuljudskih odnosa i odnosa prema Bogu. Kako ću se ja odnositi prema tebi i svome Stvoritelju i kako ćeš se ti odnositi prema meni i prema svomu Stvoritelju. Slobodu na neki način možemo nazvati „oruđem“, „sredstvom“ za Boga, nešto čime se izabire Bog. Sloboda je „prostor“ u kojem ja susrećem njega i on mene.

Bog kao osoba želi ući s nama u jedan vrlo intimni odnos ljubavi i zajedništva, ali taj odnos ne želi nametnuti. Želi da ga mi slobodno izaberemo, da se odlučimo za njega, bez ikakvih pritiska, bez ikakvih

računica ili uvjeta. Bog želi biti s nama, ali hoće da i mi želimo biti s njim, da mu se slobodno predajemo. Bog je osoba i s njim se mogu susresti jedino u svojoj slobodi, a hoću li mu se otvoriti to apsolutno ovisi o meni.

Istina je da sam stvoren za Boga, on mi je smisao života, jedino on može ispuniti dubine moga srca, ali o meni ovisi hoću li se odlučiti za njega. Imam slobodu reći mu da – kao što je Marija rekla – taj „da“ je zapravo život, ispunjenje. A slobodan sam ga i odbiti, reći mu „ne“, početi živjeti bez njega – to je propast, gubitak svega. Što smo bliži Bogu, to smo slobodniji. Bog nas oslobađa. Čovjek s Bogom s jedne strane biva oslobođen od navezanosti: od svoje sebičnosti, od oholosti, od navezanosti za zemaljska dobra, od samoostvarivanja, od pohlepe, od briga, od strahova... S druge strane biva oslobođen za druge ljude oko sebe, za samodarivanje, za

Što smo bliži Bogu, to smo slobodniji. Bog nas oslobađa. Čovjek s Bogom s jedne strane biva oslobođen od navezanosti, a s druge strane biva oslobođen za druge ljude oko sebe, za samodarivanje, za iskrenost, za poštivnost, za komunikaciju itd.

iskrenost, za poštivnost, za komunikaciju itd. Čovjek u svojoj slobodi nikad nije za sebe, već uvijek za druge. Sloboda ga uzdiže i otvara mu nepregledna obzorja ljubavi.

Naprotiv, onaj koji se udaljuje od Boga, biva zarobljen od raznih navezanosti. Vezan je uz cigaretu, uz alkohol ili novac. Mladić koji je susreo Isusa, nije ga mogao slijediti jer je imao velik imetak. Nije imao slobodu, bio je rob materijalnih stvari. Grijeh sputava čovjeka, oduzima mu slobodu – pušač više ne može neutralno izabrati hoće li zapaliti ili neće – on jednostavno mora zapaliti. Grijeh je stanje u kojemu se sloboda deformira, a na kraju se potpuno gubi. U grijehu zapravo čovjek više ne može slobodno izabrati Boga. Iz tog stanja jedino Božja intervencija i milost izvlači čovjeka. Duh Sveti oslobađa ljudsku dušu od svake navezanosti. Bog oslobađa potlačene, oslobađa robove. U njegovoj se prisutnosti otvaraju sve tamnice, kidaju se svi lanci. Sloboda nedvojbeno dolazi od Boga, to je njegov dar. I nikad se ne radi o nekoj političkoj slobodi, nikad nije riječ hoće li jedan narod, jedno društvo na političkoj sceni na lijevu ili na desnu stranu, nego hoće li svoje srce otvoriti Bogu. Hoće li ga slobodno izabrati, hoće li mu slobodno služiti i ući s njim u zajedništvo već sada tu na zemlji i nadalje u vijeke vjekova.

Dramski trokut

Stiven Karpman, poznati američki psihoterapeut, dobio je Bernovu nagradu za koncept Dramskog trokuta. On je predstavio jednu od tipičnih psiholoških igara ilustrirajući na dobar način pozicije ljudi u različitim interakcijama. Ove psihološke pozicije nastale su na temelju analize dječjih bajki u kojima je on prepoznao uloge u dramskom trokutu. Da bismo odigrali igru i potvrdili naša uvjerenja, potrebne su nam uloge za to. Najčešće uloge koje možemo koristiti su: spasilac, progonitelj i žrtva.

ULOGA SPASIOCA

Spašavanje je dio čestog oblika ponašanja poznatog kao koovisnost (suovisnost). Ono se očituje u pretjeranoj spremnosti da se bude od pomoći, koja kasnije uzrokuje razne probleme u međuljudskim odnosima. Ulogu spasioca često preuzimamo kada činimo za druge ljude stvari koje ustvari ne želimo činiti (ne znamo reći „ne” ili strahujemo od narušavanja slike o sebi, hoćemo održati status dobrog prijatelja, požrtvovnog roditelja, dobre osobe, vjerujemo u svoje etikete „Ja sam fin i učitiv”, „Ja sam netko tko se ne zamjera”, „Ja sam uvijek na raspolaganju i od pomoći”). Također, kada preuzimamo odgovornost drugoga na sebe, odnosno radimo više nego što je naš dio.

ZAŠTO SPAŠAVAMO?

To se najčešće događa jer se osjećamo vrijednijim kada pomažemo i kada strahujemo da će nas drugi odbaciti. Ponekad sposobne ljude koji trenutno imaju problema smatramo bespomoćnim ljudima koji ne mogu skrbiti o sebi. Problem je u tomu što tada sposobne ljude koji otpisuju svoje sposobnosti podržavamo u tom stavu i tako im potkrjepljujemo disfunkcionalno uvjerenje, jednom riječju, podcjenjujemo sposobnosti drugih. Odgoj nam često nalaže kako po svaku cijenu moramo činiti druge ljude sretnim. Iz religioznih razloga (vjerujemo da je naša dužnost pomoći svima).

VEOMA JE VAŽNO RAZLIKOVATI SPAŠAVANJE OD BRIŽNOG ČOVJEKA KOJI POMAŽE DRUGIMA

Brižan čovjek za razliku od spasioca vjeruje u svoju vrijednost i kada ne pomaže drugima i pomaže u situacijama kada drugi objektivno ne može pomoći sebi – objektivno je nemoćan. To može biti stara, nemoćna osoba ili netko nakon operacije ili dijete koje ne može skrbiti za sebe.

Osoba koja stalno spašava pravi probleme sebi i drugima jer gaji nezdrave međuljudske odnose, budući da „spašavanje” uvijek dođe po naplatu. Ukoliko se dogodi da žrtva ne ispuni njegova očekivanja, spasilac počinje proganiti žrtvu, što nepovoljno utječe na međuljudske odnose. To se često prepoznaje u odnosima kada netko

kaže: „Toliko sam mu učinio, a on meni tako”.

U profesionalnom smislu ove osobe patit će od sindroma pregoriavanja (eng. *burn out*) koji se pojavljuje kao ishod spašavanja. Osim što sebi stvara navedene probleme, ponašanje spasioca također nepovoljno utječe na drugoga.

Također, neželjeno spašavanje potkrjepljuje sebičnost, ovisnost i bespomoćno ponašanje kod „spašenog”. Ono također „spašenog” lišava inicijative i vlastite moći, a na kraju i kod spasioca i kao „spašenog” izaziva osjećanje ljutnje i odbojnosti. Osim toga, spasilac i „spašeni” bivaju uhvaćeni u odnos uzajamne ovisnosti ili koovisnosti, gdje spasiocu „spašeni” postaje jako važan, kao i „spašenom” spasilac, poput droge.

ULOGA PROGONITELJA

U ovoj ulozi osoba kritizira biće neke osobe, a ne njeno ponašanje uz razna etiketiranja, često koristi manipulaciju kao sredstvo da dođe do svojih ciljeva. Ima superioran „Ja sam ok, ti nisi ok” stav. Ovi ljudi su često zaglavljani u ulozi bijesa i okrivljavanja: ništa ne valja, drugi su krivi za sve, a oni su stalno ljuti na nekog ili nešto. Kada proganjamo razdražljivi smo i mrzovoljni, često vrijeđamo druge, ismijavamo ih, odbacujemo, ignoriramo, vičemo, držimo predavanja i moraliziramo i neprekidno se suprotstavljamo.

To su sve igre moći kako bi se drugi držali pod kontrolom.

ULOGA ŽRTVE

Ovdje ljudi otpisuju svoju sposobnost da donose odluke i da se brinu o sebi. Dopuštaju drugima da rukovode njihovim životom i vode računa o njima. Žrtva koja je objekt spasiočeve zastranjene velikodušnosti, kada postane svjesna da je „spašavana” osjećat će se poniženo i mislit će da se s njim postupa kao sa socijalnim slučajem. Zbog toga često počnu proganjati svog spasioca.

U praksi se često događa da spasilac prelazi u progonitelja (kada mu je „dosta svega”), a na kraju postaje žrtva razrušenih međuljudskih odnosa i poslovnog „pregoriavanja”.

U najdubljem psihološkom smislu dinamika Karpmanovog dramskog trokuta zasnovana je na jednoj pretpostavci o ljudskoj prirodi. Riječ je o uvjerenju prema kojem postoje „dobri” i „zli” ljudi. Ova crno-bijela predstava o tome da su neki ljudi jednostavno „zli” (progonitelji), a drugi „dobri” (žrtve i spasioci) infantilna je predstava koju nalazimo kod djece.

Svijest o dramskom trokutu može nam pomoći da izbjegnemo „udicu” ulaska u psihološku igru s nekim tko će nas pozivati u igru. Ili da se bolje orijentiramo i ne ulazimo u različite uloge koje potkrjepljuju na neki način lažni doživljaj vlastite vrijednosti. Umjesto toga možemo se pitati bismo li na primjer da nekome pomognemo jer to hoćemo i želimo, bez da vjerujemo da smo zbog toga posebno važni. Ovaj koncept je kod mnogih ljudi unaprijedio emocionalnu i socijalnu pismenost.

21. veljače

Sveti Petar Damiani

* oko 1007, + 22. veljače 1073.

Classense Town Library, Public domain, via Wikimedia Commons

Osvetom Petru Damianiju pisao je i isusovac Josip Antolović. Na temelju njegovog teksta možemo se upoznati s jednim od najvećih obnovitelja Crkve. Petar je rođen u Ravenni kao najmlađe dijete u brojnoj obitelji. Za njegovo obrazovanje potrudio se njegov stariji brat Damjan, čijim se imenom ponosio kao s prezimenom. Premda je odrastao u brojnoj i siromašnoj obitelji, Petar Damiani uspio je studirati u Ravenni, Faenzi i Parmi. Završivši studij, kratko je vrijeme proučavao elokvenciju i govornništvo.

Djelovao je protiv simonije (trgovanje crkvenim stvarima, funkcijama i službama), ali je vodio borbu i protiv nemoralna života velikoga dijela klera (u prvom se redu radilo o kršenju obveze celibata = Bogu posvećenog beženstva). Petar je bio veliki prijatelj i savjetnik pape Grgura VII. Petar Damiani je proputovao čitavu Europu napadajući poroke u Crkvi i u svijetu. Znao je pomiriti zavađene. Umirivao je zemlje gdje je vladalo nasilje i nesloga. Petar se Damiani zanosio životom u samostanu pa je spjevao ove riječi: „O, pustinjački živote, kupelji duša, smrti prijestupa, pročišćenju svake prljavštine! Ti čistiš dubinu duše i približuješ duh bjelini anđeoske čistoće. Tvoj miomiris nadilazi sve druge mirise, pa i one najljepšega cvijeća.” Njegova je želja bila tišina i molitva u samostanu. Dragi Bog odredio mu je drukčiji život. Godine 1035. Petar se povukao u samostan, da se posveti samoći, razmatranju i molitvi. Miran život ipak nije pronašao u samostanu. Nije mogao trpjeti

zlo u Crkvi. Bilo je njegovih istomišljenika i među redovnicima i među svećenicima, koji su u Crkvi započeli novo doba označeno evanđeoskom čistoćom. Tako je mislio i ravenski biskup, koji je Petra Damianija iz samostana pozvao k sebi, da u Ravenni djeluje protiv zla koje se uvuklo u Crkvu. Plodno Petrovo djelovanje privuklo je pozornost i pape Grgura VII., koji ga je pozvao u Rim, ne bi li tamo pokrenuo obnovu sveopće Crkve. Petru je uspjelo pomiriti Papu s carstvom u pitanjima moći.

Papa Grgur VII. poslao je Petra Damianija u Milano zbog pobuna koje su tamo izazivali krivovjerci. Sa sličnim poslanjem Papa ga je poslao i u Cluny, pa u Firenzu, Francoforte i Montecassino... Bio je iznimno vješt posrednik, pa je gotovo svaki njegov pothvat bio uspješan. Tako je Petar surađujući s velikim

Papom puno postigao za reformu Crkve. Obojica su bili odlučni oko reforme, koja je za cilj imala i dokinuti „borbu za položaje”. To je bila žestoka borba protiv simonije. U to je vrijeme car držao da on ima pravo imenovanja biskupa i opata. Nepopustljivi car Henrik IV. je zbog tvrdoglavosti kažnjen ekskomunikacijom (= izopćenjem iz Crkve). Na koncu je car popustio, pa je u pokorničkoj odjeći 28. siječnja 1077. godine otišao u zamak Canossa u Italiji, da od Pape isprosi oprostjenje od izopćenja.

Papa je visoko cijenio vjernost i uspješnost sv. Petra Damianija, pa ga je imenovao biskupom u Ostiji. Imenovao ga je i kardinalom. Ta je svoja promaknuća sveti svećenik primio kao počasne titule. Čim su prilike to dopustile, vratio se u samostan kao obični monah, ali je uvijek bio spreman izići iz samostana ako to od njega zatraži poslušnost ili dobro Crkve. Bio je već starac, kada je u Ravenni izbio žestok sukob između brojnih sljedbenika protupape i ostalih Ravenjana. I tu je Petar Damiani bio uspješan. Jako se radovao postignutom miru. Dok se vraćao kući, umro je u Faenzi. Dugogodišnje uspješno i ponizno djelovanje učinilo je da je na zahtjev puka smjesta bio proglašen svetim.

Nije Petar samo govorio da postigne mir i slogu. On je napisao brojne, vrlo vrijedne tekstove iz područja teologije i askeze, pa ga je papa Leon XII. godine 1828. uvrstio u popis crkvenih naučitelja.

Govori vam sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, karmelićanin

Sveto pismo u duhovnosti sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića, OCD (10)

„Nama treba prije svega tražiti kraljevstvo Božje. Zato moramo biti bravari i od svega napraviti ključeve da otvorimo nebo.”
(Theologia pastoralis, 002767)

Isus je u svome javnom djelovanju govorio o kraljevstvu Božjem u prispodobama i raznim primjerima. U spisima sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića nailazimo na brojne zapise o biblijskim prispodobama, o kojima je u svojim meditacijama razmišljao i pomno u kraćim crticama ovako zapisivao.

KRALJEVSTVO NEBESKO: „U evanđelju čitamo da je kraljevstvo nebesko sakriveno blago na njivi. Ta njiva, možemo kazati jest redovnički život. Treba sve prodati, pa kupiti tu njivu. Treba sve Bogu žrtvovati, pa ćemo pravi redovnički život sada imati, a poslije kraljevstvo nebesko. I najmanja žrtva je kao sjajna zvijezda, koja će preko vijeka vjekovječnoga sjati na našoj duši, a život stotinu godina sa svim nasladama je takav kao slatki zalogaj jela. Kada si ga pojeo, poslije već ne osjećaš njegovu slast” (Biser mišljenja, 004568). „Kraljevstvo se Božje može rušiti u pojedinima, ali ne u dobrima. Tko po evanđelju živi, u Kraljevstvu Božjemu živi, makar se država srušila u kojoj živi” (Biser mišljenja, 004519). „Kraljevstvo Isusa nije od ovoga svijeta, zato je bolje na ovom svijetu robovati, nego vladati, a poslije propasti” (Theologia pastoralis, 003411). „Nama treba prije svega Kraljevstvo Božje tražiti. Zato moramo biti bravari i od svega ključeve praviti da nebo otvorimo. Zato piše sv. apostol Juda Tadej: Borite se za vjeru” (Isto, 002767). „Važna istina: kraljevstvo Isusa nije od ovoga svijeta jer je priprava za nebesko. Ako Isus kraljuje u meni svakom sam prijatelj i sluga, svakog vodim u nebesko kraljevstvo. Svaki trenutak pazim, da Isusa želju ispunim” (Isto, 003043). „Isusovo će Kraljevstvo sva kraljevstva uništiti, kao što je prorekao Danijel, a građani će ovoga Kraljevstva na vijek s Isusom kraljevati” (Isto, 003343).

DOBRO SJEME: „Sotona je u nas usadio klicu grijeha, a Isus klicu svetosti. U kome se razvije klica, sjeme grijeha, postaje vražji sin. U kome se razvija svetost, postaje sin, dijete Božje. Dakle, moramo bdjeti i moliti da klica, sjeme Božje riječi u nama

raste, a ne spavati, da u nas sotona sije novog i opasnog sjemena. Oprezni moramo biti, pa što bolje sotonsku klicu uništiti” (Biser misli, 004569).

TRS I LOZE: „Što je ljepše nego vinograd, vrt pun loze i voćki, ako ne vrijedan radnik u njemu. Tu se nalazi posla. Tu posao donese slatkog vina i voća. Od svih vinograda najbolji je Božji vinograd u kojeg smo poslani raditi. Čokot je Isus, loze su svećenici, ali i radnici i svi kršćani, koji žive po našoj svetoj vjeri. Jer, dobra su djela slatko grožđe i voće od kojeg se Isus kao da opije i veseli i nas opet svojom ljubavlju opije, da se mi s Njim navijek veselimo” (Theologia pastoralis, 002982).

ISUS I SMOKVA: „Kada je Isus bio gladan i na smokvi nije našao ploda, prokleo ju je i ova se odmah osušila. Isus toliko želi naše dobro djelo, da je ono njemu kao med slatko, makar je nama i odviše gorko i teško. Ako ćemo se u ovome vježbati i veliku ljubav imati, može se dogoditi da kad nas nemilo muče i trpimo, i mi sami već nebeski med kao da osjećamo. Ta jedini posao mora biti samo Njemu udesiti, tj. na Duha Svetoga se osloniti, da On djeluje” (Biser misli, 004513). „Isus je prokleo smokvu jer je na sebi samo lišće imala, a ne ploda. Proklet će redovnika koji nosi samo redovničko odijelo, a nema djela” (Theologia pastoralis, 003308). „Ljubezni Isus nije trpio neplodnu smokvu, prokleo ju je pa se osušila. Ali prije nego se porodilo, njegova Majka postala je kalamljena voćka, pa je svemu svijetu donijela plod. Ovaj plod je predao sebe za lijek, za jelo, da se izliječi duša i tijelo svakog čovjeka. Dakle, samo trpljenje ima cijenu jer smo po njoj izliječeni” (Isto, 003221). „Isus je prokleo neplodnu smokvu, makar još nije bilo vrijeme zrenja jer je bio gladan, On još više želi plod svetoga zvanja” (Isto, 003380).

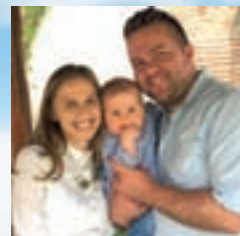
KUKOLJ I ŽITO: „Ako bi zbog kukolja nestalo žita i svi se morali hraniti samo kukoljem, svi bismo ovog jela morali umrijeti. Ako bi na Božjoj njivi, osobito u katoličkoj vjeri svačija duša bila kukolj, svaka bi duša propala. Mali Isus ne bi na ovoj njivi našao dobrog žita od kojeg bi mogao postati slatki kolač. Mi pak svi želimo biti za Malog Isusa sladak kolač. Ovo ćemo biti ako budemo pazili da nam duša ne bude kukolj, nego žito, a zatim slatki kolač” (Isto, 003208). Istu temu nastavljamo u idućem broju.

(nastavlja se)

Odgovorno roditeljstvo

Kako u svemu Bogu reći *Da*?

Katolički supružnici svjesni su velikog dara i odgovornosti – svoje uloge u Božjem stvaranju. Čovjeku je njegova plodnost kroz stoljeća bila misteriozna, nepoznanica čije zakonitosti tek naslućuje. Mnogima je izazivala strahove. Svoju plodnost stoga doživljavaju kao neprijateljskog zmaja, koji možda drijema, ali ih uvijek može iznenaditi. Sigurnost im daju samo „dostignuća” suvremenog svijeta koja silom mogu tog zmaja ukrotiti. Nisu svjesni da plodnost nije neprijatelj njihovog braka i da puninu mogu doživjeti tek kada s njom počinju surađivati – prirodnim planiranjem obitelji. Crkva nam ovdje progovara na drugačiji način od svijeta – nudi pogled na cjelovitu osobu, na pojedinosti svake obitelji i bračnog para i poziva nas da otkrivamo istinu utkanu u nama samima i našim tijelima. Nauk Crkve o prirodnom planiranju obitelji najbolje se sažima u dvije riječi: odgovorno roditeljstvo.

„Brak i bračna ljubav su po svojoj naravi usmjereni prema rađanju i odgoju potomstva. Djeca su, bez sumnje, najdragocjeniji dar braka i uvelike pridonose dobru samih roditelja” (*Gaudium et spes*, 50).

I dok nas Crkva poziva na velikodušnost i otvorenost prema životu jer tako postajemo slični Stvoritelju koji ljubi i daruje život, uči nas da i tome pristupimo odgovorno:

„Stoga će ispuniti svoju zadaću s, ljudskom i kršćanskom odgovornošću i s poučljivim poštovanjem prema Bogu; sporazumno će i zajedničkim nastojanjem stvoriti sebi ispravan sud imajući pred očima svoje osobno dobro i dobro već rođene djece ili djece za koju predviđaju da će se još roditi; prosudit će i materijalne i duhovne prilike

svoga stanja; vodit će, konačno, računa o dobru obiteljske zajednice; o potrebama vremenitog društva i same Crkve. U krajnjoj liniji taj sud moraju donijeti sami bračni drugovi pred Bogom” (*Gaudium et spes*, 50).

Dok razmišljate koja bi bila Božja volja u trenutnoj situaciji za vaš brak i obitelj, donosimo nekoliko područja života o kojima možete razgovarati sa supružnikom i u molitvi sa Stvoriteljem, prema katoličkom psihoterapeutu Gregoru Popcaku.

Vaše srce

Kako u svom srcu doživljavate blagoslov djeteta? Osjećate li da je dijete dar? Kada biste danas saznali za trudnoću, bi li vaše srce novi život prihvatilo s radošću i ljubavlju? Ako imamo ovakav stav možemo doista biti velikodušni i osjetiti blagoslov Isusovih riječi: *Tko god jedno ovakvo dijete primi u moje ime, mene prima* (Mk 9,37).

Vaš brak

Kako vi kao supružnici njegujete vašu ljubav? Kako svjedočite tu ljubav djeci koju već imate? Jeste li oboje spremni biti predani roditelji? Osjećate li da je vaša bračna ljubav snažna i da vas ispunjava? Na čemu biste trebali poraditi u svom odnosu kako biste spremnije prihvatili dar roditeljstva?

Vaše zdravlje

Crkva nas uči da u odgovornom roditeljstvu uzmemo u obzir i svoje zdravlje. U molitvi iskreno promotrite svoje zdravlje – fizičko, psihičko i duhovno. U nekim razdobljima

možemo biti krajnje iscrpljeni. Ako se tako osjećate, hoće li to utjecati na to da novom djetetu i ostaloj djeci pružite potrebnu ljubav i pažnju? Što možete učiniti kako bi vaša djeca imala zdravije i zadovoljnije roditelje? Jeste li spremni prihvaćati i bolesti i teškoće s radošću kao priliku za posvećenje?

Vaša djeca

Osjećate li da ste dovoljno bliski sa svojom djecom, imate li dobar odnos s njima? Treba li neko dijete više vaše blizine i pažnje? Mislite li da bi nova beba u obitelji potaknula više darežljivosti i ljubavi kod vas i vaše djece? Kako biste stariju djecu pripremali za novog člana obitelji?

Financije

Iako ne smijemo upasti u mentalitet svijeta koji nam nameće nerealne potrebe koje postaju razlog odgađanja trudnoće, trebamo i ovaj kriterij uzeti u obzir. Koje su stvarne potrebe vaše obitelji? Ako uočite da je novac jedan od razloga za izbjegavanje trudnoće, što možete učiniti da to nadiđete? Možete li u nekim područjima smanjiti troškove? Jeste li spremni žrtvovati neke svoje želje i potrebe da biste bili spremni proširiti svoju obitelj? U svemu ovome tražite Božji blagoslov i svoje pouzdanje stavite u Providnost.

Odlučujući čimbenik – molitva!

Kakvi god odgovori bili na prethodna pitanja, neka vas ne dovode do odluke bez molitve. Ona su više prilika za početni razgovor sa supružnikom, a u molitvi u razgovoru s Bogom doista možete otkriti što je Njegova volja za vas u ovom trenutku. Možda će mnoge okolnosti upućivati na to da nije vrijeme za novo dijete, ali otkrijete da vas Bog poziva da mu vjerujete baš u toj situaciji i dopustite da vas blagoslovi novim životom. Možda će na prvi pogled sve izgledati da nemate razloga odgađati trudnoću, ali Gospodin vam otkrije kako je vrijeme da se više posvetite već rođenoj djeci ili prvo poradite na rješavanju problema u vašem braku. Možda u srcu osjetite da neki vaši motivi i čežnje još trebaju biti pročišćeni kako biste novo dijete dočekali otvorena srca. Ako vam je još teško prepoznati Božju volju ili osjećate strah i nesigurnost u tom pitanju, dobro je razgovarati s duhovnikom i nastaviti moliti.

Pa i kada osjetite da možda niste pozvani u ovom trenutku opet postati roditelji, ne znači da svoju odluku donosite konačno. Nikada nećemo reći Bogu: *Ne, mi smo završili s rađanjem djece*. Naša srca uvijek ostaju otvorena i spremna da osluhnu njegov poziv za novi život, a do tada činimo sve da bismo svoje srce, brak i obitelji pripremili za velikodušnost.

Računa li se svetost u brojkama?

Dok promatramo sebe, propitujemo svoje odluke i tražimo Božju volju kako bismo je ispunili, nikad ne smijemo upasti u zamku prosuđivanja i osuđivanja drugih obitelji. Sebi ne možemo dati za pravo da komentiramo ima li netko previše ili premalo djece. Jednostavno, nikad ne znamo kroz što drugi prolaze. Jedan par bez djece koji mnogi doživljavaju kao sebične ljude koji ne žele djecu možda je prošao kroz nekoliko spontanih pobačaja. Roditelji s jednim djetetom često se suočavaju s dobronamjernim poticajima da imaju još djece, da im dijete ne odrasta samo, a oni ih samo ranjavaju dok se suočavaju sa sekundarnom neplodnosti. Svoje komentare zadržimo za sebe, a kada razgovaramo o tome zadržimo stav poniznosti. Crkva nas uči da ovu odluku svaki bračni par donosi s Bogom u svojoj konkretnoj obiteljskoj situaciji. I dok nas poziva da budemo velikodušni u darivanju života, on kao brižna majka prepoznaje da svaki par ima različite sposobnosti, talente i poziv.

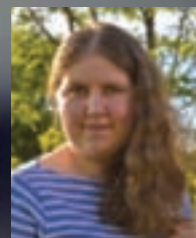
Nažalost, mnogi ove odluke ne donose u molitvi nego vođeni svojom sebičnim željama i iskrivljenom savjesti. S druge strane, toliki bi željeli imati (još) djece, ali im je ta želja ostala neispunjena. Zato umjesto komentara i praznih riječi odlučimo pomoći obiteljima koje nas okružuju. Molimo za one koji još nemaju djece ili vjerujemo da bi im još jedno dijete bilo veliki blagoslov. Dok držimo zatvorena usta, ruke i oči neka nam budu otvoreni. Budimo spremni na konkretnu pomoć obiteljima koje nas okružuju. Na mnoge načine možemo posvjedočiti kako poštujemo i ljubimo svaki život u obitelji, a pomoći da obitelj bolje funkcionira jedan je od njih. Tako na pravi način pokazujemo da se radujemo svakom životu, kao što se i Bog raduje.

Žurba

Započeli smo korizmu, vrijeme milosno, vrijeme molitve i pokore. Bez obzira na sve to, i dalje živimo brzim životom i često nam nedostaje još koji sat u danu kako bismo sve svoje obveze ispunili. Katkad nam ponestaje vremena za obitelj, vremena za molitvu i odlazak na korizmene pobožnosti. Kada staneš i malo bolje razmisliš pomisliš u sebi čemu sve ovo? Čemu ova žurba? Čemu tračanje za novcem? Možeš imati sve, posao novac, obitelj, skup auto, obrazovanje, ali jedno imaj na umu! Sjeti se da si prah i da se u prah vraćaš. Žurba u korizmi nije potrebna... Žedni smo Božje riječi i pobožnosti, željni smo slušanja razmatranja križnog puta, željni smo sat vremena posvetiti našem susretu s Bogom. Možeš imati sve materijalno i trčati za još, ali život ti se u trenutku može promijeniti u korijenu i sve što imaš pada u vodu. Žurba nas ubija. Odvaja nas od Boga i obitelji. Prekinimo utrku s vremenom i novcem i više se posvetimo Bogu i obitelji. Korizma je idealno vrijeme za to, a vremena još imate.

Larisa

Molitva u vrijeme velike potrebe

Oče nebeski, znamo da si nam dao sva dobra koja imamo u životu. Sve si dao svijetu i njegovim bezbrojnim narodima. Danas sam u krajnjoj potrebi. Tvoj Sin nam je rekao: „Molite, i dat će vam se! Tražite, i naći ćete! Kucajte, i otvorit će vam se!” Ne znam niti razumijem sadašnjost, a još manje budućnost. Ovu svoju potrebu moram u potpunosti povjeriti tvojim rukama. Znam što mislim da mi je potrebno. Znam što mislim kakav će biti odgovor. Ali ti, u svojoj božanskoj providnosti, u svom sveznajućem umu, znaš kakav odgovor na kraju

mora biti. Uzdám se u tebe. Molim te u svom očajanju da mi dadneš svojega Svetog Duha da se mogu i dalje uzdati u tebe, da mogu krenuti naprijed, da mogu svoj sljedeći korak učiniti u ispravnu smjeru. S tvojom milošću podnijet ću sve što moram podnijeti. Vjerovat ću i ustrajno ću se nadati da ćeš ti sve ovo okrenuti na moje dobro, na dobro onih koje volim, da se ispuni tvoj naum o spasenju svijeta. Uzdám se u tebe. Podari mi milost da ustrajem u pouzdanju. Amen.

Molitva

o. Benedicta J. Groeschela

Život nije ravna crta

Zakoračili smo u korizmu. Vrijeme pokore, kada se na poseban način posvećujemo molitvi, vršimo djela pobožnosti i dobrotvornosti. Odrječemo se sebe, održavamo post i nemrs. Češće pohađamo crkvu, svetu misu, razmatramo uz duhovno štivo.

Mnogo češće u korizmi koristimo mogućnost pokore, svete ispovijedi. Isus je tada naš liječnik koji nam previja rane. Ublažava bolove, tješi, liječi.

Naš je život kao i Isusov križni put – pun uspona i padova. Kada krenemo u život, ne znamo koliko traje naš let, koliko je dana dosta da upoznamo svijet.

Koliko puta su nas drugi osuđivali. Krivo optuživali, rugali nam se. No, mi prihvaćamo taj križ. Križ koji nam je na leđima plod je onoga što nam drugi čine, ali i naših djela. Onih djela koja nisu dobra i koja, nakupljajući se, postaju sve teža i opterećuju naša ramena. Pod tom težinom znamo posustati, pasti. Brige i grijesi nas slome. No, kao i Isus, i mi na svom putu imamo Majku. Ona nas zagovara kod Oca, moli za nas. Tješi nas, ohrabruje. Naidu na naš životni put i dobri ljudi koji nam pomognu. Diješe s nama naše muke, olakšavaju nam jade. Tješe, podržavaju, ohrabruju.

A nama, svaki put kada shvatimo da je križ pretežak, da ga treba olakšati, tako je teško poniziti se i otići na čišćenje duše. Jeste, u ispovjedaonici se ogolimo. Ali, svlačimo staru, poderanu haljinu, a Isus nam odijeva novu, sjajnu, blistavu, najljepšu. Svaki naš grijeh zadaje rane našoj duši, kao što su čavli probijali Isusovo tijelo. Međutim, nakon umiranja starog, rađa se novi čovjek, obnovljen. Treba samo shvatiti da kada sami sebe previše izranimo, moramo se ogoliti, otvoriti dušu Bogu i pokajati se. Tada silazimo sa stupa srama, izvršavamo pokoru, i iz panja Jišajeva izrasta nova mladica.

Svi mi znamo da je život pun uspona i padova. Dogodi nam se da pogrešno skrenemo sa svog puta. Da nam ljudi sude, ali neće Bog. Nekad se leti, nekad se pada, život je rodeo. Ali – *Prepusti Gospodinu putove svoje, u Njega se uzdaj i On će sve voditi* (Ps 37,5). *Odvaži se i ne strahuj, jer kuda god pođeš, s tobom je Jahve, Bog tvoj* (Jošua 1,9). Kao krivulja koja pokazuje otkucanje našeg srca, takav je i naš život. Pun uspona i padova. Ako u njemu ima ljubavi i pouzdanja u Boga – možemo i ispočetka, s Njim pod ruku jer život ipak nije ravna crta. Ima kamenja, šiblja, trnja, ali s vrha brda pogled je najljepši, tamo je najljepši i izlazak i zalazak sunca.

Jelena Pinter

Odustati je lako

Jedan je čovjek spavao u svojoj kućici, kad usred noći, iznenada, njegovu sobu ispuni svjetlost i ukaza mu se Spasitelj. Gospodin mu reče da za njega ima posao koji mora obaviti, i pokaza mu veliki kamen koji je stajao ispred kućice. Objasnio mu je što mora činiti: gurati kamen svom svojom snagom. Ovo je čovjek radio iz dana u dan. Mnogo se godina mučio od sunčeva izlaska od zalaska, njegove ruke upravljene na hladnu, masivnu površinu nepomičnog kamena gurale su svom snagom.

Svake se večeri čovjek vraćao svojoj kući zabrinut i iscrpljen, osjećajući da je cijeli dan istrošio uzalud. Vidjevši da čovjek pokazuje znake obeshrabrenja, davao se odlučiti umiješati. Počeo je ga je savjetovati: „Već predugo guraš taj kamen, i još se nije pomaknuo. Zašto se mučiš radi ničega? Ionako ga nikad nećeš pomaknuti.” Tako je, uvjerivši čovjeka da je zadatak nemoguć i osuđen na propast, učinio da izgubi skoro svu srčanost i hrabrost. „Zašto bih se toliko mučio oko ovoga?” mislio je. „Jednostavno ću uložiti nešto malo vremena, i minimum truda, i to će biti sasvim dovoljno.” I tako je to namjeravao učiniti, no, ipak je odlučio pomoliti se i iznijeti svoje muke Gospodinu. „Gospodine”, reče, „dugo sam i naporno radio u tvojoj službi, ulažući svu moju snagu da obavim ono što si od mene zatražio. Pa ipak, nakon sveg ovog vremena, nisam pomaknuo kamen ni pola milimetra. U čemu griješim? Zašto ne uspijevam?” Gospodin mu sažalivši se, odgovori: „Prijatelju moj, kad sam tražio od tebe da mi služiš, i ti si prihvatio, rekao sam ti da guraš onaj kamen svom svojom snagom, što si i uradio. Nijednom nisam spomenuo da sam očekivao da ćeš ga pomaknuti. Tvoj zadatak je bio da guraš. I sada, dolaziš k meni, iscrpljen i istrošene snage, misleći da nisi uspio. No, je li zaista tako? Pogledaj se. Tvoje ruke se snažne i mišićave, leđa nabijena i preplavljena, koža na dlanovima je očvrsla od stalnog pritiska, a noge su ti postale krupne i čvrste. I pored otpora ti si mnogo porastao, i tvoje mogućnosti su sada daleko veće nego ranije. Ipak, nisi pomaknuo kamen. Ali tvoj poziv bio je da budeš pokoran i guraš. Da vježbaš svoju vjeru i povjerenje u moju mudrost. To si uspio.”

„Ja ću sada, prijatelju moj, pomaknuti kamen.”

Nekad, kad čujemo Božju riječ, želimo koristiti vlastiti um kako bi odgonetnuli što On želi, a zapravo ono što Bog od nas traži je jednostavno: poslušnost i povjerenje u Njega. Na sve načine treba vježbati vjeru koja pomiče planine, ali ipak je uvijek Bog onaj koji zapravo to čini.

Bitno.net

Caritas – institucionalizirana ljubav Crkve

Poštovani čitatelji,

zadovoljstvo nam je predstaviti vam novu rubriku *Zvonika* – Caritas Srbije. U ovom broju upoznajemo vas s Caritasom i temeljima ove organizacije. Od sljedećeg broja, redovito ćemo vas izvještavati o aktivnosti kako nacionalnog, tako i biskupijskih i župnih caritasa u Srbiji.

„Caritas je briga Crkve o svom narodu, briga Majke Crkve o svojoj djeci, njena nježnost i blizina.” /Papa Franjo/

Caritas je socio-humanitarna organizacija Katoličke Crkve čiji je osnovni cilj borba protiv siromaštva i zalaganje za dostojanstvo svih ljudi, bez obzira na njihovu vjeru, rasu, nacionalnost ili neko drugo vlastito svojstvo. Budući da svoj rad temelji na Božjoj riječi i socijalnom učenju, vizija Caritasa je izgradnja svijeta socijalne pravde i bratske ljubavi. Caritas se smatra trećim stupom Crkve, njenom produženom rukom kojom doseže do najugroženijih, marginaliziranih i socijalno isključenih ljudi. Papa Franjo Caritas je opisao kao „suštinski dio Crkve” koji „institucionalizira ljubav u Crkvi”. Prema riječima Svetog Oca, misija Caritasa je izraziti „konkretnu ljubav prema svakom ljudskom biću, a osobito prema siromašnima”.

Prva Caritasova organizacija osnovana je u Njemačkoj 1897. godine, a pola stoljeća kasnije, točnije 1951. godine, osnovan je Caritas Internationalis. Danas ova globalna organizacija sa sjedištem u Rimu broji 162 članice – nacionalne Caritas organizacije, koje djeluju u više od 200 zemalja i teritorija. Kao humanitarna organizacija koja postoji u skoro svim zemljama svijeta i u čijem radu sudjeluje na stotine tisuća zaposlenih i volontera širom svijeta, Caritas je uvijek spreman reagirati neposredno nakon nastupanja prirodnih ili humanitarnih katastrofa na bilo kojem kraju planeta. Ova činjenica Caritas čini jednom od dvije najveće humanitarne organizacije na svijetu.

Jedna od članica Caritasa Internationalis je i Caritas Srbije, naša nacionalna organizacija koja na socio-humanitarnom planu postoji još od devedesetih godina prošloga stoljeća. U početku su aktivnosti Caritasa Srbije bile usmjerene prvenstveno na pružanje humanitarne pomoći. Međutim, početkom 21. stoljeća, Caritas Srbije svoje polje rada proširuje i na razvojne programe i projekte. Danas je naš nacionalni

Caritas prepoznat kao pružatelj pomoći u urgentnim situacijama, kao zagovaratelj za reformu sustava zaštite mentalnog zdravlja i proces deinstitucionalizacije, zatim kao promotor socijalnog poduzetništva i važan čimbenik u aktivnostima na polju smanjivanja rizika od prirodnih katastrofa. Sjedište Caritasa Srbije je u Beogradu, a na njegovom čelu, kao predsjednik organizacije nalazi se beogradski nadbiskup i metropolit, mons. Stanislav Hoćevar.

U okviru nacionalnog, u Srbiji djeluje pet biskupijskih/dijecezanskih caritasa:

Caritas Beogradske nadbiskupije,
Caritas Zrenjaninske biskupije,
Biskupijski Caritas Srijem,
Caritas Subotičke biskupije i
Caritas Eparhije svetog Nikolaja u Ruskom Krsturu.

U suradnji s nacionalnim i lokalnim/župnim caritasima sa svojih teritorija, biskupijski caritasi u Srbiji realiziraju brojne i raznorodne projekte na lokalnu, kako bi unaprijedili položaj siromašnih, ranjivih i marginaliziranih skupina, ali i cijele lokalne zajednice. Pružanje usluga kućne njege i pomoći u kući starijim i nemoćnim sugrađanima, dnevni boravak za osobe s mentalnim smetnjama i intelektualnim teškoćama, vešeraj i psihosocijalna pomoć migrantima i izbjeglicama u kampovima, razvoj socijalnog poduzetništva, ekonomsko osnaživanje mladih, smanjivanje rizika od prirodnih katastrofa i prikupljanje humanitarne pomoći za najugroženije, samo su neke od aktivnosti koje caritasi u Srbiji realiziraju na terenu.

„Jednoga dana”

ili o knjizi *Upravljanje vremenom za katolike* Davea Duranda
(Verbum, Split, 2008., 215 str.)

Izliku iz naslova sigurno ne izgovaramo toliko često koliko nam često prođe kroz glavu od ironijskog preko rezigniranog do podsmješljivog tona. Što bi se sve moglo dogoditi i učiniti „jednoga dana”? Vrijeme na zemlji je Bog svojim utjelovljenjem posvetio, a mi o njemu najčešće govorimo izrazito kritizerski i negativno: jer nam uvijek fali još jedan dan, jer nas je strah prolaznosti, jer želimo da nešto što prije prođe... (Vjerujem da bi ovaj popis svatko od nas mogao iskustveno raspisati preko svih stranica *Zvonika*.) Ivan Pavao II. kazao je kako „moramo voditi računa o tomu kako koristimo vrijeme koje imamo na raspolaganju”, a Dave Durand u svojoj knjizi „Upravljanje vremenom za katolike” pokazuje se kao pravi i iskusni učitelj u tome.

Na samome početku teksta o ovoj knjizi valjalo bi se osvrnuti na naslovnu odrednicu knjige, a to je da je ona *za katolike*. Zašto bi i po čemu katolici bili drugačiji od ostalih ljudi? Djeluje na prvi mah odbojno ovakvo žigosanje naše vjerničke skupine, ali autor odlično ukazuje na suštinske razlike između svjetovnog i katoličkog pristupa vremenu. Temeljna razlika krije se u prioritetima koji su iskazani u retku Očenaša *Budi volja Tvoja*. Svjetovni stručnjaci za upravljanje vremenom naglašavaju samopoštovanje vlastitih snaga kojima se posjeduju i kontroliraju sva vlastita dobra, uključujući i vrijeme, te se najčešće kroz materijalno vrednuje ostvarivanje vlastite volje u gospodarenju životom. Za razliku od njih katolici bi trebali težiti poznavanju samoga sebe, s ciljem prepoznavanja i ostvarenja životne zadaće od Boga povjerene, uslijed čega se vrijeme doživljava kao misterij i dar povjeren čovjeku na upravljanje.

Kroz dvadeset i sedam poglavlja knjige autor nudi odlično upakirane praktične tehnike za bolje upravljanje vremenom prožeto katoličkim naukom i svetonazorom. Knjiga je napisana vrlo prijemčivim i lako razumljivim jezikom, potkrijepljena je konkretnim primjerima iz života i zadacima koji su interaktivni,

ilustrirana je užurbanim simpatičnim ljudskim figurama, a umetnuti su uokvireni savjeti imaginarnog i iznimno mudrog Don Vremenka. Autor nas vodi kroz pet temeljnih postaja razmišljanja i djelovanja,

a to su: donošenje odluke o upravljanju vremenom, razjašnjavanje životne zadaće, utvrđivanje prioriteta i ciljeva, organiziranje planera, odabiranje i sređivanje mjesta za planiranje. Nakon toga identificira deset *vremenskih bombi* i jednu *atomsku vremensku bombu* koje svu konstrukciju za upravljanje vremenom mogu razbiti na *paramparčad*. Demontiranje ovih bombi izravno je pod našom kontrolom ili se krije u sposobnosti reagiranja na određene situacije ili je pak dovoljno samo da ih prepoznamo kako bismo ih onespobili. Autor nudi strategije i upute za njihovu eliminaciju: kako prestati odgađati poslove, kako ne dopustiti da nas savlada umor, kako odabrati pravo vrijeme za svaki posao, kako ne iskočiti iz kolosijeka, kako se riješiti nepotrebnog stresa, kako se riješiti navike gledanja televizije itd.

Pravilno upravljanje vremenom mnogim dušama donijelo je red, mir i slobodno vrijeme. Konačna lekcija, koju autor ističe, je u tome da nikada do kraja ne možemo znati niti utjecati na Božji plan za nas. Možemo ostate neuspješni, sa životom okrenutim naopačke, u razočaranju, s osjećajem protraćenog vremena i nesposobnosti da upravimo svoje vrijeme. To je velika škola o poniznosti i pouzdanju u Njegovu Providnost jer Bog je gospodar vremena, a ne mi!

Nalazimo se na početku korizmenog vremena koje je ispunjeno raznim planovima, ambicioznim i površnim. Ne „jednoga dana” nego danas potrebno je odgovorno pristupiti vremenu i upotrijebiti ga za konkretno približavanje Bogu i ljudima. Kako bismo u tome bili uspješniji i efektivniji (a u svakom slučaju pobožniji), preporučujem ovu knjigu.

Don Vrenenko savjetuje: Samo vas Bog poziva na vašu pravu životnu zadaću. Jedino ćete kroz bogat i čvrst odnos s Njim biti u stanju ispuniti ovu misiju, dopuštajući Njegovoj volji upravljanje vašim životnim izborima. Vrijeme je u Njegovim rukama. A to znači da upravljati vremenom znači koristiti vrijeme onako kako Bog želi.

Obnova u Duhu Svetom – kratka povijest (1)

Što je to karizmatika obnova i radi li se samo o još jednom novom crkvenom pokretu ili zajednici? Često se atribut karizmatika pridaje određenim skupinama u Crkvi koje prakticiraju na jedan izraženiji način slaviti Gospodina i izlijevati mu svoje prošnje, uz nerijetko očitovanje posebnih darova poput molitve u jezicima, proroštva ili dara liječenja. S teološko-eklezijalnog aspekta, karizmatika aspekt Crkve nije neki zasebni pokret, poput onih koje smo u prijašnjim brojevima spominjali, jer naime, nije ga ustanovila jedna konkretna povijesna osoba u određenom razdoblju. Radi se o stvarnosti koja je dio same Crkve od njezinog začetka, kao što to možemo vidjeti u Djelima apostolskim i Pavlovim poslanicama. Tada je cijela Crkva obilovala darovima Duha Svetoga, međutim, tijekom povijesti prisustvo posebnih darova polako se svelo na pojedinačne karizmatične osobe, svece, sve do XX. stoljeća kada se darovi Duha nanovo očituju među svim staležima vjernika. Da bismo bolje razumjeli ovaj povrat na „izvorno stanje”, moramo spomenuti dvije zanimljive činjenice. Koncem XIX. stoljeća talijanska časna sestra bl. Elena Guerra potiče papu Leona XIII. na promicanje pobožnosti Duhu Svetom. Nedugo nakon toga, 1897. Papa izdaje encikliku kojom uvodi Devetnicu Duhu Svetom za cijelu Crkvu s nakanom molitve za ujedinjenje kršćana, da bi zatim 1. siječnja 1901. posvetio XX. stoljeće Duhu Svetom.

Budući da Duh puše kako hoće i gdje hoće, početkom XX. stoljeća prvo se rađa tzv. pentekostalni pokret među protestantskim zajednicama, koji se na iznenađenje svih odlikuje prisustvom izvanrednih darova Duha Svetoga.

Nakon Drugog vatikanskog sabora, početak danas poznate Obnove u Duhu u Katoličkoj Crkvi događa se 1967. godine, kada je skupina studenata s Duquesn sveučilišta Duha Svetoga iz Pittsburgha u Sjedinjenim Američkim Državama na trodnevnoj duhovnoj obnovi posvećenoj prvim poglavljima Djela apostolskih doživjela snažno iskustvo novog silaska Duha Svetog. Zanimljiva je činjenica da su studenti započeli program okupljeni u molitvi s Marijom; te su u kapeli, „u

gornjoj sobi” duhovnog centra, iskusili „krštenje u Duhu Svetom”, novi zamah Duha u svojim životima, snažno iskustvo Božje prisutnosti i ljubavi, progovorili su novim jezicima, slavili su Boga širom uzdignutih ruku, radovali se i plakali. Cijeli događaj podsjeća na prvu Pedeseticu i upravo od njega možemo pratiti nastanak prvih katoličkih karizmatika obnova i seminara. Tako se milost „krštenja u Duhu” počinje širiti cijelom Crkvom, da bi danas bila prisutna u svim krajevima svijeta i među svim članovima Tijela Kristova: od male djece, vjernika laika, redovnika i redovnica, dijecezanskih svećenika, teologa do biskupa, pa i samog pape Franje.

Papa Franjo i Obnova u Duhu Svetom

S teološko-eklezijalnog aspekta, karizmatika aspekt Crkve nije neki zasebni pokret, poput onih koje smo u prijašnjim brojevima spominjali, jer naime, nije ga ustanovila jedna konkretna povijesna osoba u određenom razdoblju. Radi se o stvarnosti koja je dio same Crkve od njezinog začetka, kao što to možemo vidjeti u Djelima apostolskim i Pavlovim poslanicama.

Godine 2006., prilikom trećeg susreta obnovljenog zajedništva evangelika i katolika u Duhu u Buenos Airesu, tada kardinal Jorge Maria Bergoglio primio je molitvu za „krštenje u Duhu” koju je vodio p. Raniero Cantalamessa, propovjednik Papinskog doma s prisutnim protestantskim pastorima. Nakon što je postao Petrov nasljednik, papa Franjo sudjelovao je na nekoliko internacionalnih susreta katoličke Obnove u Duhu Svetom u Rimu, a napose je vrijedno spomenuti 50. obljetnicu Katoličke karizmatika obnove 2017., kada je podigao ruke i položio ih nad desecima tisuća okupljenih vjernika i molio za novi izljev Duha, za novu Pedeseticu.

Teološko poimanje

Nakon Drugog vatikanskog sabora, karizmatika obnovu u Katoličkoj Crkvi definirao je kardinal Suenens te u naše vrijeme papa Franjo kao „struja milosti” za cijelu Crkvu. Struja „jer nema niti osnivača, ni statute, niti upravnih tijela”, te kako Papa u svom govoru s proslave Obljetnice dodaje, „struji se ne mogu postaviti brane, niti se Duh Sveti može zatvoriti u krletku.” Jer „ova struja milosti je za cijelu Crkvu, ne samo za poneke.”

Izvor: <http://www.heraldmalaysia.com/news/catholic-charismatic-renewal-celebrates-50th-anniversary-in-rome/36866/2>

Riječ bolesnicima, starima i nemoćnima...

Čaša mlijeka i spašeni život

Dragi moji stari, bolesni i nemoćni prijatelji... Mnogi od nas u mlađim danima nismo imali „previše“ vremena za razgovore sa starima, slušanje njihovih životnih romana i jadanje zbog bolesti, nemoći i mnoštvo drugih stvari. Više puta nas je to i nerviralo pa bismo znali nadaleko izbjegavati pojedine starce i starice. U kući, ako je bilo starije čeljadi, a bilo je u mnogima, događalo se isto. Kad bi baš i trebali razgovarati onda je to bilo kratko, odrješito, na brzinu. Naši stari često su dobivali umjesto prijaznosti nestrpljiv odgovor ili ljutnju. Mnogi su bili i bolesni. A tako im je bio potreban razgovor, pažnja, toplina ljubavi. Trebao im je netko tko će ih saslušati na miru, strpljenju, razumijevanju. Jedino su djeca koju su čuvali, dok malo ne porastu, znala s njima komunicirati. Tada bi se znalo reći: kada imaju istu pamet. Mnogi su imali svoj sobičak u kojem su samovali svoju starost, odvojeni od obitelji. U toj sobici proživljavali su bolest, tugu i tihe razgovore sami sa sobom. Često su im oči bile uplakane. Međutim, tu su znali prijateljevati s Bogom, moliti za svoje ukućane, nizati kronicu za kronicom, svoje žrtve prinositi za svoje mile. Nikoga nisu osuđivali...

Nisu svi stari tako prolazili. Ovisi kod koga su bili i tko ih je dvorio. Bilo je i starijih i mlađih prosjaka koji bi dolazili tražiti nešto za jelo, koji dinar ili daj šta daš. Brzo se i s njima uredovalo. Samo da odu što prije. Ali ni oni nisu svi tako prolazili. U pojedinim kućama ih se primalo, davala hrana, pa i prenoćište. Lijepo se sjetiti i takvih primjera.

Dragi moji, mi smo sada u tim godinama kao što su bili naši djedovi, bake i majke. Znam da bi svatko mogao napisati više životnih romana. Doživjeli smo mnogo lijepih, a još više teških trenutaka u životu. Velik broj naših vršnjaka su sami u kućama. Mnogi su po domovima. A, nažalost, mnogi još i danas obijaju pragove tuđih kuća ne bi li što dobili i produljili život za još koji dan. Najviše je starih koji su bolesni. Ako su još i sami u kući onda im je jako teško. A moglo bi biti i lakše. Samo ako bi ih makar njihovi vršnjaci, pa i mlađi, obilazili. Bolesniku i starom pokloniti malo svoga vremena, razumijevanja i ljubavi, to je pravo blago. I prosjaku dati od srca pomoć. Kad-tad se to vrati. I priča koja slijedi uglavnom se uklapa u naše razmišljanje.

„Siromašni mladić prodavao je robu hodajući od

vrata do vrata da bi platio svoje školovanje. Umoran i gladan, odlučio je zamoliti za malo hrane na vratima jedne kuće. Ipak, kada mu je mlada i vrlo lijepa žena otvorila vrata, bilo mu je neugodno i zatražio je samo čašu vode. Ženi se, vidjevši ga, učini da je možda gladan, i umjesto vode, dade mu veliku čašu mlijeka. On prihvati čašu i vrlo brzo je popije, zatim je upita:

– Koliko sam dužan?

Ona odgovori:

– Majka nas je učila da se ljubaznost ne naplaćuje.

– Od srca vam hvala – jedva izusti.

Odlazeći od te kuće, mladić Howard Kelly nije se samo fizički osjećao jačim već je i vjera u Boga i čovjeka u njemu također ojačala. Prije toga bio je već spreman odustati, ostaviti obijanje pragova zbog prodaje i napustiti školovanje. Godinama kasnije, ta žena se jako razboljela. Lokalni liječnici bili su nemoćni. Napokon, uputili su je u veliki grad gdje su postojali specijalisti koji su mogli proučiti tu rijetku bolest koju

je imala. Dr. Howard Kell je također pozvan na konzultacije. Kad je čuo ime grada, čudno svjetlo obasjalo je njegove oči. Odmah je ustao i sišao do hodnika gdje je bila njezina soba. Ogrnut liječničkim mantilom ušao je vidjeti ju. Prepoznao ju je odmah. Vratio se u sobu za konzultacije odlučan da pruži sve od sebe da bi joj spasio život. Od tog dana obratio je posebnu pozornost na njezin slučaj. Nakon duge borbe bitka je

dobivena. Dr. Kelly zatražio je od financijske službe da mu na odobravanje dostavi konačni obračun za njezino liječenje. Kada je dobio račun, pogledao ga je i dopisao nešto na dnu. Žena je dobila kuvertu. Strahovala je otvoriti je. Bila je uvjerena da je unutra račun kojeg će morati do kraja života plaćati. Ipak, pogledavši ga primijeti bilješku na dnu računa. Pisalo je: ‘Plaćeno u cijelosti jednom čašom mlijeka’. Dr. Howard Kelly.”

Dragi moji bolesni, stari i nemoćni prijatelji, koliko smo mi mogli, ili možemo, čaša mlijeka darovati potrebnima? Na dan naše Majke, Gospe Lurdske, proslavljen je Međunarodni dan bolesnika. Sjetimo se naših pokojnih starih i bolesnih, a osobito današnjih. Ako i ne možemo potrebnima dati hranu, razgovor i vrijeme, možemo im dati svoje staračke molitve i žrtve. A dragi Bog, koji to gleda, uzvratit će nam stotruko. Bog vas blagoslovio!

Zakon

Zakon je možda najomraženija riječ na svijetu. Kada čujemo riječ „moraš” ili „ne smiješ”, već nam se ježi kosa na glavi. U nama se spontano stvara suprotni osjećaj „baš hoću!” ili „baš neću”.

Tako je to na civilnom, a budimo iskreni, možda i na vjerskom području. Naša se narav opire zakonu jer je u nama duboko usađena težnja za slobodom. To već primjećujemo kod najmanje djece, što roditelji dobro znaju. Zato se roditelji moraju dosjetiti, pa djecu „varaju” i tako ih uspiju nagovoriti na ono što je za djecu dobro i potrebno, a djeca to ne razumiju.

Ali, što učiniti s „odraslom djecom” koju najčešće ne razumijemo, a ne mogu nas zavarati? S nama odraslima ni Gospodin Bog dugo nije našao rješenje jer mi

**Božji zakon više nije prisila, nego ljubav.
Svi zakoni sadržani su u jednoj zapovijedi:
Ljubi Gospodina Boga i ljubi svoga bližnjega
kao sebe samoga.**

gledamo na zakon kao prisilu na našu slobodu i kad krivo mislimo ili radimo. A Bog gleda kao Otac koji zna što je nama najbolje. Bog nas uvjerava da je On sve, baš sve stvorio po zakonu: ptice imaju svoj zakon po kojem se ponašaju, biljke svoj, a životinje savršeno rade po njihovom zakonu koga nisu svjesni, a vrše ga. Kamen se ponaša baš kao kamen. Cvijeće se ponaša kao cvijeće. Svako stvorenje ponaša se po zakonu koji mu je Stvoritelj odredio. I vidimo kako je to dobro.

I čovjek je stvoren točno po Božjoj zamisli koju zovemo prirodni zakon. Jedino čovjek je mogao sam odlučiti hoće li ga prihvatiti ili neće. I što je odlučio? Rekao je svome Stvoritelju „ne”. On ne prihvaća, nego želi biti „bog”. Da on sam odlučuje što je dobro i što je slobodno.

Tako je čovjek odstupio od

svog zakona koji je za njega bio najbolji, a prihvatio je „zakon” koji je protiv njega. Prihvatio je „đavlov zakon”. Umjesto da voli, čovjek mrzi. Umjesto da daje on uzima. Umjesto da rađa on ubija...

Sad, dok sva druga bića vrše zakon koga je Stvoritelj u njih stavio, čovjek se muči u sebi i oko sebe, ne nalazeći mira ni spokoja jer ne može biti sretan u takvoj „slobodi”. Jer time bi Gospodin Bog trebao reći da je i zlo dobro. Da je i laž istina. Da je i nesreća sreća...

A Gospodin Bog to ne može jer onda Bog ne bi bio Bog. Nego, što može Gospodin Bog? To što je učinio. Prihvatio je da postane čovjek, da pokaže i pomogne čovjeku razumjeti da je samo dobro dobro. Da je samo istina istina. I da je Njegov zakon za čovjeka najbolji.

I još nešto vrlo važno. Spreman je oprostiti čovjeku i s ljubavlju ga primiti natrag u zagrljaj. Kao cijenu za to, spreman je na najveću žrtvu na križu iz ljubavi.

Tako Božji zakon više nije prisila, nego ljubav. Svi zakoni sadržani su u jednoj zapovijedi: Ljubi Gospodina Boga i ljubi svoga bližnjega kao sebe samoga.

Braćo! To nam poručuje korizma koja počinje. Kada se odričemo zla, time ne gubimo, nego dobivamo. Po dobrim djelima koja učinimo iz ljubavi prema bližnjemu, ne umiremo, nego uskrsavamo. Tada smo najbližnji Bogočovjeku, koji je iz ljubavi prema nama, prihvatio naš ljudski zakon!

Naznake moderne arhitekture u crkvenom graditeljstvu

Prisutnost „neo“ stilova i eklekticizma u izgradnji sakralnih objekata u Bačkoj datira sve do II. svjetskog rata. Iz tog perioda, početka XX. stoljeća, imamo lijepe primjere neogotskog, neoromanskog stila, koji su ujedno i u stilu eklekticizma, što znači prisutnost više stilova stavljenih u jednu kompaktnu cjelinu. Monumentalna crkva posvećena Srcu Isusovu u Apatinu datira iz 1932/33. godine i jako je lijep primjerak neoromanskog stila s dva tornja. No, pored poznatih kompozicija neoromanskog i neogotskog, pa i secesijskog stila, pojavljuje se utjecaj moderne arhitekture.

Moderna arhitektura očituje se u slobodnijem shvaćanju forme i oblika. Plan osnove crkve ili kapele ne radi se više po standardnim ili uobičajenim shemama latinskog križa, jednobrodne ili višebrodne bazilike. Toranj je izmješten iz cjeline nije dio lađe crkve, ulazno pročelje je smišljeno bez zvonika. Tornjevi nemaju funkciju zvonika, zbog toga mijenjaju svoj izgled. Nove kompozicije prilagođene su namjeni objekta npr. kalvarijska kapela. U Somboru, danas župna crkva Uzvišenja sv. Križa (1924.), koja je prvobitno građena za kalvarijsku kapelu pored groblja sv. Roka i u Lemešu (Svetozar Miletić), i kalvarijska kapela u groblju (1924.) na vrhu brežuljka pored crkve, građene su kao dio postaja križnog puta. U oba slučaja kapela ima tri nivoa. Nivo ukopan u zemlju gdje su izgrađene kripte, nivo nad zemljom gdje je formiran prostor za kapelu i nivo iznad kapele koji je bio dostupan stubištem, otvoren, nenatkriven, s postajom križnog puta s tri križa. U Somboru su na tom uzdignutom mjestu postavljeni stari barokni kipovi sa stare kalvarije. U Lemešu su postavljena tri drvena križa.

Crkva je zgrada vjere. U njoj je moguće prepoznavati članke vjere koji su izrasli iz jednoga središta. Da bi se moglo prepoznavati pojedine obrasce, izrjeke, sadržaje, potrebna je vjera. Koliko god se povjesničari umjetnosti i njezini analitičari trudili iščitavati kršćansku arhitekturu nekim drugim ključevima, bez vjere mnoge brave ostaju zaključane. Crkvu-zgradu može se doživljavati izvanjski, promatrati ju iz vlastite spoznaje i osobnoga iskustva, ali liturgijski prostor svoj smisao ima u sraštenosti sa životom zajednice,

u sljubljenosti s pogledom i dodirnom vjere; on je izgrađen da bi se u njemu boravilo, slavilo, davalo hvala Bogu i život oblikovalo snagom križa i uskrsnućem Gospodina. (Ivan Šaško)

(Arhiv župe)

Prvobitni izgled nekadašnje kalvarijske kapele u Somboru, danas župna crkva Uzvišenja sv. Križa. Zbog specifičnog rješenja stubišta koje je vodilo na otvoreni prostor iznad kapele dolazilo je do prokišnjavanja, pucaanja zidova i drugih problema. Pastoralno vijeće odlučilo je da se stubište i otvoreni prostor iznad kapele zatvore i da se postavi redovan krov. Zbog toga se originalni izgled kapele promijenio.

(Ivan Horvat)

Kalvarijska kapela u Lemešu (Svetozar Miletić)

Tko su Grašalkovići?

Antun Grašalković rođen je 6. ožujka 1694. godine u slovačkom selu Mojmirovce 14 kilometara južno od grada Nitre. Umro je 1. prosinca 1771. u gradu Gödöllő 30 kilometara sjeveroistočno od Budimpešte. U tom je gradu Antun Grašalković dao podići poznati dvorac. Gimnaziju je započeo kod pijarista u Njitra, a završio u Trnavi. Nakon što je položio odvjetnički ispit postao je odvjetnikom u Budimu. Tako je 1724. godine započeo njegov vrtoglavi uspon u monarhiji. Postao je i vijećnikom Ugarske komore, pa predsjednik povjerenstva za nove stečevine. Od 1731. do 1748. godine je kraljevski personal, a od 1748. godine je tajni savjetnik. Godine 1751. Grašalković je čuvar krune. Bio je veliki župan Aradske i Nogradske županije. Godine 1736. je postao barun, 1743. grof. Bio je jedan od najbogatijih ljudi u Mađarskoj. Odrastao je u siromašnoj plemićkoj obitelji, a svojim školovanjem i darovitošću stekao je veliko imanje u tadašnjoj Mađarskoj između Dunava i Tise. Ivan Kukuljević bilježi da je Antun Grašalković naslijedio posjede baruna Franje Trenka u Hrvatskoj. O Grašalkoviću piše isti Kukuljević, da je bio čovjek „koji se od siromašnoga bunjevačkoga dječaka uspeo na najviši stupanj hijerarhijske ljestvice”. U monarhiji je bio jedan od najmoćnijih ljudi. Osim u Gödöllőu, podigao je dvorac i u gradu Hatvan.

PRAGMATIČKA SANKCIJA I DESNICA SV. STJEPANA KRALJA

Zasluga Antuna Grašalkovića je što je ugarsko plemstvo prihvatilo Pragmatičku sankciju, kojom je Marija Terezija dobila bečko prijestolje. Zbog toga je Grašalković uživao veliki ugled u Beču. U njegovome glasovitom dvorcu Gödöllő više puta ga je posjećivala Marija Terezija. U mađarskom narodu uživao je veliki ugled i zbog toga što je s Andrásom Hadikom donio iz Dubrovnika desnicu svetog Stjepana Kralja, glasoviti moćnik, koji se danas čuva u peštanskoj bazilici sv. Stjepana.

Kao predsjednik povjerenstva za nove stečevine imao je veliku ulogu u gospodarskoj obnovi Bačke. Godine

1748. pokrenuo je veliki val naseljavanja Bačke. U naseljavanju je davao prednost Mađarima i Nijemcima. Naseljavanjem Nijemaca pospješio je poljoprivredu, gdje se sve više uvodi industrijska proizvodnja. U Bačkoj Topoli nastanjeni su Slovaci i Mađari. Godine 1774. u tom je selu bilo već 247 kuća novodoseljenika. U Somboru je osim palače podigao i pivovaru, koja danas više ne postoji.

ETNIČKA PRIPADNOST

Prema mađarskim izvorima Grašalkovići su Hrvati. Ede Margalits i već spomenuti Ivan Kukuljević drže da su bunjevačkog podrijetla. Slovaci ih drže slovačkog podrijetla. Povijesni izvori govore o tome da su Grašalkovići kao bunjevački Hrvati iz Hrvatske, koji su bježeći pred Turcima došli do Šoprona, a kasnije su se nastanili u okolici Požuna i Trnave u današnjoj Slovačkoj. Antun Grašalković zacijelo je bio pomađareni pripadnik hrvatskog nižeg plemstva. To se vidi po tome što se potpisivao kao Antal. Zauzimao se za uvođenje mađarskog jezika u javnu uporabu uz latinski i njemački. Na položaje je dovodio činovnike koji su promicali mađarske interese. No, među doseljenicima je bilo i Slovaka, koje je osobno podupirao, budući da je u današnjoj Slovačkoj odrastao.

Prvi poznati Grašalkovićev predak bio je Grgur Krišakov koji se spominje 1405. godine u Zaladskoj i Temeškoj županiji. Prezime Grašalković početka se pojavljuje kao Graschakovith, Grashchakovith. Iako je bio vjeran bečkom dvoru, nema sumnje da se Antun osjećao Mađarom.

Grb Grašalkovićevih označen je slovima MT – kao znak da su grb dobili od kraljice Marije Terezije. Tako je Antun Grašalković zadužio Bačku s dvije svoje palače, onom u Baji i u prošlom broju spomenutom somborskom palačom.

Antun Grašalković podigao je brojne palače diljem tadašnje Mađarske. Podigao je još više crkava. Jedna od najljepših i najvećih njegovih palača je podignuta u Požunu – današnja Bratislava. Ta je palača danas sjedište predsjednika Slovačke republike.

Pod okriljem Naše Gospe i svetog Josipa

Malobrojni građani danas znaju izvornu namjenu subotičke osnovne škole „Jovan Jovanović Zmaj” u neposrednoj blizini tzv. Mliječne tržnice. Do 1946., visokim hodnicima i dvorišnim arkadama kretale su se, živjele i požrtvovno djelovale Bogu posvećene djevojke i žene – sestre Naše Gospe. Samostan sv. Josipa sestara Naše Gospe u Subotici izgrađen je zaslugom i požrtvovnošću Prvog udruženja katoličkih žena te nekoliko značajnih dobročinitelja. Oporukom svećenika Petera Hoffmanna, tadašnjeg župnika sv. Roka u Subotici, sestrama Naše Gospe je darovano zemljište za novi samostan, a udruženje katoličkih žena željelo je mlade djevojke spasiti od vjerske indiferentnosti koja je tada vladala u državnim školama. Nadbiskup kalačko-bački Haynald bio je najveći dobročinitelj samostana, kojem je osobno darovao 37.000 forinti, a pomoćni biskup Kubinszky darovao je 3.000 forinti. Upravo je zalaganje predsjednice udruženja katoličkih žena, Jozefe Vojnić Szemző, dovelo do izgradnje i posvete samostana 20. rujna 1874. Već dan ranije, svečana zvona su najavila dolazak nadbiskupa Haynalda, dok je biskup Kubinszky već ranije pristigao. Nadbiskup je osobno predvodio obred posvete uz sudjelovanje udruženja katoličkih žena i mnoštva

vjernika. Obred je nadbiskup završio riječima: „Slava Trojedinom Bogu, Djevici Mariji bez grijeha istočnoga začetoj i svetom Josipu; neka je ova kuća blagoslovljena!”. Nakon obreda, biskup Kubinszky je služio prvu svetu misu u samostanskoj kapeli te potom izložio Presveti oltarski sakrament na čašćenje.

Sestre su svoj rad započele s osnovnoškolskim obrazovanjem osmero ženske siročadi o kojima se brinulo udruženje katoličkih žena. Djevojčice prvog razreda poučavala je s. Filomena Tumbas, drugog razreda s. Ludovika Ellinger, trećeg i četvrtog razreda s. Baptista Piuković, a peti razred s. Stanislava Michael, koja je ujedno bila i nadstojnica samostana. Francuski jezik poučavala je s. Bernarda Bleilöb. Iako skromnog početka, uskoro su učionice postale pretijesne za svu žensku djecu koje su roditelji slali u samostansku školu.

Nakon nekoliko godina, zaslugom s. Baptiste Piuković i dobročinstvom nadbiskupa Császke, samostan je obnovljen i proširen. Uz osnovnu školu, sestre su otvorile i četverogodišnju građansku školu, uredile balsku dvoranu, glazbeni auditorij, znanstveni kabinet, internat i veliku kapelu sv. Josipa čiju vam fotografiju prilažemo. Do 1946., godišnje je školu pohađalo preko 700 djevojčica i djevojki. Nažalost, spomenute godine sestrama komunisti oduzimaju njihov samostan i školu, te se sele u nekadašnji svećenički dom u Harambašićevoj ulici. Vrijedni inventar prvotnog samostana, poput oltara, svetohraništa, kipova i namještaja, danas se nalazi u samostanu sestara Naše Gospe *Annuntiata*, iza subotičke crkve Isusova Uskrsnuća.

Vrijeme je za dobra djela

Draga djeco!

Pred svima nama, i malima i velikima, vrijeme je za trening dobrih djela. Što mislite može li se i to trenirati? Sigurno da može i katkad bude teže nego pravi trening za neki sport: nogomet, vaterpolo, gimnastika, košarka, plivanje, odbojka, hokej.. Koliko ih samo ima ne mogu ih sve niti pobrojati. Isto tako postoje i mnoga dobra djela koja vi možete „pojačati” i više činiti u korizmi. Isus nam daje vrijeme korizme u kom utakmica traje 40 dana, a mi se natječemo sami sa sobom! Želim vam odvažnosti, upornosti i volje da pobijedite!

Ako nemate ideju, evo prijedloga na našoj kocki koju možete sami izraditi, a ako vam ti zadatci dosade, evo

još nekih ideja za dobra djela:

- * Otići na sv. misu nekim drugim danom, ne nedjeljom (to se podrazumijeva);
- * Otići na križni put;
- * Nemoj jesti slatkiše;
- * Nemoj igrati igrice na kompjutoru, laptopu ili mobitelu;
- * Postavi stol za zajednički obrok u obitelji;
- * Daruj nešto svom prijatelju;
- * Zalij cvijeće u kući umjesto mame;
- * Pospremi hodnik s obućom;
- * Posjeti ili nazovi baku i djeda.

KORIZMA

Ime:

1. A ☐ ISUS PRED PILATOM
B ☐ ISUS SPASITELJ
C ☐ KALVARIJA
D ☐ KUŠNJA U PUSTINJI

2. A ☐ ISPOVIJED
B ☐ PRANJE NOGU
C ☐ KUŠNJA U PUSTINJI
D ☐ TRNOVA KRUNA

3. A ☐ PEPELJANJE
B ☐ VERONIKIN RUBAC
C ☐ TRNOVA KRUNA
D ☐ ISUS SPASITELJ

4. A ☐ TRNOVA KRUNA
B ☐ PRANJE NOGU
C ☐ KRIŽNI PUT
D ☐ SREBRENJACI

5. A ☐ KUŠNJA U PUSTINJI
B ☐ ISUS PRED PILATOM
C ☐ PEPELJANJE
D ☐ ČAVLI

6. A ☐ ČAVLI
B ☐ ISUS SPASITELJ
C ☐ ISUS PRED PILATOM
D ☐ KRIŽ

7. A ☐ KRIŽNI PUT
B ☐ TRNOVA KRUNA
C ☐ KUŠNJA U PUSTINJI
D ☐ VERONIKIN RUBAC

8. A ☐ SREBRENJACI
B ☐ ISUS PRED PILATOM
C ☐ KRIŽ
D ☐ KUŠNJA U PUSTINJI

9. A ☐ ČAVLI
B ☐ VERONIKIN RUBAC
C ☐ TRNOVA KRUNA
D ☐ SREBRENJACI

10. A ☐ ISPOVIJED
B ☐ TRNOVA KRUNA
C ☐ KRIŽNI PUT
D ☐ ISUS SPASITELJ

11. A ☐ KALVARIJA
B ☐ KUŠNJA U PUSTINJI
C ☐ TRNOVA KRUNA
D ☐ POST

12. A ☐ SREBRENJACI
B ☐ KALVARIJA
C ☐ ISUS PRED PILATOM
D ☐ KRIŽNI PUT

13. A ☐ PRANJE NOGU
B ☐ KALVARIJA
C ☐ KRIŽNI PUT
D ☐ VERONIKIN RUBAC

14. A ☐ PRANJE NOGU C ☐ SREBRENJACI
B ☐ ČAVLI D ☐ POST

<http://vjeronaucni-portal.com> sastavila Sanja Šinović uz pomoć wordwall.net

Križni put

Uvodna molitva*

Gospodine naš, nekoć si nam govorio da ako netko želi biti tvoj učenik, neka se odreće samoga sebe, neka danomice uzima svoj križ i neka ide za tobom (usp. Mt 16,24). Koliko god se opirali toj istini, križ nas ne može mimoći.

„Ljubav bez križa nećete naći, križ bez ljubavi nećete podići”, rekao sveti Ivan Pavao II.

Daj nam snage da te slijedimo! Daj da osjetimo da nismo sami na tom putu. Pošalji nam Veronike i Šimune da obrišu krvavi znoj s naših lica i olakšaju teret naših ramena. Pomozi nam da ostanemo čvrsto zagledani u vječnost dok padamo pod teretom naših slabosti. Amen.

*Autor uvodne molitve: vlč. Vinko Cvijin

Stala plačući tužna Mati, gledala je kako pati Sin joj na križ uzdignut.

Prva postaja: Isusa osuđuju na smrt*

Starješine naroda optužuju Isusa i svjedoče protiv njega. Narod svom snagom viče: „Neka se razapne!” Njihova mržnja i vika bivala je sve jača. Pilat se čudi zašto Isus ne odgovara ništa, zašto se ne brani. Zašto bi se branio

Onaj tko je znao što je u čovjeku, kome ne treba nitko kako bi dao svjedočanstvo o tome koliko se mržnje i osude može nagomilati u čovjekovu srcu. Sve naše riječi osude izgovorene mržnjom prema drugome i danas osuđuju i ubijaju. O Isuse, oprosti nama grješnima i ozdravi naša srca od mržnje, osude, prezirnog pogleda, zavisti, od nagona da se drugi kazni.

Oče naš...

Dušom njenom razboljenom, rastuženom, ražaljenom, prolazio mač je ljut.

*Autor postaje: vlč. dr. Tíbor Szölösi

Druga postaja: Isus prima na se križ*

Šokantno je vidjeti stvarnost ove postaje! Nevin koji prihvaća kaznu i preuzima na se križ. Možemo se pitati zašto to čini? Otkud mu snage za to? Odgovore nalazimo ako se sjetimo Isusova djela. Svaki put prije nego je učinio neko čudo, on se obraća

Ocu. I ovdje isto to radi, moli se Ocu: *Molim se za njih... za one koje si mi dao* (Iv 17,9). Očeva ljubav potiče Isusa da preuzme na se križ i time pokaže koliko voli grešnog čovjeka. Kad god stojimo pred našim križevima, s Isusom zajedno i mi naš pogled možemo uprti na Očevo lice obasjano ljubavlju.

Zdravo Marijo...

O koliko ucviljena, bješe ona uzvišena, Majka Sina jedinog!

*Autor postaje: vlč. Dávid Sáfrány

Treća postaja: Isus pada prvi put pod križem*

Stanica prvog iskušenja. Ustani i nastavi dalje... Isus je znao da to ima smisla i ustao je. Nastavio je put prema Golgoti kako bi nam otvorio nebo svojom smrću.

Zašto to ne mogu učiniti? Ako me pogodi nešto zbog čega padam na zemlju, odustajem od svih nada, umjesto da se borim. Ali zašto je lakše pobjeći od nevolja?

Isuse! Padom si pokazao da nije sramota ustati i krenuti dalje. Molim te, nauči me da uvijek imam snage ustati kad zbog nevolje padam na zemlju. Daj mi snage da mogu nastaviti put do Tebe, do spasenja, i zaustaviti se tek kad postignem svoj cilj.

Slava Ocu...

Bol bolova sve to ljući, blaga Mati gledajući, muke slavnog Sina svog.

*Autor postaje: vlč. Tíbor Zsúnyi

Peta postaja: Šimun Cirenac pomaže Isusu nositi križ*

Šimun nije tako planirao svoj dan. Možemo pretpostaviti da je bio ponizan i marljiv radnik, koji je umoran od tereta dana s polja išao k svojim. Ponizan i marljiv čovjek nikada nema

veze s razbojnicima, s onima koji se bune protiv zakona, koji bez napora žele postići kruh svagdašnji. Vjerojatno je u prvom trenutku, kada su ga prisilili da nosi Isusov križ, osjećao u srcu nepravdu. Koliko puta se i mi osjećamo slično marljivom Šimunu? Koliko puta nam muka dolazi u neočekivanom trenutku i situaciji? Toliko puta, da se više ni ne čudimo da je patnja tu. Pravo pitanje je samo: Koliko puta u boli prepoznamo samog Spasitelja, koji postao jedno s našim patnjama?

Zdravo Marijo...

Tko protužit' neće s Čistom, kada vidi gdje za Kristom, razdire se srce njoj.

*Autor postaje: vlč. Szilárd Balcsák

Četvrta postaja: Isus susreće svoju svetu Majku*

Dva pogleda najzad se susreću.

Ona ga je tražila od večeri Velikog četvrtka – a sada je pred njom. Bodež boli joj probode dušu: gledajući Njega, proživljavajući sve boli njezina milog Sina u svome majčinskom srcu. „Mileni Sine, kako da ti pomognem? Što mogu učiniti za tebe, jedino moje?” – govori njen tihi

pogled, a ipak je ta tišina glasnija od svega. Marija osjeća kako bi dala sve, čak i život svoj, samo da spasi Sina svoga. Kad bi imala snage pristupiti mu, otjerala bi nemilosrdne vojnike. Kad bi mogla govoriti, ušutkala bi bogohulnike. Najradije bi ona sama podnijela udarce bičeva, težinu Križa na svojim ramenima... Jer za time njezino majčinsko srce vapi. Majčinska ljubav sve nadilazi! Ali, Marija zna da to ne treba učiniti. Pogled Sinovljev razotkriva sve: *Gledaj Majko, evo, sve novo činim!*

A njena se bol nastavlja... Prateći Sina svog, pateći sa Sinom jedinim...

Oče naš...

Koji čovjek ne bi plak'o, Majku Božju videć tako, u tjeskobi tolikoj!

*Autor postaje: vlč. dr. József Szakály

Šesta postaja: Veronika pruža Isusu rubac*

Veronika se odvojila od jedne skupine žena i naginje prema Isusu. Jedna žena protivi se rimskim vojnicima i bijesnim Židovima. Ne znamo tko je bila Veronika: Židovka ili Grkinja? Siromašna ili bogatašica? Znamo samo jedno: postala je jedna od najbogatijih žena na svijetu jer joj je

Isus darovao otisak svoga presvetog lica. Jednu pravu (lat. *vero*) ikonu. Zbog toga je dobila ime Veronika, za onu nepoznatu ženu, koja imala hrabrost da i u nevolji ostane vjerna Isusu i njegovu Evanđelju! *Za onoga tko ovdje na zemlji pred svima prizna da pripada meni i ja ću, pred svojim Ocem na nebu, priznati da njemu pripadam* (Mt 10,32).

Gospodine Isuse Kriste, molim Te, daj mi snagu da me nijedna osoba ili teškoća ne odvaja od Tebe! Isuse dragi, daj mi snagu da uvijek ostanem tvoj vjerni učenik – kako u dobru tako i u zlu!

Slava Ocu...

Zarad grijeha svoga puka, gleda njega usred muka, i gdje bičem bijen bi.

*Autor postaje: vlč. dr. Károly Orcsik

Sedma postaja: Isus pada drugi put pod križem*

Isus pada drugi put pod teretom križa. Nema više nikakvu ljudsku pomoć. I pada licem na kameniti prašnjav put. Ne prigovara u sebi nikome što nije tu s njim. Ponavlja molitvu iz prethodne noći u

Getsemanskom vrtu: *Oče, ne moja volja, nego tvoja neka bude!* (Lk 22, 42). I ustaje i kreće dalje na svom križnom putu.

Zapamtimo Isusa koji pada na zemlju u potpunosti iscrpljenosti i odmah od Boga traži snagu, zatim se podiže, kreće i dovrši djelo koje mu je Bog dao izvršiti. Oponašajmo tog Isusa, kada smo mi na sedmoj postaji vlastitoga križnog puta!

Oče naš...

Gleda svoga milog Sina, ostavljenog sred gorčina, gdje se s dušom odijeli.

*Autor postaje: vlč. László Pósa

Osmo postaja: Isus tješi jeruzalemske žene*

Isuse, svijet nas svojim varljivim i praznim društvenim mrežama neprimjetno odvaja od naših bližnjih i od Tebe, te iz godine u godinu sve više postajemo indiferentni. Skraćujemo vrijeme molitava i razmatranja. Ovih mjeseci čak ni u crkvama ti se ne trudimo približavati, a izgovor nalazimo u pandemiji.

U magli navedene situacije primjećujemo korake Tvoje ljubavi, kako nam se približavaš noseći svoj puno teži križ od bojažljivosti od oboljenja, pa čak i od bolesti tijela što prouzrokuje virus. Tvoj križ čine teškim naši grijesi, koji se poput virusa šire svijetom. Hvala Isuse što nas ne ostavljaš same u ovim teškim mjesecima, nego nas poput jeruzalemske žene tješi, kako bismo i tjelesno, a još više duhovno postali otporni i zdravi, a Tebi do kraja vjerni.

Zdravo Marijo...

Vrelo milja, slatka Mati, bol mi gorku osjećati, daj da s tobom procvilim!

*Autor postaje: vlč. Róbert Utcai

Deveta postaja: Isus pada treći put pod križem*

I treći put! Dokle još? Oče, ima li kraja ljudskim padovima? Snage su nam na izmaku. Nadvili su se crni oblaci: bolesti, smrti, tragedije, nevjerstva, korupcija, laži, nepravde, osobni

grijesi... Zar ne vidiš da Tvoj ljubljani stvor stenje pod teretima. Ti si rekao da nam možeš olakšati terete. Hrabrio si nas da potražimo olakšanje kod Tebe.

Nauči nas da shvatimo spasonosne poruke padova: da si Ti iz solidarnosti uz nas i u padovima, da jedino Ti možeš olakšati naše terete i da patnja može postati spasonosna, ako je podnosimo iz ljubavi prema Tebi. Daj nam da Te uvijek hrabro molimo za pomoć u padovima, i daj nam ustrajnosti u „su-nošenju” križeva s Tobom.

Slava Ocu...

Neka ljubav srca moga, gori sved za Krista Boga, da mu u svem omilim.

*Autor postaje: o. dr. Károly Harmath, OFM

Deseta postaja: Isusa svlače*

Da bi njegova žrtva bila potpuna, Isusa svlače: oduzimaju od njega svu odjeću. Egzekutori dijele oduzete stvari među sobom: osuđeniku na smrt to već ionako neće biti potrebno. Zajedno s odjećom oduzimaju od njega sve što u očima svijeta daje dostojanstvo. Ubrzo će od njega biti oduzet i goli život. Isus je iskusio potpuno siromaštvo. Ali baš po tome možemo uočiti njegovo pravo dostojanstvo, otkriva se njegovo pravo lice. Postaje očigledno da je Isusovo jedino blago oduvijek bio samo Bog. U njegovu siromaštvu otkriva se bogatstvo Boga, vječne Ljubavi.

Dopusti mi, Gospodine, da zajedno s tobom i ja nađem put siromaštva, na kojem mogu dobiti Boga za dar. Dopusti da mi Tvoja volja bude mjerilo koliko koristim od dobara ovoga svijeta i čega se moram odreći. *Blaženi siromašni duhom, jer njihovo je kraljevstvo nebesko!*

Oče naš...

Rane drage, Majko sveta, spasa za me razapeta, tisni usred srca mog!

*Autor postaje: vlč. dr. Endre Horváth

Jedanaesta postaja: Isusa pribijaju na križ*

Zajedno s njim razapnu dvojicu razbojnika: jednog s desne strane, a drugog s lijeve. Prolaznici su ga grdili mašući glavama i govoreći: „Ti, koji hram razvaljuješ i u tri ga dana opet sagrađuješ, siđi s križa i spasi sam sebe!”

Kao što je Mojsije podigao zmiyu u pustinji, tako mora biti podignut Sin Čovječji, da svatko tko vjeruje u njega ima život vječni.

Stojim li s desne ili s lijeve strane križa? Koji sam ja razbojnik?

Ili sam pak jedan od razbojnika, koji se mašući glavom rugam Isusu?

Ili pak jedan od onih koji vjeruju u Njega i imaju život vječni?

Zdravo Marijo...

Neka dođu i na mene, patnje za me podnesene, Sina tvojeg ranjenog.

*Autor postaje: vlč. Ákos Gutási

Dvanaesta postaja: Isus umire na križu*

Poput carinika stojim izdaleka i ne usuđujem se ni oči podignuti k tvome križu. Pomalo se sramim, dragi Isuse. Dok Ti nevin umireš zbog mojih svagdašnjih

– ponavljajućih grijeha, meni je ovog trenutka najbitnije kako mi stoji frizura i jesam li fascinirao sve oko sebe svojim ukusom oblačenja – „modnim detaljima”! Oprosti mi Isuse. Ti znaš kako se teško mijenjam i koliko sam uspješan na svom putu obraćenja. Koliko sam puta bio poražen i koliko puta sam dobar boj bio, trku završio, vjeru sačuvao? Danas nisam ovdje da bih Te uvjerio koliko te sažalijevam, nego da Ti zahvalim na neizmjernom povjerenju, za obilate milosti i neograničenu ljubav. Ovdje sam da me ispuniš hrabrošću i da uvijek podignutog pogleda zavapim k Tebi. Da te zamolim da umjesto mene samoga, Ti budeš središte moga bića. Da me naučiš nesebičnu ljubav pružati svima i znati položiti život svoj za svoje bližnje. Amen.

Slava Ocu...

Daj mi s tobom suze livat', Raspetoga oplakivat', dokle dis'o budem ja.

*Autor postaje: vlč. Róbert Erhard

Trinaesta postaja: Isusa skidaju s križa*

Tišina je. Velika je ova tišina nad Kalvarijom. Dogodilo se sve po vječnom planu. Ubili su onoga koji daje život. Ubili su ga oni koji su od njega dobili život. Ali sada je već tišina. Gomila se povukla. Mrtav čovjek više nije zanimljiv. Ostali su samo vjerni prijatelji. Malo ih je. S poštovanjem skidaju tijelo s križa. Majka sad zagrlji nevinog Sina. Majčin bol ne prestaje, ali ona već zna nešto. U svom srcu ima osjećaj i sigurnu nadu. Ono što ni promatrači, ni svećenici, ni farizeji, ni Rimljani nisu htjeli znati: Bog je veći od svih. Veći je od smrti. I Život pobjeđuje. U majčinoj tihoj boli već je tu radost uskrsnuća. On sada ovdje leži mrtav, ali na treći dan svijet će vidjeti čudo! Oko vidi samo mrtvo tijelo, vjera vidi i Život...

Oče naš...

U tvom društvu uz križ stati, s tobom jade jadovati, želja mi je jedina.

*Autor postaje: vlč. Miklós Világos

Četrnaesta postaja: Isusa polažu u grob*

Poslije Adamovog pada, smrt je stigla kao kazna za čovjeka. Strahotu smrti, prokletstvo i tamu njezinu ubija Kristova smrt i pokop. Isus je ušao u smrt, uništio smrt, te dokinuo silu i vlast sotone. Tako smrt postaje mjesto gdje nas čeka Isus. Smrt naša je iskupljena njegovom smrću i ona postaje mjesto susreta s Bogom. U smrti nismo sami, ni ostavljeni, Isus nam dolazi u susret. Na sliku njegove smrti i nas čeka uskrsnuće od mrtvih. Predokus tog uskrsnuća je uskrsnuće duše iz grijeha na život milosti.

Kriste Bože ti nas spasi: uskrisi nam dušu sada i tijelo u posljednji dan!

Zdravo Marijo...

Kada dođu smrtni časi, Kriste, Bože, nek' me spasi, Majke tvoje zagovor.

Kad mi zemlja tijelo primi, dušu onda uzmi ti mi, u nebeski blažen dvor.

*Autor postaje: vlč. dr. Oszkár Csizmár

Završna molitva*

Gospodine naš, još uvijek nam odzvanjaju riječi koje si nam uputio Velikog četvrtka: *Primjer sam vam dao da i vi činite kao što ja vama učinih* (Iv 13,15). Sada osnaženi vjerujemo da možemo sve u Onome koji nas jača! (Fil 4,13). Hvala ti na neizmornoj ljubavi koju nam iskazuješ na ovome putu. Hvala ti što ne brojiš naše padove, nego nas hrabriš da nastavimo dalje. Neka nam bude po Riječi tvojoj (usp. Lk 1,38). Amen.

*Autor završne molitve: vlč. Vinko Cvijin

Hvaljen budi Isus Krist, raspeti naš Otkupitelj, i njegova, pod križem žalosna, Majka Marija.
Fotografije križnog puta: shutterstock

Sadržaj 315

5

Tema
Žensko redovništvo u
Subotičkoj biskupiji

21

Liturgijska formacija
Rad naših ruku, plod sa
naših njiva?

28

Moralni kutak
Cjepivo – za i protiv?!

10

Događanja u Subotičkoj biskupiji
„Vjeroučitelje u školama
angažirati na neodređeno
vrijeme”

24

**Razgovor s vlč. dr. Oszkárom
Csizvárom**
Čovjek vrijedi i kada pati
i umire

41

Braći u pohode
Čaša mlijeka
i spašeni život

/ IMPRESUM

Katolički list (mjesečnik)
godište XXVII., broj 315
Veljača (februar) 2021.

Izdaje:
Katoličko društvo „Ivan Antunović”
Trg sv. Terezije 3
24000 Subotica
E-mail: drustvoia@gmail.com

Adresa i kontakt Uredništva:
Matije Gupca 10
24000 Subotica
E-mail: zvonik.subotica@gmail.com
Web: www.zvonik.rs

Uredništvo:
Vinko Cvijin, glavni i odgovorni
urednik, Tel.: +381(0)21 775524
Marko Tucakov, novinar
Željka Zelić Nedeljković,
redaktura i korektura
Ana Gaković, lektura
Dragan Muharem, član Uredništva
Nebojša Stipić, član Uredništva
Jelena Ademi, tehnička urednica
Petar Gaković,
autor naslovne i zadnje stranice
Vedran Jegerić, fotograf

Tisak:
DOO MAGYAR SZÓ kft.
Štamparija „FORUM”
Vojvode Mišića 1
21000 Novi Sad
021/557-307

Izdavanje Zvonika podupiru
Hrvatska biskupska konferencija
Uprava za saradnju s crkvama i
verskim zajednicama Republike
Srbije.

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

272

ZVONIK : katolički list / glavni i odgovorni
urednik Vinko Cvijin. - God. 1, br. 1 (1994)- -
Subotica : Katoličko društvo „Ivan Antunović”,
1994- (Novi Sad : Magyar Szó). - Ilustr. ; 29 cm

Mesečno.

ISSN 1451-2149 = Zvonik
COBISS.SR-ID 128815111

Fotografije u ovom broju Zvonika:

- * Zvonik
- * NIU „Hrvatska riječ”
- * www.subotica.info
- * www.zupasvrokasubotica.com
- * www.pixabay.com

Prijatelji Zvonika

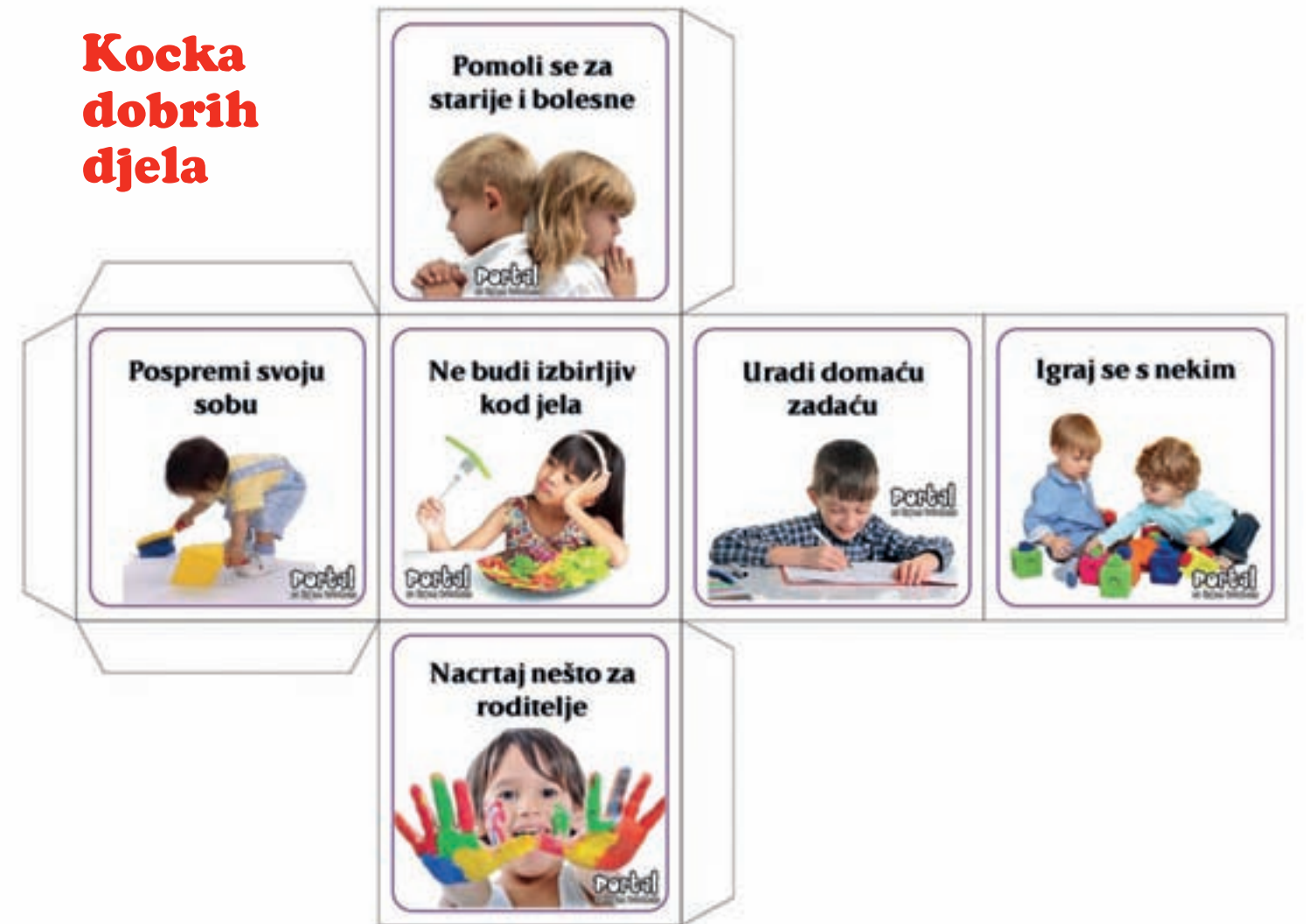
Godišnja pretplata na Zvonik

- * Izravnom dostavnom na župe: **1650 dinara**
- * Poštom: **2000 dinara**: tuzemstvo (popust za više primjeraka)
40 eura: Republika Hrvatska
50 eura: Europa
60 eura: USA, Kanada (prekoceanske zemlje)

Pretplatnici iz Srbije mogu uplaćivati na dinarski račun:
Katoličko društvo „Ivan Antunović”
Trg svete Terezije 3
24000 Subotica
Srbija
Broj dinarskog računa: 310-210508-62, s naznakom: „za Zvonik”.

Pretplatnici iz inozemstva mogu uplaćivati na devizni račun.
Katoličko društvo „Ivan Antunović”
Trg svete Terezije 3
24000 Subotica
Serbia
Broj deviznog računa: 00-708-0200533.2 NLB Banka A.D. Beograd
SWIFT: CONARS22
IBAN: RS35310007080200533294

Kocka dobrih djela

Oboji me

